

**នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា**

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ៖ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/អ.ជ.ស.ដ
កាលបរិច្ឆេទឯកសារ៖
ភាគីដាក់ឯកសារ៖ សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី
ដាក់ជូន៖ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
ភាសាដើម៖ ខ្មែរ និងបារាំង

ឯកសារដើម
ORIGINAL/ORIGINAL
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 14-Oct-2013, 08:00
CMS/CFO: Sann Rada

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ ស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ៖ **សាធារណៈ និងឧប្បសម្ព័ន្ធសំខាន់**
ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ៖ **សាធារណៈ/Public**
ឋានៈនៃចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ៖
ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះឯកសារចំណាត់ថ្នាក់ព្រោះអាសន្ន៖
ឈ្មោះមន្ត្រីកត់ត្រា៖
ហត្ថលេខា៖

**សំណើសុំចុះក្រោយស្តីពីសំណងរបស់សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី
អនុលោមតាមវិធាន ៨០ ស្ទួន ទំនាក់ទំនងរដ្ឋប្បវេណី និងឧប្បសម្ព័ន្ធសំខាន់**

ដាក់ដោយ៖

សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី៖

ពេជ អង្គ
Elisabeth SIMONNEAU FORT

សហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី៖

ជេត វណ្ណសី
ហុង គីមសួន
គីម ម៉េងយី
គង់ ផល្លៈ
ឡេង ជុនធី
ម៉ុច សុវណ្ណារី
ស៊ុន សុវ៉ាន

ចៅចំពោះមុខ៖

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង៖

ចៅក្រម និល ណុន ជាប្រធាន
ចៅក្រម Silvia CARTWRIGHT
ចៅក្រម យ៉ា សុខន
ចៅក្រម Jean-Marc LAVERGNE
ចៅក្រម យូរ ឧត្តរា

ចម្លងជូន៖

ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា៖

ជា លាង
យ៉េត ចរិយា
William SMITH

គង់ ពិសី

យុង ផានិត

សំ សុគង់

វ៉ែន ពៅ

ទី ស្រីនណា

Emmanuel ALTIT

Pascal AUBOIN

Olivier BAHOUGNE

Patrick BAUDOIN

Evelyne BOILEAU-BRANDOMIR

Philippe CANONNE

Annie DELAHAIE

Laure DESFORGES

Ferdinand DJAMMEN NZEPA

Elodie DULAC

Nicole DUMAS

Isabelle DURAND

Françoise GAUTRY

Marie GUIRAUD

Emmanuel JACOMY

Martine JACQUIN

Daniel LOSQ

Christine MARTINEAU

Mahdev MOHAN

Barnabé NEKUIE

Lyma NGUYEN

Elisabeth RABESANDRATANA

Julien RIVET

Fabienne TRUSSES NAPROUS

Nushin SARKARATI

Philippine SUTZ

Beini YE

ជនជាប់ចោទ៖

ខៀវ សំផន

នួន ជា

សហមេធាវីការពារក្តី៖

សុន អរុណ

Victor KOPPE

គង់ សំអុន

Anta GUISSÉ

Arthur VERCKEN

I. សេចក្តីផ្តើម

- ១. នៅក្នុងដំណើរការជំនុំជម្រះ ជាពិសេសក្នុងអំឡុងពេលសវនាការលើខ្លឹមសារជាក់លាក់ជា បឋមស្តីពីសំណងដែលបានប្រព្រឹត្តទៅកាលពីខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ និង សវនាការថ្ងៃទី ១៩ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ មេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី បានគូសបញ្ជាក់ ជាច្រើនដងអំពីសារៈសំខាន់នៃការចូលរួមរបស់ជនរងគ្រោះ ក្នុងឋានៈជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅចំពោះមុខអ.វ.ត.ក។ មេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី បានសង្កត់ធ្ងន់ថា ការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនេះ គឺជាសិទ្ធិមួយ មិនមែនជាអំណោយលើកទឹកចិត្តនោះទេ ហើយការចូលរួមនេះដែរ គឺជារត្តមានដ៏ចាំបាច់ និង មិនមែនជាការអញ្ជើញនោះទេ។ តាមរយៈការការពារឋានៈ និងសិទ្ធិបញ្ចេញមតិរបស់ខ្លួន ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី មានបំណងការពារតួនាទីរបស់ខ្លួននៅក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ។
- ២. សិទ្ធិរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងការទាមទារសំណងតាមផ្លូវតុលាការ ដែលជាផលវិបាកមួយនៃការចូលរួមនេះ គឺមានចែងនៅក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិ និងច្បាប់ជាតិ។ ប្រសិនបើពុំមានសំណងទេ នោះក៏ពុំមានយុត្តិធម៌ពេញលេញដែរ ហើយនេះគឺជាការតម្រូវ។
- ៣. ស្របតាមសិទ្ធិនេះ សារណានេះត្រូវបានដាក់ដើម្បីសុំឱ្យមានការផ្តល់ជាសំណងដ៏មានន័យ និងត្រឹមត្រូវ។
- ៤. សារណានេះនឹងលើកឡើងពីច្បាប់ជាធរមាន មូលដ្ឋាននៃសំណង ពោលគឺការខូចខាតដែលបានទទួលរង និងសំណងផ្ទាល់តែម្តង ក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងការខូចខាតទាំងអស់នោះ តាមរយៈគម្រោងសំណងនានា។ ប៉ុន្តែ ជាបឋម យើងនឹងរំពួកពីដំណាក់កាលផ្សេងៗដែលបាននាំទៅដល់ការបង្កើតគម្រោងសំណង ដែលនឹងត្រូវអត្ថាធិប្បាយ។

II. ប្រវត្តិវិវាទ

៥. នៅថ្ងៃទី ២៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ សហមេធាវីនាំមុខបានបង្ហាញពីខ្លឹមសារបឋមនៃសំណង¹ ដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបង្គាប់ អនុលោមតាមវិធាន ៨០ ស្ទួន² នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ ក្នុងអំឡុងពេលសវនាការ សហមេធាវីនាំមុខបានបង្ហាញពីមូលដ្ឋានគតិយុត្តិសំណង និងបានផ្តល់ព័ត៌មានស្តីពីគម្រោងសំណងទាំង១៣ ដែលកំពុងត្រូវបានរៀបចំនាពេលនោះ³។ ជាមួយគ្នានេះដែរ សហមេធាវីនាំមុខ ក៏បានគូសបញ្ជាក់ពីបន្ទុកយ៉ាងធំចំពោះមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងការកំណត់ ការរៀបចំ និងថវិកាសម្រាប់គម្រោងសំណង ដូចដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន ២៣ ស្ទួនបួន (៣) (ខ)។ ជាមួយគ្នានេះដែរ សហមេធាវីនាំមុខ ក៏បានរក្សាសិទ្ធិក្នុងការស្នើសុំគម្រោង

សំណងបន្ថែម នៅក្នុងសំណើសុំចុងក្រោយរបស់មេធាវីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ក្នុងលក្ខខណ្ឌដែល គម្រោងទាំងអស់នោះ ឆ្លើយតបទៅនឹងលក្ខខណ្ឌតម្រូវដែលចែងដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។

៦. នៅថ្ងៃទី២២ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១១ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានប្រកាសសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន ក្នុងការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងសំណុំរឿង០០២ ដោយបានកត់សម្គាល់ថា ដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណីដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់នៅក្នុងសំណុំរឿង លែងចូលរួមជាតួណាម្នាក់ឡើយ ប៉ុន្តែ នៅក្នុងក្រុមមួយ និងដោយបានញាក់ថា “(...) ការកម្រិតវិសាលភាពនៃអង្គហេតុ ដែលគ្រោង នឹងយកមកជំនុំជម្រះនៅក្នុងដំណាក់កាលដំបូងនេះ ពុំមានផលប៉ះពាល់ចំពោះការចូលរួមរបស់ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងពេលជំនុំជម្រះនេះឡើយ”។ បន្ទាប់មក សហមេធាវីនាំមុខ បាន ដាក់សំណើជាច្រើន សុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ផ្តល់នូវការបំភ្លឺពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាច្បាប់ដាក់ លាក់នានាទាក់ទិននឹងការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី និងការទាមទារសំណង^៦។

៧. នៅថ្ងៃទី២៣ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១១ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានផ្តល់នូវការបំភ្លឺបន្ថែមលើ “លក្ខណៈជាមូលដ្ឋាន” នៃយន្តការសំណងនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក និងបានជូនដំណឹងពីសេចក្តី សង្កេតរបស់ខ្លួនលើគម្រោងដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងខ្លឹមសារបឋមស្តីពីសំណង^៧។ ក្នុងចំណោមខ្លឹម សារទាំងអស់នោះ អង្គជំនុំជម្រះបានគូសបញ្ជាក់ថា អ្នកទទួលខុសត្រូវគម្រោងក្នុងផ្នែកគាំពារជន រងគ្រោះ ត្រូវទទួលបន្ទុកធានារកថវិកាសម្រាប់គម្រោង ដើម្បីឱ្យសំណងអាចអនុវត្តបានភ្លាមៗ។ អង្គជំនុំជម្រះ ក៏បានសុំឱ្យសហមេធាវីនាំមុខ ផ្តល់នូវសេចក្តីលម្អិតបន្ថែម នៅក្នុងសំណើសុំបឋមថ្មី មួយស្តីពីការទាមទារសំណង^៨។

៨. នៅថ្ងៃទី១៩ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១១ តាមការស្នើសុំរបស់អង្គជំនុំជម្រះ^៩ សហមេធាវីនាំមុខ បានបំពេញ សំណើបឋមស្តីពីសំណង នៅក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ ដោយបានសុំឱ្យមានការបំភ្លឺពាក់ព័ន្ធនឹង ទិដ្ឋភាពជាក់លាក់នៃយន្តការទាមទារសំណង ដោយបានបង្ហាញនូវទង្វើករណីផ្លូវច្បាប់ និងដោយ បានផ្តល់នូវព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងគម្រោងទាំង១៤ ដែលកំពុងត្រូវបានរៀបចំនាពេលនោះ^{១០}។ ជាមួយ គ្នានេះដែរ សហមេធាវីនាំមុខបានរំពួកសារជាថ្មីថា ខ្លួនសូមរក្សាសិទ្ធិក្នុងការស្នើសុំគម្រោងសំណង បន្ថែម នៅក្នុងសំណើសុំចុងក្រោយរបស់ខ្លួន^{១១}។

៩. នៅថ្ងៃទី២៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានចេញសេចក្តីណែនាំមួយចំនួនស្តីពី សំណង ជាការបំភ្លឺដល់ការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅក្នុងសំណុំរឿង០០២ ដោយបានបង្ហាញពី ភាពខុសគ្នានៃផលវិបាកនៃការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ទៅតាមទម្រង់នៃការអនុវត្តសម្រាប់ សំណង និងដោយបានបញ្ជាក់ថា សំណងដែលទាមទារ អនុលោមតាមវិធាន ២៣ ស្ទួនបួន

(៣)(ក) ត្រូវកម្រិតត្រឹមតែព្យសនកម្ម ដែលបណ្តាលមកពីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ចំណែកសំណងដែលត្រូវបានស្នើសុំ ស្របទៅតាមវិធាន ២៣ ស្ទួនបួន (៣)(ខ) មិនស្ថិតក្នុង ករណីនេះទេ¹²។

១០. នៅថ្ងៃទី៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១២ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានចេញសេចក្តីណែនាំបន្ថែម ស្តីពីការទាមទារសំណង ដោយបានស្នើឱ្យសហមេធាវីនាំមុខ ផ្តល់អាទិភាពដល់ការរៀបចំគម្រោង សំណងមួយចំនួនតូចដ៏មានន័យ¹³។

១១. នៅថ្ងៃទី៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានចេញអនុស្សរណៈមួយ ស្នើឱ្យ សហមេធាវីនាំមុខរៀបចំជាបញ្ជីមួយស្តីពីគម្រោងសំណងដែលត្រូវបានជ្រើសរើសជាអាទិភាព និងដាក់បញ្ជីនោះនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ ព្រមទាំងផ្តល់នូវព័ត៌មានស្តីពីថវិកាសម្រាប់គម្រោង ដោយត្រូវពិគ្រោះជាមួយអង្គភាពគាំពារជនរងគ្រោះ¹⁴។

១២. នៅថ្ងៃទី១២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣ សហមេធាវីនាំមុខ បានដាក់ព័ត៌មានស្តីពីសំណងដែល ត្រូវបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាព ដោយបានរៀបរាប់យ៉ាងលម្អិតពីគម្រោងអាទិភាពទាំងប្រាំពីរដែលកំពុងត្រូវបានរៀបចំក្នុង ក្របខណ្ឌនៃការទាមទារសំណងសម្រាប់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដោយបានកត់សម្គាល់ពី ស្ថានភាពថវិកាសម្រាប់សំណង និងដោយបានគូសបញ្ជាក់ពីការទទួលខុសត្រូវជាចំបងរបស់ អង្គភាពគាំពារជនរងគ្រោះ ក្នុងការរៀបចំគម្រោង¹⁵។ ឯកសារក៏បានរំលឹកផងដែរពីសិទ្ធិរបស់ដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ក្នុងការដាក់ជូននូវគម្រោងបន្ថែម នៅពេលដាក់សំណើសុំចុងក្រោយ¹⁶។

១៣. នៅថ្ងៃទី២៦ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣ ក្នុងដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី និងតាម សេចក្តីស្នើសុំពីសហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានធ្វើការបំភ្លឺពី ផលវិបាកនៃកិច្ចបំបែកដំណើរការនីតិវិធីលើការទាមទារសំណង ដោយបានកត់សម្គាល់ថា “អង្គ ជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពុំបានជ្រើសរើសចំនួនដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងកម្រិតជាក់លាក់ពីបណ្តុំដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលបានរួមគ្នាជាក្រុមតែមួយ ដើម្បីទទួលបានប្រយោជន៍ពីសំណងណាមួយ ដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានប្រគល់ ឬអនុម័តនៅទីបំផុតនោះទេ” ព្រមទាំងបានគូសបញ្ជាក់ ពីទំនាក់ទំនងដែលតម្រូវឱ្យមានរវាងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានជំនុំជម្រះ និងព្យសនកម្មរបស់ដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី¹⁷។

១៤. នៅថ្ងៃទី០១ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៣ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានឆ្លើយតបទៅនឹងការធ្វើ
 បច្ចុប្បន្នភាពកាលពីខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣ របស់សហមេធាវីនាំមុខ
 ដោយបានស្នើសុំព័ត៌មានលម្អិតពាក់ព័ន្ធនឹងការកំណត់ ការរៀបចំថវិកា
 និងដៃគូរបស់គម្រោងអាទិភាព និងដោយបានកត់សម្គាល់ថា “ជាគោលការណ៍
 វិធានការដែលបានស្នើសុំក្រោមប្រភេទគម្រោងទាំងបីនេះ ទទួលស្គាល់យ៉ាងសមស្រប
 នូវព្យសនកម្មដែលដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានទទួលរង ដោយសារតែការប្រព្រឹត្តិអំពើឧក្រិដ្ឋកម្ម
 ទាំងឡាយ ដែលកំពុងត្រូវបានជំនុំជម្រះនៅក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ និងផ្តល់អត្ថយោជន៍ដល់ដើម
 បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដែលនេះជាការឆ្លើយតបទៅនឹងព្យសនកម្មនេះ (វិធាន ២៣ ស្ទួនបួន (១))
 ហើយអង្គជំនុំជម្រះ នឹងគាំទ្រដល់គម្រោងផ្តួចផ្តើមទាំងនេះ នៅពេលទទួលបានព័ត៌មានបន្ថែមចាំ
 បាច់នានា”¹⁸។

១៥. នៅថ្ងៃទី ២៣ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣ សហមេធាវីនាំមុខ បានឆ្លើយតបទៅនឹងសំណើ
 របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដោយបានផ្តល់នូវការបញ្ជាក់បន្ថែមលើគម្រោងសំណង
 ទាំងប្រាំបីដែលកំពុងរៀបចំ¹⁹។ ជាថ្មីម្តងទៀត
 ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានរក្សាសិទ្ធិក្នុងការស្នើសុំសំណងបន្ថែម នៅពេល
 ដែលខ្លួនដាក់សំណើសុំចុងក្រោយ²⁰។

១៦. នៅថ្ងៃទី ០៦ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣ អង្គជំនុំជម្រះបានឆ្លើយតបទៅសហមេធាវីនាំមុខ និង
 បានរំលឹកពីកាតព្វកិច្ចមួយចំនួន ដែលក្នុងនោះ បញ្ហាថវិកាត្រូវតែធានាឱ្យបានទាំងស្រុងនៅមុនពេល
 ដាក់សារណាបញ្ចប់កិច្ចពិភាក្សាដេញដោល²¹។

១៧. នៅថ្ងៃទី ១២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣
 អង្គជំនុំជម្រះបានសម្រេចផ្តល់រយៈពេលបន្ថែមរហូតដល់ថ្ងៃទី ១២ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣
 សម្រាប់ដាក់សារណាចុងក្រោយស្តីពីសំណង²²។

III. ច្បាប់ជាធរមានស្តីពីការធានារសំណង

ក. សិទ្ធិក្នុងការធានារសំណងនៅក្នុងច្បាប់ជាតិ និងច្បាប់អន្តរជាតិ

១៨. វាគឺជាគោលការណ៍ច្បាប់ទូទៅដែល “រាល់ការរំលោភសិទ្ធិនាំឱ្យកើតមាននូវកាតព្វកិច្ចក្នុងការ
 ជួសជុល”²³។ ការជួសជុលការខូចខាត មានគោលបំណងប្រគល់សងមកវិញទាំងស្រុង ឬក៏លុប

បំបាត់នូវផលវិបាកនៃអំពើខុសច្បាប់²⁴ ហើយដែលនៅក្នុងករណីជនរងគ្រោះមានរបួសស្នាមដោយ
អំពើឧក្រិដ្ឋរបស់អ្នកដទៃ មានន័យថា ជាការប្រគល់សងមកវិញក្នុងលក្ខខណ្ឌដើម។

១៩. សិទ្ធិក្នុងការទាមទារសំណង គឺជាគោលការណ៍គ្រឹះដែលមានចែងយ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងច្បាប់ជាតិ
និងច្បាប់អន្តរជាតិ ហើយដែលការអនុវត្តត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយអង្គជំនុំជម្រះ²⁵។ ទាំងច្បាប់
កម្ពុជា ទាំងច្បាប់បារាំង ដែលច្បាប់កម្ពុជាបានទទួលឥទ្ធិពលពីច្បាប់បារាំង បានទទួលស្គាល់ពីសិទ្ធិ
របស់ជនរងគ្រោះក្នុងការទទួលបានការជួសជុលការខូចខាតដែលបានទទួលរងដោយសារ អំពើ
ឧក្រិដ្ឋ និងបានរៀបចំដំណើរការមួយដែលក្នុងនោះ ជនរងគ្រោះអាចស្នើសុំទាមទារសំណង
សម្រាប់រាល់ការខូចខាតផ្នែកសម្ភារៈ ផ្លូវកាយ និង/ឬ ផ្លូវចិត្តដែលបានទទួលរង²⁶។

២០. នៅក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិ សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិ
ពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ និងសន្និសញ្ញាអន្តរជាតិមួយចំនួនទៀតពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិមនុស្ស បាន
បញ្ជាក់ពីសិទ្ធិរបស់បុគ្គលក្នុងការរកជំនួយ។ គោលការណ៍គ្រឹះ និងសេចក្តីណែនាំពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិ
ក្នុងការទទួលបានជំនួយ និងសំណងសម្រាប់ជនរងគ្រោះដោយសារការរំលោភបំពានជាក់ស្តែងលើ
ច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ និងការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ បាន
បញ្ជាក់ឡើងវិញពីសិទ្ធិក្នុងការទទួលបាន “សំណងត្រឹមត្រូវ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព និងរបស់
ស្របទៅតាមព្យាបាលដែលបានទទួលរង”²⁷ និងបានបញ្ជាក់ពីបទដ្ឋានអន្តរជាតិពាក់ព័ន្ធនឹងការ
ផ្តល់សំណង ដែលក្នុងនោះរួមមាន សិទ្ធិទទួលបានសំណង “ពេញលេញ និងប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព”
ក្រោមទម្រង់ជាការប្រគល់សងមកវិញ ការជួសជុលការខូចខាត ការស្តារនីតិសម្បទា ការពេញចិត្ត
និងការធានាមិនឱ្យប្រព្រឹត្តសារជាថ្មី²⁸។ ច្បាប់អន្តរជាតិទាំងអស់នេះ គួរតែត្រូវបានអនុវត្តទាំង
ស្រុងនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក។

២១. តុលាការអន្តរជាតិជាច្រើន ក៏បានទទួលស្គាល់ផងដែរនូវសិទ្ធិក្នុងការទាមទារសំណង
ហើយតុលាការ
ជាច្រើនក៏បានបញ្ចូលនីតិវិធីដែលអាចអនុញ្ញាតឱ្យជនរងគ្រោះស្នើសុំសំណងផងដែរ។ ច្បាប់របស់
តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ច្បាប់តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិអាមេរិកាំង និងច្បាប់តុលាការសិទ្ធិ
មនុស្សអឺរ៉ុប បានទទួលស្គាល់យ៉ាងច្បាស់នូវសិទ្ធិទាមទារសំណង²⁹។ ការងារសំខាន់របស់តុលាការ
ថ្នាក់តំបន់នៅក្នុងផ្នែកសំណង បាននាំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល កត់សម្គាល់ថា “យុត្តិសាស្ត្រ
របស់ស្ថាប័នសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្រិតតំបន់នានាស្តីអំពីការផ្តល់សំណងដល់ជនរងគ្រោះ អាចធ្វើជា
ឯកសារមូលដ្ឋានគួរឱ្យជឿជាក់បាន ពាក់ព័ន្ធនឹងខ្លឹមសារនៃសិទ្ធិទទួលបានសំណងចំពោះព្យាបាលកម្ម

ដែលបុគ្គលទាំងឡាយបានទទួលរង រួមទាំងជនរងគ្រោះនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលមានទ្រង់ទ្រាយធំផងដែរ^{៣០}។ តុលាការមិនអចិន្ត្រៃយ៍ មានដូចជា តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរវ៉ាន់ដា តុលាការពិសេសសម្រាប់ប្រទេសសេរ៉ាឡេអូន និងតុលាការពិសេសសម្រាប់ប្រទេសលីបង់ ក៏បានទទួលស្គាល់ផងដែរនូវសិទ្ធិរបស់ជនរងគ្រោះក្នុងការទទួលបានសំណង បើទោះបីជាតុលាការទាំងអស់នោះផ្អែកទៅលើយន្តការខាងក្រៅក្នុងការអនុវត្តនូវសិទ្ធិមួយនេះយ៉ាងណាក៏ដោយ^{៣១}។

ខ. វិធានផ្ទៃក្នុង

១. ទម្រង់ និងខ្លឹមសារនៃសំណើសុំចុងក្រោយ

២២. វិធានផ្ទៃក្នុងនៃ អ.វ.ត.ក បានផ្តល់ដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនូវសិទ្ធិស្នើសុំសំណងផ្លូវចិត្ត និងជាសមូហភាព តាមរយៈការដាក់“សំណើសុំចុងក្រោយ”ដោយសហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី^{៣២}។ សំណើសុំចុងក្រោយស្តីពីសំណង ត្រូវរៀបរាប់ពីសំណងដែលចង់បាន ត្រូវបញ្ចូលនូវរាល់ទិន្នន័យផ្លូវច្បាប់ ដោយត្រូវបញ្ជាក់ថាតើវិធានការទាំងអស់នោះឆ្លើយតបបានយ៉ាងដូចម្តេច ទៅនឹងព្យសនកម្មដែលបានទទួលរង និងក្នុងករណីដែលអាចអនុវត្តបាន បញ្ជាក់អំពីក្រុមដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងក្រុមរួមដែលពួកគេជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងវិធានការជាក់លាក់ និងបញ្ជាក់ពីទម្រង់នៃការអនុវត្តដែលចង់បានសម្រាប់សំណងនីមួយៗ^{៣៣}។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី “មានបន្ទុកក្នុងការបង្ហាញភស្តុតាងទាក់ទងនឹងខ្លឹមសារនៃពាក្យបណ្តឹងរបស់ខ្លួន”^{៣៤}។

២. ទំនាក់ទំនងចាំបាច់រវាងក្រុមដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ក្នុងសំណុំរឿង ០០២

២៣. សំណើសុំវិធានការសំណង ដែលស្នើដោយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ត្រូវស្ថិតក្នុងលក្ខខណ្ឌតម្រូវមួយដែលចែកជាពីរផ្នែក ។ សំណងទាំងនោះត្រូវ ១)ទទួលស្គាល់ព្យសនកម្មដែលបានទទួលរងដោយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ថាជាលទ្ធផលនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលជនជាប់ចោទត្រូវបានប្រកាសថាមានពិរុទ្ធភាព និង ២)ធ្វើឱ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានទទួលផលប្រយោជន៍ សំដៅឆ្លើយតបទៅនឹងព្យសនកម្មនោះ^{៣៥}។ នៅក្នុងដំណាក់កាលជំនុំជម្រះ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចូលរួមក្នុងដំណើរការនីតិវិធី ក្នុងនាមជាក្រុម^{៣៦} ហើយទំនាក់ទំនងរបស់ពួកគាត់ជាមួយឧក្រិដ្ឋកម្ម ត្រូវបានបង្ហាញបន្ទាប់ពីពួកគាត់ត្រូវបានទទួលស្គាល់ជាស្ថាពរនៅក្នុងសំណុំរឿង ក្នុងឋានៈជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងដំណាក់កាល

បឋម³⁷។ វិធានផ្ទៃក្នុងមិនបានតម្រូវឱ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីម្នាក់ៗត្រូវតែបង្ហាញឱ្យបានច្បាស់លាស់ រវាងការខូចខាតផ្ទាល់ខ្លួន និងឧក្រិដ្ឋកម្ម នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការជំនុំជម្រះឡើយ។ ផ្ទុយទៅវិញ ក្រុមដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីត្រូវបង្ហាញពីទំនាក់ទំនងរវាងការខូចខាតដែលបានទទួលរង និងឧក្រិដ្ឋកម្ម។

២៤. ពាក់ព័ន្ធនឹងការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងសំណុំរឿង០០២ “ហេតុដូច្នោះ ការកម្រិតវិសាលភាពនៃអង្គហេតុដែលគ្រោងនឹងយកមកជំនុំជម្រះនៅក្នុងដំណាក់កាលដំបូងនេះ ពុំមានផលប៉ះពាល់ចំពោះការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងពេលជំនុំជម្រះនេះឡើយ។ ចំណែកការទាមទារសំណង ដែលធ្វើឡើងដោយសហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ក៏គួរគិតពិចារណាលើវិធាន ២៣ ស្ទួនបួន (១)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងផងដែរ”³⁸។ សំណងដែលត្រូវបានទាមទារស្របតាមខ្លឹមសារនៃវាក្យខណ្ឌនេះ អាចត្រូវរៀបចំឡើងសម្រាប់ក្រុមដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដោយមិនស្ថិតនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌតម្រូវសម្រាប់ការទទួលស្គាល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីជាលក្ខណៈបុគ្គល ឬឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ ឡើយ³⁹។ ប៉ុន្តែ សំណងដែលត្រូវបានស្នើសុំ ស្របទៅតាមវិធាន ២៣ ស្ទួនបួន (៣)(ក) ត្រូវឆ្លើយតបទៅនឹងព្យសនកម្មដែលបានទទួលរងដែលកើតចេញមកពីការប្រព្រឹត្ត និងការចោទប្រកាន់ ដែលជាមូលដ្ឋាននៃសំណុំរឿង ០០២/០១⁴⁰។ វាគឺជាលក្ខខណ្ឌតម្រូវអប្បបរមា ហើយសំណងត្រូវតែឆ្លើយតបផងដែរទៅនឹងព្យសនកម្មដែលបានទទួលរងដោយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី បណ្តាលមកពីអង្គហេតុទាំងអស់។

៣. លក្ខណៈសមូហភាព និងផ្លូវចិត្ត នៃសំណង

២៥. វិធានផ្ទៃក្នុងបានចែងថា សំណងត្រូវតែជាសំណង “ផ្លូវចិត្ត និងសមូហភាព” ហើយដែលសំណងប្រភេទនេះ ត្រូវបានពណ៌នាថាជាសំណងដែលអាចឆ្លើយតបទៅនឹងការតម្រូវឱ្យមានជាទំនាក់ទំនងរវាងឧក្រិដ្ឋកម្ម និងព្យសនកម្ម ហើយដែល “ផលប្រយោជន៍ទាំងនេះ មិនត្រូវមានទម្រង់នៃសំណងជាប្រាក់ដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនោះទេ”⁴¹។ ធាតុផ្សំ“ផ្លូវចិត្ត”នៃសំណង ផ្តោតទៅលើសំណងដែលស្វែងរកការជួសជុលព្យសនកម្មផ្លូវចិត្ត ជាជាងព្យសនកម្មសម្ភារៈ។ វាគឺជាវិធានការសម្រាប់ស្ថានភាពផ្ទៃផ្ទួរបស់ជនរងគ្រោះ រក្សាទុកនូវការចងចាំរួម ទទួលស្គាល់ជាសាធារណៈនូវឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្ត និងព្យសនកម្មដែលបានទទួលរង និងមានតួនាទីជាមិត្តរូប⁴²។

២៦. តុលាការបានបញ្ជាក់ថា ធាតុផ្សំ“សមូហភាព”សំដៅឆ្លើយតបទៅនឹងការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដែលបានកើតមានឡើងនៅប្រទេសកម្ពុជា⁴³ ដែលក្នុងនោះមានទាំងការរំលោភជាលក្ខណៈបុគ្គល

និងការរំលោភដែលសំដៅចំពោះក្រុម។ ទោះបីជាសំណងត្រូវបានប្រគល់ជូនជនរងគ្រោះ ក្នុងឋានៈ
ជាក្រុមដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក៏ដោយ “ក៏សំណងផ្លូវចិត្តអាចផ្តល់នូវផលប្រយោជន៍សម្រាប់
សមាជិកនៃក្រុមសមូហភាពផងដែរ”⁴⁴។

៤. ទម្រង់នៃការអនុវត្តសំណង

២៧. វិធានផ្ទៃក្នុងបានចែងអំពីទម្រង់ពីរខុសគ្នា និងមិនអាស្រ័យគ្នាសម្រាប់ការទាមទារសំណងតាមផ្លូវ
តុលាការ។ ពាក់ព័ន្ធនឹងវិធានការសំណងនីមួយៗដែលត្រូវបានរៀបរាប់នៅក្នុងសំណើសុំចុងក្រោយ
របស់ខ្លួន ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីត្រូវបង្ហាញថាខ្លួនស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបង្គាប់នូវ
វិធានការណាមួយប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទ ដែលអាចជាអ្នកទទួលខុសត្រូវផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុក្នុងករណី
ដែលមានការផ្តន្ទាទោស ឬ“ទទួលស្គាល់”គម្រោងណាមួយថាបានទទួលថវិកាពីខាងក្រៅ⁴⁵។ ទោះបី
ជាអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទទួលស្គាល់ទម្រង់សំណងទីមួយ ថាជាទម្រង់ដែល“ធ្លាប់អនុវត្ត”ជាង
គេសម្រាប់សំណងតាមផ្លូវតុលាការក៏ដោយ⁴⁶ ក៏វិធានផ្ទៃក្នុង និងយុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការ មិន
បានអនុញ្ញាតឱ្យមានការបង្គាប់ក្នុងពេលតែមួយ ឱ្យផ្តល់ជាសំណងប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទ និង
សំណងទទួលមូលនិធិពីខាងក្រៅនោះទេ⁴⁷។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានព្យាយាមជាច្រើនដងក្នុង
ការដោះស្រាយស្ថានភាពបែបនេះ តាមរយៈការស្នើសុំឱ្យមានការស៊ើបអង្កេតលើស្ថានភាពសម្ភារៈ
របស់ជនជាប់ចោទ⁴⁸ ឬស្នើសុំឱ្យធ្វើវិសោធនកម្មវិធានផ្ទៃក្នុង ដើម្បីមានលទ្ធភាពអាចអនុវត្តបាននូវ
ទម្រង់សំណងទាំងពីរក្នុងពេលតែមួយ⁴⁹។ សំណើសុំទាំងពីរត្រូវបានបដិសេធចោល ដែលក្នុងនោះ
សំណើទីពីរមិនបានទទួលចម្លើយអ្វីទាល់តែសោះ⁵⁰។

៥. ទំហំនៃផលប្រយោជន៍នៃសំណង

២៨. វិធានផ្ទៃក្នុងដែលតម្រូវថា“សំណងត្រូវតែផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី” បានចែង
ពីលក្ខខណ្ឌតម្រូវអប្បបរមា ប៉ុន្តែពុំបានបដិសេធថា សំណងទាំងអស់នោះអាចផ្តល់ផលប្រយោជន៍
ដល់អ្នកផ្សេងទៀតក្រៅតែដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនោះទេ។ វិធានការ និងគម្រោងសំណង មិន
ត្រឹមតែអាចផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់នៅក្នុងសំណុំរឿង០០២
ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែវាថែមទាំងអាចផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់មនុស្ស ឬក្រុមនានា ដែលមិនមែនជាដើម
បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី⁵¹នោះទៀតផង។ លក្ខណៈសមូហភាព និងផ្លូវចិត្ត នៃគម្រោងសំណងអាចនាំ
មកនូវផលប្រយោជន៍ដល់សង្គមទាំងមូល ជាពិសេសសម្រាប់ជនរងគ្រោះផ្ទាល់ និងជនរងគ្រោះ
មិនផ្ទាល់ ដល់យុវជន និងប្រជាជនជាទូទៅ។ តុលាការបានចាត់ទុកលក្ខណៈបែបនេះថាដូចជា“មុខ
ងាររបស់សំណងក្នុងការផ្សះផ្សា”⁵²។

គ. ការពិចារណាផ្សេងទៀតពាក់ព័ន្ធនឹងយុត្តិសាស្ត្ររបស់អវតក

១. ការអនុវត្ត និងពេលវេលារបស់វា

២៩. តុលាការបានគូសបញ្ជាក់ពីរបបនៃសំណងរបស់ អ.វ.ត.ក ថាជាយន្តការមួយផ្នែកលើដំណើរការរបស់អ្នកស្នើសុំ ដែលក្នុងនោះដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ត្រូវបង្ហាញពីសំណើសុំសំណងដែលត្រូវបានរៀបចំឡើងឱ្យបានត្រឹមត្រូវដើម្បីឱ្យសំណើសុំទាំងអស់នោះអាចត្រូវបានសម្រេច និងទទួលស្គាល់⁵³។ វិធានការសំណងត្រូវមានរាល់ធាតុផ្សំនៃការអនុវត្តទាំងអស់ ព្រោះថាតុលាការ “មិនអាចចេញសេចក្តីបង្គាប់ណាមួយបានឡើយ នៅពេលដែលកម្មវត្ថុនៃការទាមទារមានលក្ខណៈស្របពិចស្រពិល ឬមិនពិតប្រាកដនិងដែលមិនអាចអនុវត្តបាន”⁵⁴។ ការអនុវត្តគម្រោងដែលនឹងត្រូវស្នើសុំ ស្របតាមវិធាន២៣ ស្ទួនបួន (៣)(ខ) អាចត្រូវចាប់ផ្តើមមុនពេលប្រកាសសាលក្រមស្តីពីសំណង⁵⁵។

២. កម្រិតនៃភាពលម្អិតសមរម្យ

៣០. “(...) ការពុំមានភាពច្បាស់លាស់ គឺពុំមែនជាការធ្ងន់ធ្ងរឡើយនៅក្នុងសំណើទាមទារសំណងប្រសិនបើសំណើបង្ហាញថាការផ្តល់សំណងដែលបានទាមទារនោះមានលក្ខណៈសមស្រប និង [អាចអនុវត្តបាន]”⁵⁶។ ប៉ុន្តែ “សំណើទាមទារសំណងត្រូវតែផ្តល់នូវកម្រិតមួយដ៏សមហេតុផលនៃសេចក្តីលម្អិតដោយផ្អែកទៅលើលក្ខណៈនៃសំណើ”⁵⁷។ កម្រិតនៃភាពលម្អិតសមរម្យ គឺជាកម្រិតដែលអាចអនុញ្ញាតឱ្យតុលាការ “ផ្តល់ទៅតាមសំណើ តាមរយៈផ្នែកសម្រេចសេចក្តីដែលអាចអនុវត្តបាន”⁵⁸។ ភាពលម្អិតដែលអាចមានប្រយោជន៍សម្រាប់តុលាការក្នុងការសម្រេចថា តើសំណើសុំសំណងមួយ អាចត្រូវបាន ឬ មិនត្រូវបានទទួលស្គាល់ មានដូចជា លក្ខណៈច្បាស់លាស់នៃសំណើខ្លឹមសារ រយៈពេល ការរៀបរាប់ពីធាតុផ្សំនៃសំណង ទីតាំងអនុវត្ត តម្លៃ បញ្ហាកម្មសិទ្ធិម្ចាស់ទីតាំងពាក់ព័ន្ធនឹងការអនុវត្ត⁵⁹។

៣. ការសន្យារបស់រាជរដ្ឋាភិបាល និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយតតិយជន

៣១. យោងតាមយុត្តិសាស្ត្ររបស់ អ.វ.ត.ក នៅពេលដែលសំណងមួយដែលត្រូវបានស្នើឡើង តម្រូវឱ្យមានការសន្យា និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ឬ របស់តតិយជន ហើយក្នុងករណីដែលអាចបង្ហាញថា ការសន្យា និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការនោះត្រូវបានធានា វានឹងពុំមានបញ្ហាក្នុងការទទួលស្គាល់គម្រោងនោះថាជាសំណងឡើយ⁶⁰។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើពុំបានឈានដល់ការព្រមព្រៀងនេះទេ ការទាមទារសំណងណាមួយដែល “ចាំបាច់ឱ្យមានអន្តរាគមន៍ពីរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា នៅក្នុងកម្រិតដែលសំណើសុំនេះស្វែងរកទាំងស្រុងនូវវិធានការមួយដែលស្ថិតនៅក្នុងបុព្វសិទ្ធិរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល”

ដ្ឋាភិបាល[នឹងត្រូវបដិសេធចោល]⁶¹។ សំណើសុំទាំងអស់នោះត្រូវបានបដិសេធដោយមូលហេតុ ថា“អាណត្តិរបស់ អ.វ.ត.ក មិនបានផ្តល់អំណាចឱ្យអង្គជំនុំជម្រះមានយុត្តាធិការលើរដ្ឋ ឬរាជរដ្ឋា ភិបាលកម្ពុជា ដើម្បីបង្គាប់ឱ្យគ្រប់គ្រងផែនការសំណងនោះទេ”⁶²។ វិធាននេះក៏អនុវត្តផងដែរចំពោះ តតិយជន ដែលការចូលរួមរបស់ពួកគេពិតជាចាំបាច់សម្រាប់អនុវត្តវិធានការសំណង⁶³។

IV. មូលដ្ឋាននៃសំណង៖ ការខូចខាតដែលបានទទួលរង

៣២. យោងតាមច្បាប់ជាធរមាននៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក និងយុត្តិសាស្ត្រ វាតម្រូវឱ្យមានការបង្ហាញពី មូលដ្ឋានអង្គហេតុ និងកាលៈទេសៈនៃសំណង ស្របទៅតាមក្របខណ្ឌគតិយុត្តិដែលបានកំណត់។ ការទទួលស្គាល់ការខូចខាតដែលបណ្តាលមកពីការអនុវត្តឧក្រិដ្ឋកម្ម នឹងត្រូវពិនិត្យតាមរយៈការ វិភាគលើផលវិបាកនៃឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងអស់នោះមកលើដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។ ដូច្នោះ វានឹងឆ្លើយ តបទៅនឹងលក្ខខណ្ឌតម្រូវផ្លូវច្បាប់ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ២៣ ស្ទួនបួន (១)(ក) ។ ផលវិបាក នេះនឹងត្រូវពិនិត្យតាមរយៈសក្ខីកម្មរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ហើយបន្ទាប់មកទៀត តាមរយៈ ការកត់សម្គាល់របស់អ្នកជំនាញ។

ក. ផលវិបាកនៃឧក្រិដ្ឋកម្មមកលើដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី តាមរយៈសក្ខីកម្មរបស់ដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

៣៣. ក្នុងអំឡុងពេលផ្តល់សក្ខីកម្មនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានមានឱកាសថ្លែង អំពីផលវិបាក ព្យសនកម្ម ដែលពួកគាត់បានទទួលរងដោយសារការអនុវត្តអំពើឧក្រិដ្ឋ។ បន្ទាប់មក សវនាការចំនួនបួនថ្ងៃ បានទុកលទ្ធភាពឱ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមានឱកាសផ្តល់សក្ខីកម្ម ជាពិសេស ពាក់ព័ន្ធនឹងផលវិបាកដែលពួកគាត់បានទទួលរង។ តាមរយៈសក្ខីកម្មទាំងអស់នោះ ព្យសនកម្មប្លែកៗ គ្នាជាច្រើន ត្រូវបានបង្កឡើងដោយអង្គហេតុដែលនឹងត្រូវធ្វើការបង្ហាញនាពេលនេះ។ ព្យសនកម្ម ទាំងអស់នោះ អាចជាព្យសនកម្មផ្លូវចិត្ត ផ្លូវកាយ និង/ឬ សម្ភារៈ។ ភាគច្រើន ព្យសនកម្មមាន លក្ខណៈផ្សេងៗគ្នាក្នុងពេលតែមួយ ហើយការចាត់ថ្នាក់ព្យសនកម្មទាំងអស់នោះទៅតាមប្រភេទ ទាំងបីនោះ ទំនងជាមិនត្រឹមត្រូវ ឬ មានភាពវិភិតវិភាគ ខណៈដែលព្យសនកម្មអាចគ្រប់ដណ្តប់ទិដ្ឋភាព ផ្សេងៗគ្នាក្នុងពេលតែមួយ។ ព្យសនកម្មទាំងអស់នោះ ពាក់ព័ន្ធជាអប្បបរមានឹងដំណាក់កាលទាំងពីរ នៃការជម្លៀសប្រជាជនដោយបង្ខំ ដោយរាប់បញ្ចូលទាំងរយៈពេលអន្តរកាលនៃការជម្លៀសទាំងពីរ លើក។ ទាំងនេះមិនមែនមានន័យថា ព្យសនកម្មទាំងអស់នោះមិនអាចមិនបណ្តាលមកពីអង្គហេតុ ទាំងអស់នោះទេ ប៉ុន្តែការឈឺចាប់ និងព្យសនកម្ម ពិតជាមិនអាចផ្តាច់ចេញពីគ្នាបានទេ⁶⁴។

៣៤. ព្យសនកម្មទាំងអស់នោះនឹងត្រូវបង្ហាញជូន ដូចដែលត្រូវបានលើកឡើងជាច្រើនដងដោយដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណី។

១. ការក្បត់ទំនុកចិត្ត

៣៥. ចាប់តាំងពីពេលជម្លៀសមក ទំនុកចិត្តរបស់ប្រជាជនកម្ពុជាត្រូវបានក្បត់ដោយពាក្យកុហករបស់ ពួកខ្មែរក្រហម៖

៣៦. នៅពេលដែលខ្មែរក្រហមបានចូលមកដល់ទីក្រុងភ្នំពេញ ប្រជាជនមួយចំនួនបានទទួលពួកគេដោយ ក្តីរីករាយ និងពេលខ្លះប្រកបដោយសេចក្តីត្រេកអរ ដោយគិតថាពួកខ្មែរក្រហមនឹងនាំមកនូវសន្តិភាព និងឈានទៅបញ្ចប់នូវការរំលោភបំពាននានារបស់សង្គមចាស់៖

“ខ្ញុំចាំគឺនៅថ្ងៃទី ១៧ មេសា នៅពេលខ្មែរក្រហមចូលមកដល់ទីក្រុង យើងទាំងអស់គ្នាមាន ភាពសប្បាយរីករាយណាស់នៅពេលដែលយើងឃើញមានការផ្លាស់ប្តូររបបបែបនេះ ព្រោះថា យើងនិយាយប្រាប់គ្នាថា យើងទទួលបានសន្តិភាពហើយ។ ខ្ញុំឃើញម្តាយខ្ញុំកាន់ទង់ជ័យ សក្រវី ហើយគាត់យើងទាំងអស់គ្នាស្រែកថាយើងដែលមានសង្គ្រាមហើយ យើងទទួល បានសន្តិភាពទាំងអស់គ្នាហើយ (...)”⁶⁵

៣៧. ប៉ុន្តែ សំដីរបស់ពួកខ្មែរក្រហមបានប្រែក្លាយភ្លាមៗជាការគំរាមកំហែង ដោយបង្ខំឱ្យប្រជាជនចាក ចេញពីផ្ទះជាប្រញាប់ ហើយភាគច្រើនជាការគំរាមដោយប្រើអាវុធ។ ប្រជាជនមានការភ័យរន្ធត់ជា ខ្លាំង⁶⁶៖

“ (...) ហើយប្រើកាំភ្លើងមកភ្នងលើក្បាលពួកខ្ញុំទាំងមើលងាយ មើលថោក ហើយមិនឱ្យ ពួកយើងខ្ញុំរៀបចំអីវ៉ាន់បានស្រួលបូលចេញដំណើរទេ។ ពេលនោះពួកវាមកដល់បន្ទប់ របស់ខ្ញុំហើយ បានបាញ់៖ (...)”⁶⁷

*“ (...) បានដេញឱ្យនាងខ្ញុំចាកចេញពីទីលំនៅដ្ឋាន ក្រុមគ្រួសារទាំងប៉ុន្មានប្រមូលចេញឱ្យ អស់ ព្រោះគេរៀបចំក្រុង។ នាងខ្ញុំសូមអង្វរថាកុំអាលអី ខ្ញុំចាំភ្លឺចាំខ្ញុំធ្វើដំណើរទៅ ឥឡូវនេះ យប់ហើយ សូមអង្វរសូមអាណិតមេត្តា កុំធ្វើបាបខ្ញុំ ខ្ញុំយកអីអត់ទាន់ទេ ស្រវាអីក៏អត់ បានដែរ។”*⁶⁸

៣៨. ដោយចាញ់បោកពាក្យកុហកនឹងអាចត្រលប់មកផ្ទះវិញនៅរយៈពេលបីថ្ងៃខាងមុខ ប្រជាជនមិន បានយកសម្ភារៈឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ការដើរជាច្រើនថ្ងៃ និងដោយមិនមានជំនួយឡើយ⁶⁹៖

“មនុស្សច្រើនកុះករត្រូវធ្វើដំណើរនៅក្នុងរដូវក្តៅ ខែមេសា ក្តៅណាស់ លោកប្រធាន។ កាលណា ថ្ងៃត្រង់ គឺកៅស៊ូហៀរចេញមក ហើយបងប្អូនដែលជម្លៀសចេញភ័យតក់ស្លុត អត់បានយក សក់ក្បែកជើង អត់បានយកអីតាម។ ដូច្នោះមានសភាពមួយថ្មីមិនដែលជួបប្រទះ គឺត្រូវពងជើង ខ្លះ យកស្រទាប់ចេកទៅចងទៅនឹងបាតជើង (...)”⁷⁰

“ពេលនោះ ខ្ញុំគ្មានបានយកអ្វីឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ច្រើនទេ ពីព្រោះខ្ញុំមានតែបីនាក់នឹងកូន។ ដូច្នោះ ខ្ញុំយកបានតែខោអាវមួយសម្រាប់ម្នាក់សម្រាប់កូន ហើយនិងប្រដាប់ប្រដាសម្រាប់កូនខ្ចី មាន ទឹកដោះគោ មានដបទឹកដោះគោ ដបទឹកដាក់នៅក្នុងកាតាបខ្មៅមួយដែលខ្ញុំច្រើនតែយូរទៅ សាលារៀនដាក់សម្ភារៈទៅសាលារៀន។ ហើយពេលនោះ ខ្ញុំត្រូវតែចេញជាប្រញាប់ ពីព្រោះ យោធាខ្មែរក្រហមបានបណ្តេញរន្ធនាន់ៗថា ឱ្យចេញឱ្យយ៉ាងឆាប់ ហើយថាសហរដ្ឋអាមេរិក នឹងមកទម្លាក់គ្រាប់បែកក្នុងពេលឆាប់ៗនេះ។”⁷¹

៣៩. ការចាកចេញដោយប្រញាប់ប្រញាល់ និងស្ថិតក្នុងស្ថានភាពភ័យខ្លាចបែបនេះ បាននាំឱ្យសមាជិក គ្រួសារមួយចំនួនបែកខ្ញែកគ្នា ឬរង្វេងបាត់គ្នាតែម្តង ដូចដែលជនរងគ្រោះមួយចំនួនបានរៀបរាប់នៅ ក្នុងពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ខ្លួន⁷²។ កុមារគឺជាជនរងគ្រោះទីមួយ និងបាន ស្ថិតក្នុងស្ថានភាពប្រញាប់ប្រញាល់ក្នុងសភាពភ័យខ្លាច។

២. ប្រជាជនបានបោះបង់ចោលផ្ទះសំបែង និងទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួន និងរបស់របរជាទីស្រឡាញ់មួយចំនួន ទៀត ដែលធ្វើឱ្យពួកគេបាត់អស់នូវអតីតកាល ព្រឹត្តិការណ៍ផ្សេងៗ និងអនុស្សាវរីយ៍របស់ពួកគេ⁷³៖
“យើងគ្មានបានយកស្តីមកច្រើន យើងយកតែបន្តិចៗ ព្រោះគេប្រាប់យើងថាតែបីថ្ងៃ ឱ្យយើងចូល ទៅវិញ។ អីចឹងយើងយកបានស្តីបានដែលយូរបាន កាន់បាន យើងយកមក។ យើងអត់បានយកស្តី ដែលជាច្រើនផ្ទុះផ្ទុះសម្រាប់ទុកមុខថ្ងៃក្រោយច្រើនថ្ងៃអី អត់មានទេ។”⁷⁴

ទ្រព្យសម្បត្តិខ្លះត្រូវបានរឹបអូស៖

“គេហូតឡានចេញ គេយកឡាន ឱ្យឡានទៅ ខ្មែរក្រហមម្នាក់ហ្នឹង គេសម្តែងថាគេអ្នកចេះបើក ឡានហ្នឹង យកកូនសោចុចភ្លាម ឡានហ្នឹងស្ទើរទៅបុកដើមឈើកំពិតមុខឡានហ្នឹងខូចអស់រលីង ចាស់។”⁷⁵

៤០. ពេលខ្លះ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរក្សាទុកបានត្រឹមតែរូបថតមួយសន្លឹក ឬមួយចំនួនប៉ុណ្ណោះ សម្រាប់ ទុកគ្រាន់ធ្វើជាអនុស្សាវរីយ៍នូវអតីតកាលរបស់ខ្លួន ឬសាច់ញាតិដែលបានបាត់បង់ជីវិត។
 “តើរូបថតទាំងអស់នេះ ជាទ្រព្យសម្បត្តិដែលសល់តែមួយគាត់ ដែលសល់ពីរបបខ្មែរក្រហមហ្នឹង ឬក៏យ៉ាងម៉េចចំពោះអ្នកស្រី? ឆ្លើយ៖ ខ្ញុំខំរក្សារូបថតនេះណាស់ ព្រោះថាខ្ញុំគ្មានអ្វីផ្សេងទៀតទេ។ ខ្ញុំបានដាក់ចូលក្នុងថង់ផ្លាស់ស្ថិតិ ដាក់លាក់កប់ទៅក្នុងដី (...)”⁷⁶

“តើលោកស្រីមានរូបថតកូនលោកស្រីដទៃទៀតទេ នៅថ្ងៃនេះ? ឆ្លើយ៖ បាទ ខ្ញុំអត់មានទេ ខ្ញុំមាន តែរូបថតមួយនេះហើយ ដែលខ្ញុំបានផ្ញើមកប្តីខ្ញុំមុនខ្មែរក្រហមចូលទីក្រុងភ្នំពេញចំនួនមួយអាទិត្យ។ ខ្ញុំផ្ញើរូបថតនៅពេលដែលកូនស្រីខ្ញុំចេះក្រឡាប់ ខ្ញុំផ្ញើមកប្តីខ្ញុំនៅសហរដ្ឋអាមេរិក។ ដូច្នោះហើយបាន សល់តែរូបថតមួយនេះ រីឯរូបថតកូនពីរនាក់ទៀត គឺគ្មានទេ។ ពួកខ្មែរក្រហមបានកម្ទេចគ្មានសល់ អ្វីឡើយ។”⁷⁷

៤១. ពេលខ្លះ អ្វីៗទាំងអស់ត្រូវបានបំផ្លាញនៅពេលដែលពួកខ្មែរក្រហមចូលមកដល់ ជាពិសេស ឯកសារ បញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណ ឬ រូបថតផ្សេងៗ ដែលនាំឱ្យជនរងគ្រោះបាត់បង់នូវអត្តសញ្ញាណរបស់ខ្លួន⁷⁸។

៣. ភាពស្រេកឃ្លាន

៤២. ក្នុងចំណោមភាពរងទុក្ខវេទនាផ្លូវកាយដែលបណ្តាលមកពីការជម្លៀស និងការដើរផ្លូវឆ្ងាយដ៏សែន លំបាក ដែលតម្រូវសម្រាប់អ្នកទីក្រុងទាំងអស់គ្នា ភាពស្រេកឃ្លានបានកើតមានមកលើប្រជាជន ជម្លៀសភាគច្រើន ហើយការជម្លៀសនោះទៀតត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងរដូវប្រាំង⁷⁹៖

“ (...) ហើយមានសភាពក្តៅណាស់ក្នុងរយៈពេលនោះ គឺខែក្តៅណាស់។ ខ្ញុំក៏ធ្វើដំណើរទៅតាម ការដេញរបស់យោធាខ្មែរក្រហមដែលដេញ ដែលបាញ់កាំភ្លើងទៅឡើងលើឱ្យទៅៗ។ ខ្ញុំធ្វើដំណើរបន្តិចមួយជំហានៗយ៉ាងៗពិបាក ហើយយ៉ាងក្តៅស្កេះស្កាប់ជាមួយកូនខ្ញុំទាំងបី។”
 « (...) On était en pleine saison chaude et nous devions marcher en plein soleil. ... Nous avons continué à avancer très lentement en pleine chaleur. (...) »⁸⁰
 “នៅជិតភូមិខ្វាវហ្នឹង ក៏ឡើងទៅចង្អៀតពេញទាំងអស់ឡាននោះ។ កូនខ្ញុំស្រែកយ៉ាងណាក៏មិន បាន ហើយហូបតែទឹកក៏អត់មាន ហើយប្រដាប់ប្រដា មុង កន្ទេល ឆ្នាំងចានអី ក៏អត់ដែរ ឡើងទៅតែខ្លួន។”⁸¹

“ឆ្លើយ៖ រូបកាយខ្ញុំទ្រុឌទ្រោមយ៉ាងខ្លាំង អត់បាយអត់ទឹក គ្មានពេលសម្រាក មានជំងឺគ្រុន រងា គ្មានថ្នាំលេប ធ្វើដំណើរទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ (...)”⁸²

៤. ព្រឹត្តិការណ៍ភ័យរន្ធត់

៤៣. ប្រជាជនជម្លៀសបានឃើញនូវព្រឹត្តិការណ៍រន្ធត់ជាច្រើន៖ សាកសពត្រូវបានគេបោះបង់ចោលនៅតាមសងខាងផ្លូវ មនុស្សចាស់ៗកំពុងដេកស្លាប់ដោយគ្មានជំនួយ⁸³៖

“ឆ្លើយ៖ ចាស ការដែលជម្លៀសចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ ខ្ញុំបានជួបប្រទះនូវរឿងហេតុយ៉ាងច្រើន។ ត្បិតអីថ្ងៃនោះពេលចេញហ្នឹង ព្រលឹមឡើងគឺធ្វើដំណើរចេញតែម្តង។ ពេលដែលចេញហ្នឹងឃើញមានអ្នកស្លាប់តាមផ្លូវថ្នល់ហ្នឹង គឺអ្នកស្លាប់ច្រើន ហើយកណ្តាលថ្នល់ក៏មានអ្នកស្លាប់ កៀនតាមចិញ្ចើមថ្នល់ហ្នឹងក៏មានអ្នកស្លាប់ ហើយក៏មានអ្នកដេកដែលមិនទាន់ស្លាប់ដូចជាចាស់ជរា មានយាយ មានតា មានជនពិការ មានអ្នកស្និតជើង ស្និតដៃអីចឹង។ មិនដឹងជាអ្នកណាគេដាក់ចោលទេ ប៉ុន្តែឃើញតែដេកតាមចិញ្ចើមថ្នល់អីចឹងទៅ ខ្លះក៏ជិតស្លាប់ ខ្លះក៏ស្លាប់បាត់បង់ជីវិតហើយ អ្នកខ្លះក៏នៅអង្គុយដោយអត់អាហារ ហើយគ្មានដូចថា ថ្ងៃក្តៅខ្លាំង ហើយទឹកភ្នែកហូរហៅកូន ហៅអីអីចឹង ប៉ុន្តែមិនដឹងថា ក្រុមគ្រួសារគេនៅឯណាទេ គ្រាន់តែឃើញសភាពបែបហ្នឹង ហើយមានតាចាស់ម្នាក់ ខ្ញុំសង្វេគក្នុងចិត្តដល់សព្វថ្ងៃ ឃើញគាត់ដេក ហើយគាត់បើកភ្នែកសម្លឹងមើលខ្ញុំ ហើយមានបាយមួយចាន ទឹកមួយកំប៉ុង រឺហ្គោនៅក្បែរក្បាលដេកគាត់។ ហើយស្រមោចចូលខាំត្រចៀកគាត់ពេលហ្នឹង ខ្ញុំអែអង់ទាញសង្រែកម៉ាកយាយខ្ញុំបែរមើលគាត់ហ្នឹង ឃើញមានស្រមោចចូលខាំគាត់ ខាំភ្នែក ខាំត្រចៀកគាត់ហ្នឹង ហើយក្នុងចិត្តរបស់ខ្ញុំ ក្នុងអារម្មណ៍របស់ខ្ញុំហ្នឹងដូចថា ឃើញបែបហ្នឹង ខ្ញុំដើរបណ្តើរខ្ញុំបំបណ្តើរ។ ហើយពេលដើរទៅទៀត ក៏ឃើញមានអ្នកស្លាប់ និយាយទៅឃើញអ្នកស្លាប់បន្តបន្ទាប់តាមផ្លូវតែរហូត អត់មានថាអត់ឃើញទេ។ ហើយបើមិនអីចឹងបានថា ឲ្យខ្ញុំដើរទៅជាន់ខ្មោច ពារខ្មោច ជំពប់ខ្មោច ដួលហ្នឹងដោយក្តីសង្វេគណាស់ ខ្ញុំពេលនោះ។”⁸⁴

“ពេលនោះ ខ្ញុំរន្ធត់ចិត្តយ៉ាងខ្លាំងដោយសារឃើញមិត្តភក្តិខ្ញុំឈាមពេញខ្លួនៗ ខ្ញុំក៏សួរទៅគេរំលោភ ហើយប្រើអំពើហិង្សា យកផ្លែគ្រាប់ទៅញាត់ចូលក្នុងរន្ធក្នុងទៀត ។ ពេលនោះ ខ្ញុំរន្ធត់ខ្លាំងពេក ខ្ញុំក៏បានដើរចេញទៅ។”⁸⁵

a. ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះកំពុងសម្រាលកូន កុមារតូចៗស្រែកយំ ឬ ត្រូវបែកពីឪពុកម្តាយ អ្នកជំងឺមិនអាចធ្វើដំណើរបាន⁸⁶៖

“អ្នកខ្លះមានផ្ទៃពោះគ្រប់ខែ ឆ្លងទន្ធតាមផ្លូវ ពេលឆ្លងទន្ធហើយ ត្រូវពួកវាបង្កខំឱ្យបន្តដំណើរទៅមុខទៀត ដោយមិនអាចទ្រាំបាន អ្នកឆ្លងទន្ធក៏ដាច់ខ្យល់ស្លាប់តាមផ្លូវទាំងមួយ និងកូន អ្នកខ្លះទៀតឆ្លងទន្ធហើយ ទុកកូនចោល ស្រមោចរោមឡើងទៅ។”⁸⁷

“ពេលដែលចេញពីផ្ទះហ្នឹង នៅខាងស្តាំដៃហ្នឹង ត្រើយខាងស្តាំហ្នឹង មានឃើញស្ត្រីម្នាក់ រលូតកូន មិនមែនកើតកូនទេ។ គឺបែបគាត់ដើរហ្នឹង វាយ៉ាប់ពេកទៅ វាអារលូតកូនតាម ផ្លូវ។ រួចខ្ញុំមិនហ៊ានធ្វើឃើញផងទេ កូនអីវាថា “អូ! អាណិតណាស់” ខ្ញុំប្រាប់កូន “កូន អើយ! កុំមើល កុំអី។ មកយើងប្រុងតែដើរទៅ។” ហើយទាំងអស់គ្នាហ្នឹង អត់ហ៊ាននៅ មើលអីទេ អ្នកដែលដើរតាមផ្លូវហ្នឹង អត់មានអ្នកណាហ៊ានជួយអីទេ មិនដឹងជាមនុស្ស រលូតកូនហ្នឹង វាសាសនាយ៉ាងម៉េច ក៏ខ្ញុំអត់ដឹងដែរ។”⁸⁸

“ស្ត្រីទើបកើតកូនថ្មីៗ កូនក្រហមរងាលត្រូវគេឱ្យចេញដើរហាលរៀងផ្លូវ។”⁸⁹

“(...) ច្របូកច្របល់ មិនដឹងជាកូន មិនដឹងជាចៅ ម៉ែឪងណាទេ ពេលយប់ងងឹតមិនអាចមើលអ្វីឃើញទេចាសពេលនោះ។ ក៏ឡើងឡានបែកគ្នា ខ្លះក៏បែកកូន ខ្លះក៏បែកចៅទៅពេលនោះ។”⁹⁰

“មានក្មេងខ្លះយំស្រែករង្វេងបាក់ម្តាយឪពុក គួរឱ្យអាស្រូវ។”⁹¹

៤៤. ប្រជាជនជម្លៀស បានឃើញព្រឹត្តិការណ៍ហិង្សា និងការកាប់សម្លាប់មនុស្ស⁹² ដែលស្ថិតក្នុងក្រុមមួយចំនួន៖

“ឆ្លើយ៖ ចាស សាកសពនោះមានសព្វគ្រប់ ទាំងប្រជាជន ទាំងទាហាន លន់ នល់ ទាំងព្រះសង្ឃ។ ប្រជាជនពោះធំរុញរទេះចេញពីភ្នំពេញមក រុញលើរទេះ អ្នកខ្លះរហូស អ្នកខ្លះអី មានស្លាប់តាមផ្លូវ ជាហូរហែ។”⁹³

“ហើយខ្ញុំបានចេញហួសព្រែកញ៉ៅ ទៅដល់គ្នាយហើយ អាហ្នឹងខ្ញុំភ្លេចកន្លែងហើយ ឃើញ ទាហាន លន់ នល់ និងមនុស្សជនស៊ីវិលហ្នឹងស្លាប់ទាំងខោទាំងអាវដេកនៅក្នុងបន្ទាលូស ក្នុងក្បែរផ្លូវថ្នល់ជា ច្រើន ហើយមនុស្សឈឺជាច្រើនដែរ មានចាស់ មានក្មេង ហូរហែដល់ ព្រែកក្តាមហ្នឹង។ (...) បាទ ពេលពួកខ្មែរក្រហមសួរពីប្រវត្តិរបស់ខ្ញុំហ្នឹង ខ្ញុំនឹកឃើញ សាកសព ឃើញស្លាប់តាមផ្លូវច្រើន ខ្ញុំ ភ័យណាស់។ ភ័យខ្លាំង ញ៉ាំដៃ ញ៉ាំជើង ហើយនឹក ក្នុងចិត្តថា មិនដឹងដល់កន្លែងណាស្លាប់ទៀតទេ ។ ហើយចេះតែដើរៗ ស្ងៀមទាំងភ័យ ទាំងខ្លាចហ្នឹងទៅ។”⁹⁴

៥. ការប្រាត់ប្រាសគ្នា និងការបាត់ខ្លួន

៤៥. ក្នុងអំឡុងពេលធ្វើដំណើរ ឬនៅពេលទៅដល់គោលដៅហើយនោះ ស្ថានភាពសម្ភារៈ និងគ្រួសារ របស់ជនរងគ្រោះត្រូវបានបំផ្លាញទាំងស្រុង។ អ្នកខ្លះបានបែកខ្ញែកគ្នា ហើយរហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ នេះ ពួកគេនៅតែមិនទាន់បានដំណឹងអ្វីពីសាច់ញាតិរបស់ខ្លួននៅឡើយ⁹⁵៖

“ឆ្លើយ៖ ចាស ការដែលខ្ញុំបាត់បង់ជីដូនជីតា សាច់ញាតិយ៉ាងច្រើន ក្រុមគ្រួសារ បាត់បង់ នោះ ខ្ញុំអត់បានដឹងថា គាត់បាត់បង់របៀបគេយកទៅសម្លាប់ ឬមួយក៏គេបង្កត់អាហារ ស្លាប់ទេ។”⁹⁶

“ពេលដែលនោះ គឺជម្លៀសចេញហ្នឹង គឺដេញយកមែនទែន។ មុនដំបូងថា ឲ្យចេញទៅ មួយរយៈ ទេ ចាំគេរៀបចំភ្នំពេញឲ្យស្រួលបួលសិន បានគេឲ្យចូលវិញ។ ក៏ខ្ញុំក៏ចេញដើរទៅហ្នឹង ទៅស្វែង រក ព្រោះខ្ញុំខ្ញុំ ម្តាយខ្ញុំហ្នឹងចេញទៅមុននោះ។ គាត់មុននឹងចេញទៅហ្នឹង គាត់ថាឲ្យរកតាមផ្លូវមាត់ ទន្លេទៅឃើញហើយ។ ក៏ខ្ញុំចេញទៅហ្នឹង ទៅអត់ឃើញគាត់ទេ ដើររកទៅតាមមាត់ស្ទឹងហ្នឹងឃើញ តែខ្មោច។ ជួបខ្មោច ជួបអីហ្នឹងតាមផ្លូវ។”⁹⁷

៤៦. អ្នកខ្លះបានបាត់បង់សាច់ញាតិដោយមិនដឹងមូលហេតុ ដូចដែលមានរៀបរាប់ខាងក្រោម ដោយដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមួយរូប ដែលគាត់ទើបតែមានអាយុ ១០ឆ្នាំ នៅពេលដែលអង្គហេតុបានកើតឡើង។ គាត់បាននិយាយពីឪពុកគាត់ ដូច្នោះថា៖

“ទៅដល់ប្រហែលដប់ថ្ងៃ មានកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមម្នាក់បានមកហៅគាត់ឲ្យទៅនោះមួយ ភ្នំត។ រួចហើយក៏បាត់ដំណឹងឈឹងរហូត។ នៅពេលនោះប្រហែលជាម៉ោងប្រាំមួយល្ងាច មិន ឃើញគាត់មក ទៅតាំងពីព្រឹក ម្តាយខ្ញុំយំ ខ្ញុំក៏យំតាមគាត់។ ក្រោយមកប្រហែលជាបួនប្រាំថ្ងៃ

៧ដំណឹងថាយកទៅរៀនសូត្រ។ (...) ក្រោយមកវាដំណឹងថា គេយកម្តាយ និងបងប្អូនខ្ញុំទៅសម្លាប់អស់ទៀត។ ខ្ញុំគ្រាន់តែដំណឹងនេះភ្លាម ខ្ញុំសឹងតែរត់ទៅដល់ទីនោះភ្លាមដោយរន្ធត់ចិត្តយ៉ាងខ្លាំង។ ពេលនោះជីដូនខ្ញុំហាត់ ខ្ញុំបានត្រឹមតែសម្លឹងមើលពីចម្ងាយដោយស្រក់ទឹកភ្នែកយ៉ាងក្អកក្អល។ ចាប់ពីថ្ងៃនោះមក ទោះជីដូនខ្ញុំខំល្អវងលោម អង្វរកម្តៅខ្ញុំ ក៏ខំនៅតែដេកយំ។^{១៨}

លើសពីនេះ៖

“រហូតតាំងពីពេលនោះមក លោក ចៅ សៅ បាត់ខ្លួនរហូតដល់ពេលនេះ។ ខ្ញុំចង់សួរលោកអ័ខៀវ សំផន ថា តើគាត់ស្លាប់នៅទីណា? នៅពេលនេះ គាត់ស្លាប់នៅទីណា? ខ្ញុំចង់សួរដឹងតែប៉ុណ្ណឹង ដើម្បីខ្ញុំទៅរកសាកសពគាត់យកមកធ្វើបុណ្យតាមប្រពៃណីជាតិរបស់ខ្មែរទេ។”^{១៩}

៦. អំពើអមនុស្សធម៌ និងប្រមាថមើលងាយ និងអារម្មណ៍របស់អ្នកនៅរស់ ថាបានប្រព្រឹត្តកំហុស

៤៧. ការជម្លៀសអ្នកទីក្រុងដោយបង្ខំ គឺជាជំហានទីមួយនៃនយោបាយវើសអើង។ អ្នកទីក្រុងបានក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃអំពើអមនុស្សធម៌ ចាប់តាំងពីពេលដែលពួកគេត្រូវបានជម្លៀសមកម្ល៉េះ^{១០០}។ កុមារតូចៗបានឃើញពីអំពើចោកទាប និងប្រមាថមើលងាយ ប្រព្រឹត្តមកលើឪពុកម្តាយរបស់ពួកគេដូចដែលជនរងគ្រោះជាច្រើនបានរៀបរាប់។ យើងអាចលើកឡើងដូចជា៖

“(...) ហើយខ្ញុំឃើញឪពុកខ្ញុំ គេឱ្យគាត់ទាញអូសនង្គ័លជំនួសឱ្យគោក្របី។ ហើយឃើញឪពុកខ្ញុំហ្នឹងដូចជាចាស់ជាងអាយុដល់ទៅដប់ឆ្នាំ -- ចាស់ជាងអាយុដប់ឆ្នាំទៅទៀត គ្រាន់តែធ្វើការបានប៉ុន្មានថ្ងៃហ្នឹងទៅ។ ថាការងារហ្នឹងគឺថាមិនអាចទ្រាំទ្របានទេ (...) នេះជារូបភាពមួយដែលគួរឱ្យរន្ធត់ ហើយខ្ញុំក៏មិនចង់ស្រមៃឃើញរូបភាពហ្នឹងឡើងវិញទៀតដែរ។”^{១០១}

៤៨. ការគោរពឪពុកម្តាយ និងជីដូនជីតា គឺជាគោលការណ៍គ្រឹះមួយនៅក្នុងគ្រួសារខ្មែរ ហើយការប៉ះទង្គិច ដែលបង្កឡើងដោយការឃើញឪពុកម្តាយរបស់ខ្លួនត្រូវគេប្រមាថមើលងាយ និងធ្វើឱ្យទន់ខ្សោយ ផ្ទុយពីភាពថ្លៃថ្នូរជាមនុស្ស គឺពិតជាមានច្បាស់ណាស់។

អ្នកខ្លះបានឃើញឪពុកម្តាយរបស់ខ្លួនស្លាប់ដោយសារអត់បាយ ជំងឺ និងការធ្វើបាបផ្សេងៗ៖

“(...) ការឈឺចាប់របស់ខ្ញុំដែលបំភ្លេចមិនបានសោះ គឺអាណិតឪពុកដែលជាអ្នករកស៊ីចិញ្ចឹមខ្ញុំតាំងពីខ្ញុំវ័យក្មេងរហូតដល់ធំ គេចាក់ថ្នាំសម្លាប់ប្រកាច់នៅលើគ្រែ ហើយចេញលាមកពេញគ្រែហ្នឹងទាំងអស់ (...)”^{១០២}

“ឆ្លើយ៖ នៅក្នុងតុលាការនេះ គឺថាអ្វីដែលខ្ញុំនឹកឃើញដំបូងហ្នឹង គឺថាម្តាយខ្ញុំតែម្តង
 ។ ខ្ញុំ មិនអាចទទួលស្គាល់ថាគាត់កំពុងស្លាប់នោះទេ។ ខ្ញុំរូបថា -- រូបគាត់នេះកំពុង
 តាមខ្ញុំរហូត។ កាលនុងគាត់ឃ្នានខ្លាំង ហើយយើងកាលណោះ យើងទៅសហការណ៍
 ហ្នឹង ទៅ -- ហើយគាត់កាន់បានមួយដើម្បីសុំម្ហូប បបរអីហ្នឹង ដល់គាត់
 ស្តមពេកអស់កម្លាំង បានហ្នឹងក៏ធ្លាក់ហ្នឹងទៅ គាត់ក៏ប្រែប្រែវាដើម្បីរកអង្ករបាយ
 ហ្នឹងឡើងវិញនេះ។”¹⁰³

៤៩. ផលវិបាកមួយនៃព្រឹត្តិការណ៍នេះ គឺថាមនុស្សមួយចំនួនមានអារម្មណ៍ថាខ្លួនមានកំហុស¹⁰⁴ ហើយ
 សព្វថ្ងៃ ពួកគេបានស្តីបន្ទោសខ្លួនឯងថាមិនបានធ្វើអ្វីមួយនៅពេលនោះដើម្បីសង្គ្រោះឪពុកម្តាយរបស់
 ពួកគេ៖

“នៅក្នុង គាត់ស្លាប់នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌ ដូចយើងមិន -- ថាវាហួសពីសត្វធាតុនោះទៀត គឺថា
 វាក្នុងលក្ខខណ្ឌមួយដែលថាខ្ញុំមិនអាចរកពាក្យណាមកពិពណ៌នាពីលក្ខខណ្ឌនេះបានទេ។ ខ្ញុំ -
 - គាត់ គេទម្លាក់គាត់ចូលក្នុងរណ្តៅដោយគ្មានអ្វីទាំងអស់ ហើយខ្ញុំមិនដឹងថាគេទម្លាក់គាត់
 នៅក្នុងរណ្តៅកន្លែងណានោះទេ។ យើង -- អីចឹងខ្ញុំមាន -- រាល់ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំស្តីបន្ទោសខ្លួនឯង
 ដែលមិនអាចដឹងថាគាត់នៅកន្លែងណា។ ដែលមិនអាចជួយសង្គ្រោះជីវិតរបស់គាត់បាន។
 បើកាលនោះ បើខ្ញុំភ្លាហានជាងនេះវិញនោះ ខ្ញុំមុខប្រហែលជាអាចលួចស្រូវ លួចស្ពឺសព្វ
 បែបយ៉ាងដើម្បីឱ្យគាត់មានអាហាររហូតចុក ប្រហែលជាដល់ពេលនេះ ប្រហែលជាគាត់
 អាចនៅរស់ក៏ថាបានដែរ។”¹⁰⁵

៥០. នៅពេលអ្នកដែលប្រជាជនជម្លៀស ត្រូវបានបង្ខំឱ្យគេត្រួតពិនិត្យ និងបន្ទាប់មកត្រូវធ្វើប្រវត្តិរូប
 ទៀតនោះ ពួកគាត់ត្រូវបង្ខំចិត្តកុហកដើម្បីរួចផុតពីទណ្ឌកម្ម ឬការស្លាប់។

“តាមផ្លូវហ្នឹង វាចេះតែតាមដានគ្រួសារខ្ញុំហ្នឹង វាសួរថ្មីខ្ញុំធ្វើអី ស្តី វា -- ហើយវាសួរថា “មីង
 ឯងធ្វើការអីដែរ?” ហើយខ្ញុំហ្នឹងភរវា ខ្ញុំថា “ខ្ញុំអត់ធ្វើអីទេ”។ “និយាយឱ្យត្រង់ណា? ធ្វើអី
 ប្រាប់មក? ហើយថ្មីហ្នឹងធ្វើអី ធ្វើការអីស្តី” នាំគ្នាហ្នឹងលាក់ មិននិយាយប្រាប់ត្រង់ទេ។
 វាថា “អើយ! ចាំមើលទៅ បដិវត្តន៍គេរកឃើញហ្នឹង មីងឯងហ្នឹងមិនរួចខ្លួនទេ។”¹⁰⁶

“(...) ទាហានខ្មែរក្រហមបានឱ្យខ្ញុំធ្វើប្រវត្តិបង្កើត ប៉ុន្តែដោយខ្ញុំឃើញមានប៉ូលីស ទាហានស្លាប់ច្រើន ឬក៏ចាប់យកទៅបាត់ច្រើន។ ខ្ញុំក៏កុហកគេថា ជាភ្នាក់ងារបម្រុង រដ្ឋការ។”¹⁰⁷

៧. ការបាត់បង់សាច់ញាតិជាច្រើន

៥១. នៅក្នុងការជម្លៀសដោយបង្ខំទាំងពីរដំណាក់កាល និងរយៈពេលអន្តរកាលដែលមិនអាចកាត់ផ្តាច់ បាន ជនរងគ្រោះភាគច្រើនបានមើលឃើញសាច់ញាតិរបស់ខ្លួនស្លាប់ ពីព្រោះពួកគេមិនអាចទ្រាំទ្រ នឹងលក្ខខណ្ឌជីវិត និងការងារបាន¹⁰⁸៖

“(...) ការទុក្ខសោកដែលខ្ញុំឆ្លងកាត់នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនេះ បើរៀបរាប់ទៅ វាមិនអស់មិនហើយទេ។ ក៏ប៉ុន្តែការទុក្ខសោកដែលខ្ញុំបាត់បង់បងប្អូន គ្រួសារនៅក្នុងរបប នោះ គឺការឈឺចាប់រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ គឺនៅតែការឈឺចាប់នឹកឃើញ។ កាលពីមុន ខ្ញុំខំបំភ្លេចដែរតាំងពីឆ្នាំ៧៩ រហូតមកដល់ឆ្នាំ៨៥, ៨៦ក៏ខំបំភ្លេច ខំបំភ្លេច ដើម្បីកុំឱ្យនឹក ឃើញរឿងដែលអតីតកាល រហូតមកដល់មានតុលាការ រដ្ឋាភិបាលបង្កើតតុលាការកូន កាត់មានអង្គការសហប្រជាជាតិនិងជាតិ បង្កើតតុលាការនេះឡើង ធ្វើឱ្យខ្ញុំនឹកឃើញដែល ការឈឺចាប់របស់ខ្ញុំជាមួយរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ ហេតុដូច្នោះហើយ បងប្អូនខ្ញុំពី ជំនាន់មុន ឪពុកធំ ឪពុកមា បងប្អូនអីហ្នឹង គាត់សុទ្ធតែអ្នកមានមុខមាត់នៅក្នុងការងាររដ្ឋា ភិបាលកម្ពុជា។ ក្រោយពីថ្ងៃ១៧ មេសា មករហូតមកដល់ឆ្នាំ៧៩ កងទ័ពរដ្ឋាភិបាលបាន រំដោះមក។ ខ្ញុំបាត់អស់បងប្អូនក្រុមគ្រួសារអស់រលីង។ ហេតុដូច្នោះហើយ ការឈឺចាប់ របស់ខ្ញុំនៅតែឈឺចាប់ គ្មានពេលណាស្រាក។”¹⁰⁹

ពួកគាត់បានរៀបរាប់ពីការបាត់បង់ប្អូនស្រីម្នាក់៖

“ឆ្លើយ៖ ចាសបាន។ ប្អូនស្រីរបស់ខ្ញុំត្រូវមានជំងឺគ្រុនក្តៅ ហើយពងបែករលាកពេញខ្លួន។ តែអត់មានអ្នកណាមើលថែ ហើយក៏គ្មានថ្នាំព្យាបាល។ ពេលនោះក៏ប្អូនខ្ញុំនៅឈឺវាវី ឈឺ រហូតស្តុម មានតែស្បែកដណ្តប់អ្នឹង ហើយត្រូវដាក់ក្នុងអង្រឹងចោល ដោយគ្មានអ្នកមើល ថែ។ ពេលនោះក៏អាហារ ក៏គ្មាន សូម្បីតែបឋមយកទៅបញ្ចុកប្អូនក៏អត់មាន។ អីចឹងធ្វើឱ្យ ប្អូនឈឺធ្ងន់ទៅៗ រហូតដល់អ្នកមើលយកប្អូនស្រីទៅពេទ្យ។ គិតថាទៅពេទ្យហ្នឹងប្រហែលជា មានថ្នាំអត់ព្យាបាលបាន ប៉ុន្តែអត់មានថ្នាំព្យាបាលទេពេលនោះ ធ្វើឱ្យប្អូនស្រីខ្ញុំស្លាប់តែ ម្តង។”¹¹⁰

ការបាត់បង់ប្អូនប្រុសម្នាក់៖

“តែទឹកទឹកបញ្ចប់ ប្អូនប្រុសពៅខ្ញុំមួយហ្នឹង ខ្ញុំមានប្រុសពៅមួយអាយុប្រាំបីឆ្នាំ។ ពេលហ្នឹង គេប្តូរសមរក្ខមិ ខ្ញុំត្រូវដើរកាត់ភូមិ ខ្ញុំក៏សុំគេចូលទៅអើតប្អូនបន្តិច។ ពេលទៅដល់ហ្នឹង ខ្ញុំឃើញប្អូនខ្ញុំ គេឈឺដេកនៅនឹងកន្ទេលហ្នឹង។ វាគ្រាន់តែឃើញខ្ញុំ ខ្ញុំស្រែកថា “បងអើយៗ បងឯងមកហើយអី បងឯងមកវិញ បងឯងមានបាយទេ? ឲ្យខ្ញុំសុំបាយញ៉ាំតែមួយម៉ាត់ទេ បង ខ្ញុំងាប់ទៅខ្ញុំបិទភ្នែកជិតហើយ”។ អស់លោក ខ្ញុំគ្មានទេ ខ្ញុំគ្មានស្ត្រីទេ។ ឲ្យខ្ញុំធ្វើម៉េច បើខ្ញុំគ្មាន សូម្បីតែខ្លួនខ្ញុំគ្មានផង តើខ្ញុំមានស្ត្រីដែលខ្ញុំយកទៅឲ្យប្អូនខ្ញុំ។ រួចហើយប្អូនខ្ញុំក៏ ស្លាប់ទៅ”¹¹¹

និងការបាត់បង់បងប្អូនទាំងអស់របស់គាត់៖

“បងប្អូនខ្ញុំហូបបាយអត់ផ្អែក យប់ឡើងដេកអង្គុយត្រមោង ហើយគាត់និយាយថា ខ្ញុំខ្លោច ចិត្តអាណិតប្អូនខ្ញុំណាស់។ គាត់ឃ្នានបាយណាស់ បើសិនជាបានបាយហូបជាមួយអំបិល មិនដឹងជាធ្លាប់យ៉ាងណាទេ។ ឪពុកម្តាយខ្ញុំ រួមរូបខ្ញុំអង្គុយសម្រក់ទឹកភ្នែក ដោយគ្មាន លទ្ធភាពទៅរកបាយឲ្យកូន និងប្អូនហូប។ ភ្លឺឡើងប្អូនខ្ញុំស្លាប់អស់ពីរនាក់។ អត់ដឹងថាគាត់ ដាច់ខ្យល់ស្លាប់តាំងពីថ្ងៃម៉ាន ហើយបន្តស្លាប់រហូតដល់អស់។ ប្អូនស្រីចុងក្រោយគេ ស្លាប់ពេលថ្ងៃម៉ោងបាយ ពេលដែលគេឲ្យបបរកន្ទក់មក ហូបអត់កើត។ ស្រែកសុំបាយ មួយម៉ាត់មក ឲ្យបាយខ្ញុំហូបមួយម៉ាត់មក ស្រែករហូតដល់ដាច់ខ្យល់ស្លាប់។ នេះជា សោកនាដកម្មមួយដ៏ព្រៃផ្សៃនៃរបប ប៉ុល ពត ដែលខ្ញុំមិនអាចបំភ្លេចបាន។ ហើយគេយក ក្រុមគ្រួសារខ្ញុំទៅអត់បាយ ឲ្យហូបដូចជាសត្វធាតុ។”¹¹²

ពួកគាត់បានរៀបរាប់ពីការប៉ះទង្គិចដែលបណ្តាលមកពីការបាត់បង់បងប្អូនទាំងអស់ ខណៈដែលពួក គាត់នៅតូចៗនៅឡើយ។

៥២. អ្នកខ្លះបានរៀបរាប់ពីការស្លាប់ និងការណ៍ដែលពួកគាត់មិនអាចជួយសង្គ្រោះកូនរបស់ខ្លួនបាន ដូចជា ករណីរបស់លោកស្រី ប៉ូ ឌីណា ជាដើម៖

“ឆ្លើយ៖ ក្រោយពីដឹងថាស្វាមីខ្ញុំស្លាប់ហើយ បានដឹងថាកូនខ្ញុំបានធ្លាក់ខ្លួនឈឺ។ ឈឺដោយសារអត់ ឃ្នាន អត់អាហារ។ ឈឺខ្លាំងណាស់មិនដឹងជាមានថ្នាំសង្គ្រោះណាព្យាបាលទេ អត់មានទាល់តែសោះ មានតែថ្នាំអាចម៍ទន្ធយាយកមកលេបអត់ជា កូនខ្ញុំបានកើតជំងឺហើម រាកខ្លាំង។ ហៀបដាច់ខ្យល់ ហ្នឹង ខ្ញុំអាណិតកូនខ្ញុំណាស់ អាសូរពាក្យសម្តីកូន កូនសម្លាញ់មាសមួយអើយ។ កូន -- ម៉ាក់ស្តាយ ណាស់កូនណាស់ អាសូរណាស់ពាក្យសម្តីរបស់កូន “អ្នកម៉ាក់កូនឃ្នានបាយណាស់ កូនសុំបាយ

មួយម៉ាត់មក កូនឃ្លានណាស់”។ កូនមាសម្តាយ កូនឃ្លានបាយ ស្លាប់ទាំងវេទនា។ ទីបញ្ចប់កូន ខ្ញុំស្លាប់អត់បាយ ឃ្លានបាយ ត្រែកដង្ហោយរកបាយ។ ទឹកចិត្តម្តាយសែនឈឺចាប់បែបណា ពួសម្តីកូន។ កូនសម្លាញ់អើយ!!! ម្តាយនឹកកូនណាស់ អាណិតអាសូរកូនណាស់ ដែលពេលត្រែក ឃ្លាន ម្តាយមិនដឹងរកអ្វីឱ្យកូនហូបបាន (...)¹³

ករណីដូចគ្នាសម្រាប់លោកស្រី ធុច ចាន់ដារា-ស៖

“កូនខ្ញុំ សួរខ្ញុំថា ពេលនោះ វាមុននឹងស្លាប់ហ្នឹង ញញឹមដាក់ខ្ញុំហើយ ឱ្យវាឱ្យខ្ញុំញញឹមដាក់វាវិញ។ ហើយខ្ញុំគួរឱ្យចំពោះខ្ញុំ កុកកូលណាស់ ព្រោះថាអស់លោកទាំងអស់គ្នាយល់ហើយ ថាពេលកូនជិត ស្លាប់ហើយញញឹមដាក់ម្តាយ ហើយសុំឱ្យម្តាយញញឹមដាក់វិញនេះ។”¹⁴

លោកស្រី បេ សុផានី រៀបរាប់ពីការស្លាប់បន្តបន្ទាប់គ្នារបស់កូនតូចៗទាំងបីនាក់របស់គាត់៖

“(...) កូនខ្ញុំប្រកាច់ស្លាប់មួយរំពេច។”¹⁵

“នៅពេលនោះ យប់នោះគឺយប់ដែលយើងអត់អ្វីហូបសោះ យើងហូបស្លឹកឈើ។ ខ្ញុំដេកឱបកូនៗ ឈឺ និងកូនមួយទៀត ខ្ញុំមិនបានដឹងថាកូនប្រុសខ្ញុំស្លាប់នៅពេលថ្ងៃរំពេចសោះ។ ព្រោះដេកយប់ទៅ មិនដឹងថាកូនស្លាប់ថ្ងៃរំពេចផង។ ព្រលឹមឡើងខ្ញុំមើលទៅ កូនធ្មេចភ្នែក ខ្ញុំយកដៃទៅបើកមាត់បើក ភ្នែក តែកូនធ្មេចភ្នែកជិត ហើយសាច់ត្រជាក់ស្រងទាំងអស់ ខ្ញុំដឹងថា កូនខ្ញុំស្លាប់ហើយ។ (...) គេ និយាយរកខ្ញុំរហូតដល់គេបិទភ្នែកជិត។”¹⁶

៨. អលទ្ធភាពក្នុងការសម្តែងពីអារម្មណ៍របស់ខ្លួន

៥៣. ចាប់តាំងពីពេលជម្លៀសប្រជាជនដោយបង្ខំ ការសម្តែងពីការឈឺចាប់ត្រូវបានហាមឃាត់ ហើយ មនុស្សគ្រប់គ្នាត្រូវរៀនលាក់ពីអារម្មណ៍ជាមនុស្សរបស់ខ្លួន ដូចដែល លោកស្រី សាំង វ៉ាត់ បាន ពិពណ៌នា បន្ទាប់ពីលោកស្រីបានឃើញសមាជិកគ្រួសាររបស់ខ្លួនបានស្លាប់ ដោយក្នុងនោះមានប្តី និងកូនរបស់លោកស្រី ខណៈដែលលោកស្រីទើបតែមានអាយុ ៣៤ ឆ្នាំ¹⁷៖

“ឆ្លើយ៖ ចំពោះកូនខ្ញុំ គេទៅដល់ពេលនោះទៅក៏កូនខ្ញុំចូលចុងឆ្នាំ៧៦ ក៏កូនខ្ញុំបានឈឺស្លាប់ព្រោះ ដោយសារអត់មានអាហារហូប។ សួរ៖ ចុះក្រោយពេលកូនប្រុសច្បងរបស់អ្វីស្លាប់ ថាមាន ហេតុការណ៍អីទៀតទេចំពោះក្រុមគ្រួសារអីបាទ? ឆ្លើយ៖ មានផែនការ ព្រោះប្តីខ្ញុំក៏ទៅធ្វើការ

ហើយ ដល់ត្រឡប់មកដល់ផ្ទះវិញ ក៏ពេលព្រលប់នោះ គាត់បានសម្រាន្តទៅក៏បានដេកស្លាប់តែម្តង ព្រោះស្រែកឃ្លានអត់អាហារខ្លាំងពេក។ សួរ៖ ចុះក្រោយមកទៀតអី ក្រោយពេលកូនច្បងអីស្លាប់ ហើយប្តីរបស់អ័របានស្លាប់ទៀត ថាមានហេតុការណ៍អីកើតឡើងដល់កូនៗអីជាបន្តបន្ទាប់ទៀត ទេបាទ? ឆ្លើយ៖ ហើយក៏កូនខ្ញុំបានស្លាប់ កូនទី១ ទី២ ទី៣ ហ្នឹងក៏បានស្លាប់បន្តបន្ទាប់គ្នាក្នុងរយៈ ពេលពីរយប់ហ្នឹងអស់តែម្តង។ កូនទាំងអស់បួននាក់។ សួរ៖ សុំអីបញ្ជាក់បានទេថាមានការស្លាប់កូន អីទាំងបួន និងប្តីរបស់អីនេះ គឺអីបានឃើញនៅហ្នឹងផ្ទាល់ភ្នែក ឬយ៉ាងណាដែរ? សូមអីបញ្ជាក់ឱ្យ ច្បាស់ពីបញ្ហានេះបាទ។ ខ្ញុំឃើញនៅផ្ទាល់នឹងភ្នែកស្លាប់ ប៉ុន្តែខ្ញុំយំស្រែកហើយយ៉ាងណា ក៏មានគេ ប្រាប់ថាមិនឱ្យយំទេ ព្រោះអីតែយំទៀតគេសម្លាប់ចោល គេថាខ្ញុំជាខ្លាំង គេអត់ឱ្យយំទេ។¹¹⁸

ករណីដូចគ្នាបានកើតឡើងផងដែរចំពោះ លោកស្រី ឆេង អេងលី ដែលពេលនោះលោកស្រីមាន អាយុ ២២ ឆ្នាំ នៅពេលដែលលោកស្រីនិយាយពីការស្លាប់របស់មិត្តភក្តិម្នាក់ដោយសារការកប់ទាំង រស់ ហើយដែលអ្នកស្រីបានឃើញផ្ទាល់ភ្នែក៖

“ខ្ញុំយំក៏មិនហ៊ានយំ ស្តីក៏មិនហ៊ានទាំងអស់ ខំលេប ព្រោះនឹកឃើញថាយំ វាច្បាស់ជាសម្លាប់ទៀត ខ្ញុំមានតែម្តាយចាស់ ខ្ញុំត្រូវអត់ធ្មត់ វាហៅខ្ញុំមកធ្វើការស្ទូងស្រូវវិញ។”¹¹⁹

៩. ការបាត់បង់លក្ខណៈជាមនុស្ស

៥៤. ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីជាច្រើន បានគូសបញ្ជាក់ពីភាពសាហាវយោរយោរ និងអមនុស្សធម៌ ដែលពួក គាត់បានទទួលរង រហូតធ្វើឱ្យពួកគាត់ដែលមានអារម្មណ៍ជាមនុស្ស ប៉ុន្តែគឺជាសត្វធាតុទៅវិញ៖

“(…) ក្រៅពីហ្នឹង យើងរើសចាប់អីបាន យកហ្នឹងទៅ ដូចជា សូម្បីតែកន្លាតមិនសល់ ចាប់ទាំងអស់ កណ្តុបអីៗ ចាប់។ អីចឹង យើងឈ្លោះគ្នាជាមួយផ្ទៃប្រជាជនចាស់ទៀតផង ព្រះអាផ្តែហ្នឹង មានម្ហូបអាហារគ្រាន់បើជាងយើង។

“ ក្រៅពីនេះ យើងដើរចាប់គីងក់ កណ្តុប ខ្យងរី អ្វីដែលយើងអាចចាប់បាន យើងញាំទាំង អស់។ សូម្បីតែជីងចក់ ក៏ខ្ញុំញាំដែរ នេះគឺដើម្បីជម្រាបអស់លោកថា យើងពិតជាឃ្លានខ្លាំង ណាស់។ យើងបានក្លាយជាសត្វធាតុ។ យើងដណ្តើមចំណីអាហារជាមួយផ្តែរបស់ពួកគេ ពីព្រោះផ្តែទាំងអស់នោះត្រូវបានគេចិញ្ចឹមប្រសើរជាងយើង។ ផ្តែរបស់ពួកគេមានចំណី ស៊ីគ្រាន់បើជាងយើង។”¹²⁰

“យើងមិនមែនជាមនុស្សទេ គេចាត់ទុកដូចជាសត្វធាតុ គឺគេលែងគិតយើងជាមនុស្សហើយ គេគិតថាយើងជាសត្វតែប៉ុណ្ណោះ។ ខ្ញុំអាចនិយាយ -- ខ្ញុំនៅតែនិយាយម្តងហើយម្តងទៀត ថា នៅពេលនោះគឺជាគ្រោះអត់ឃ្លាននេះ គឺជាត្រូវបានរៀបចំត្រឹមត្រូវ គេគ្រោងផែនការ ដើម្បីធ្វើម៉េចឱ្យប្រជាជនអត់ឃ្លានស្លាប់ ឱ្យមានតែដៃទទៃ (...)¹²¹”

លោកស្រី សេង ស៊ីវត្តា ដែលពេលនោះលោកស្រីមានអាយុ ១០ ឆ្នាំ បានរៀបរាប់ពីលក្ខខណ្ឌ ការងារដែលលោកស្រីបានទទួលរង៖

“ហើយបើយើងទៅកើបអាចម៍ជ្រូកក្រោល អាហ្នឹងបានគេតាមយើង។ ប្រធានគេតាម យើង។ ហើយគេនាំយើងទៅចុះរណ្តៅកើបអាចម៍ជ្រូកបញ្ចូលឃ្នាំង។ ពេលដែលខ្ញុំទៅចុះ ក្នុងរណ្តៅខ្ញុំមានអារម្មណ៍ថា លំបាកមែនទែន។ ត្បិតអីចុះរណ្តៅវាជ្រៅ ហើយខ្ញុំនៅតូច ពេក ចុះទៅរណ្តៅនោះតែងតែលិចខ្ញុំត្រឹមចង្កេះ។ ធ្វើឱ្យខ្លួនប្រាណរបស់ខ្ញុំកើតរមាស់ យប់ឡើងរមាស់អត់បានដេក ថ្ងៃក៏ខ្ញុំដើរអេះ អង្គុយអេះ រមាស់ដំបៅពេញខ្លួនទាំងអស់។ ហើយពេល ដែលគេចែករបបអាហារ ដូចជាដំឡូងមួយដុំប៉ុនកដៃអីចឹង ក៏គេមិនអាច ឱ្យខ្ញុំងើបឡើងនៅលើគោកហូបដែរ គេឱ្យខ្ញុំឈរហូបនៅក្នុងរណ្តៅអាចម៍ជ្រូកតែម្តង។ ពេលនោះខ្ញុំមានអារម្មណ៍ថាវេទនាជាទីបំផុត ត្បិតអីដើម្បីទាំងសងខាងត្រូវប្រឡាក់សន្ធឹត អាចម៍ជ្រូក ហើយកាន់ដំឡូងហូប ហើយត្រូវខ្លួនប្រាណរមាស់។ ដល់ពេលគេទម្លាក់បង្កី ឱ្យខ្ញុំកើបហ្នឹង គេសន្ធឹតទម្លាក់ពីលើចុះមកខ្នាតប្រលាក់ពេញមុខ ពេញក្បាល ធ្វើឱ្យខ្ញុំជួប ទុក្ខលំបាកវេទនាមែនទែន ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនអាចប្រកែកបាន ខ្ញុំនឹងតស៊ូធ្វើ តស៊ូកើបឱ្យគេ ដើម្បីបានរួចផុតពីការគេជេរស្តី និងការគេវ៉ៃ។”¹²²

៥៥. ការជម្លៀសប្រជាជនថ្មីលើកទីពីរ ក៏បានបង្កឱ្យមានព្យសនកម្ម¹²³ជាច្រើនផងដែរ ដែលជាពិសេស បណ្តាលមកពីលក្ខខណ្ឌអមនុស្សធម៌ក្នុងការធ្វើដំណើរនៅតាមឡាន ឬ តាមរថភ្លើងដឹកទំនិញ ឬនៅ ក្នុងទូរថភ្លើងដែលមានសត្វល្អិត គ្មានទឹក គ្មានការព្យាបាល គ្មានអនាម័យ៖

“ឆ្នាំ ១៩៧៦ ខ្ញុំរួមទាំងប្រជាជនជាច្រើនទៀត ត្រូវពួកខ្មែរក្រហមជម្លៀសឱ្យមកនៅ ខេត្ត ពោធិ៍សាត់ ដោយធ្វើដំណើរតាមរថភ្លើង ពួកវាដឹកជញ្ជូនប្រជាជនច្រើនណាស់ ឱ្យមកនៅ ខេត្តពោធិ៍សាត់ ចំណែកខីពុក (ឈ្មោះ វ៉ាយ យុត ម្តាយ ឌី យ៉ែម) ពួកវាបានជម្លៀសពួក គាត់ពីស្ពាន ខេត្តកណ្តាល ទៅស្រុកបាទី ខេត្តតាកែវ ខ្ញុំមិនដឹងពីសុខទុក្ខពួកគាត់ទាំងពីរ យ៉ាងណានោះទេ ចំណែកបង និងប្អូនៗរបស់ខ្ញុំ (ឈ្មោះ ឌី ខេន ឈ្មោះ ឌី យ៉ឿន ឈ្មោះ ឌី

រូ) ក៏ទៅខេត្តតាកែវ ជាមួយឪពុកម្តាយខ្ញុំដែរ។ ខ្ញុំធ្វើដំណើរតាមរថភ្លើងមកខេត្តពោធិ៍សាត់ ជាមួយកូនរបស់ខ្ញុំទាំងពីរ នៅលើរថភ្លើងមានប្រជាជនជាច្រើន មិនដឹងថា ពួកគាត់ទាំងអស់មកពីណានោះទេ មានក្មេងខ្លះរង្វេងម្តាយ យំរហូត ខណៈមេកងយើង គ្រវែងចេញតាមបង្អួចរថភ្លើងបាត់ ខ្ញុំចាប់អាបកូននឹងដើមទ្រូង នៅពេលយើងសភាពគួរឱ្យតក់ស្លុតបែបនេះ។ ពួកយើងមកកន្លែងរថភ្លើងឈប់នៅពេលយប់ មិនមានអ្វីហូបនោះទេ ពួកយើងដេកនៅទីនោះមួយយប់ គ្មានមុង ឬអ្វីនោះទេ សត្វមូស និងសត្វល្អិតមកខាំភ្លើងសុសសាច់។ នៅព្រឹកឡើង ទើបពួកវាឱ្យដើរទៅសហករណ៍ ដោយមានមេកងម្នាក់កាន់កាំភ្លើងអាកាដើរពីក្រោយផង ពួកវាដាក់ប្រជាជនគ្រប់សហករណ៍ក្នុងខេត្ត (...)^{១២៤}

“ឆ្នាំ ១៩៧៦ មិនចាំខែ អង្គការចាប់ផ្តើមជម្លៀសចេញពីខេត្តតាកែវ ទៅកាន់ខេត្តបាត់ដំបង ដៃម្ខាងបីកូនខ្ចី ដៃម្ខាងដឹកដៃកូនតូច ស្មាស្មាយបង្វិចគួរជាទិសរង្វេងពន់ពេក ដោយសារអត់អាហារគ្មានអីហូប មកដល់ផ្សារសំរោងយ៉ាង កូនខ្ញុំទីប្រាំម្នាក់ ឈ្មោះ ឈឿន ត្រូវដាច់ខ្យល់ស្លាប់តាមផ្លូវយ៉ាងវេទនា បន្ទាប់មកគេដេញឱ្យយើងទាំងអស់គ្នាឡើងឡាន នៅពេលឡានបើកចេញមិនទាន់ផុតសំរោងយ៉ាងផង កូនស្រីពៅដែលទើបតែកើតបានប៉ុន្មានខែនោះ ក៏ដាច់ខ្យល់ស្លាប់ទៀត ដោយសារតែគ្មានទឹកដោះបៅ (...)^{១២៥}

៥៦. ការជម្លៀសប្រជាជនដោយបង្ខំលើកទីពីរនេះ បាននាំជនរងគ្រោះទៅដល់កន្លែងដែលលក្ខខណ្ឌជីវភាពត្រូវបានគេពិពណ៌នាថា មានភាពអាក្រក់ជាងមុន និងបានបង្កឱ្យមានការឈឺចាប់ផ្លូវកាយដែលមិនអាចទ្រាំទ្របាន ហើយលើសពីនេះទៅទៀត មានមនុស្សជាច្រើនបានស្លាប់បាត់បង់ជីវិត។ លោកស្រី ប៉ូ ឌីណា បានរៀបរាប់នៅក្នុងសក្ខីកម្មរបស់ខ្លួនដូច្នោះថា៖

“(...) គ្មានដំបូល គ្មានផ្ទះ គ្មានសម្លែងជ្រកកោនទេ ខ្ញុំសម្រាកនៅទីដីផ្ទាល់តែម្តងចាសពេលនោះមិនទាន់មានការរៀបចំឱ្យមានជម្រកជ្រកកោនទេ។ មានការលំបាកកាន់តែខ្លាំងឡើងៗ ណាស្បៀងអាហារមិនបានផ្គត់គ្រប់គ្រាន់ ណាគ្មានទីជម្រក គ្មានទឹកផ្លែឱ្យពិតប្រាកដ ថានៅទីកន្លែងណាឱ្យបានសុខស្រួលគឺគ្មាន។ ជ្រកនៅក្រោមម្លប់ដើមឈើ ចាសកាលនោះ។^{១២៦}

លោក អូន ផល្លី៖

“ឆ្លើយ៖ បាទ ខ្ញុំបានជួបប្រទះហ្នឹងវាហួស វាលឺចាប់ពេលដែលឃើញអ្នកធ្វើដំណើរតាម ផ្លូវស្លាប់ជាហូរហែ ទទួលកំណាត់ស មិនដឹងថាក្មេងចាស់ ប្រុសឬស្រី ឃើញតែទទួល កំណាត់សតាមផ្លូវហូរហែរហូត។”¹²⁷

១០. ភាពអស់សង្ឃឹម

៥៧. ប្រឈមនឹងអំពើឧក្រិដ្ឋទាំងអស់នេះ ដែលរួមមាន ការសម្លាប់រង្គាល ការសម្លាប់ និងការរំលោភ បំពានលើសេចក្តីថ្លៃថ្នូរជាមនុស្ស ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានលើកឡើងពីការវិលវល់របស់ពួកគាត់៖

“ឆ្លើយ៖ ខ្ញុំជម្រាបលោកថា បើសិនជាការជម្លៀសហ្នឹងទៅ មានម្ហូបអាហារហូបចុក គ្រប់គ្រាន់ ឪពុកម្តាយ បងប្អូនខ្ញុំមិនស្លាប់ទេលោក មិនស្លាប់ទេ។ គ្មានម្ហូបអាហារ ហើយ គ្មានអង្ករ ហើយគ្មានថ្នាំសង្កូវ គ្មានអ្វីៗទាំងអស់លោក។”¹²⁸

ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក៏បានរៀបរាប់ពីទុក្ខព្រួយរបស់ខ្លួន និងពេលខ្លះទៀត ពួកគាត់ចង់ស្តាប់¹²⁹៖

“ខ្ញុំមានអារម្មណ៍ថា ខ្ញុំដែលចង់រស់ ខ្ញុំសម្រេចចិត្តទិញថ្នាំកណ្តុរ ទិញថ្នាំដង្កូវយកមក សម្លាប់ខ្លួន។ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំបានបងស្រី និងម្តាយ គាត់បានណែនាំថាមិនឱ្យធ្វើបែបនេះ រស់ដើម្បី មើលថែកូន”¹³⁰

“តើខ្ញុំសង្ឃឹមអ្វីទៀត សព្វថ្ងៃនេះ ខ្ញុំអស់ហើយសេចក្តីសង្ឃឹមជីវិតខ្ញុំក្នុងជាតិនេះ របស់ជាទី ស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំបាត់ពីខ្លួនខ្ញុំអស់។”¹³¹

១១. ការបង្ខំមិនឱ្យគោរពជំនឿ និងប្រតិបត្តិសាសនា

៥៨. ចាប់តាំងពីថ្ងៃដំបូងៗ និងក្នុងអំឡុងពេលនៃការជម្លៀសប្រជាជន ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានកត់ សម្គាល់ឃើញថា វត្តអារាមត្រូវបានកម្ទេច ឬត្រូវបានប្រើប្រាស់ក្នុងកម្មវត្ថុផ្សេងៗ។ ព្រះសង្ឃត្រូវ បានបង្ខំឱ្យលាចាកសិក្ខាបទ¹³² ការប្រារព្ធពិធី ឬការប្រតិបត្តិសាសនា ទោះជាតាមទម្រង់ណា ក៏ដោយ ត្រូវបានហាមឃាត់¹³³ចាប់តាំងពីពេលជម្លៀសទីក្រុងនាដំណាក់កាលដំបូងៗមកម្ល៉េះ¹³⁴។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមួយចំនួនបានកត់សម្គាល់ពីការកាប់សម្លាប់ព្រះសង្ឃ និងពុទ្ធសាសនិក អ៊ីស្លាមសាសនិក¹³⁵ និងអ្នកកាន់សាសនាផ្សេងៗទៀត។ នៅក្នុងសង្គមមួយដែលការប្រតិបត្តិ និង ការយកសាសនាជាមូលដ្ឋានដ៏សំខាន់នោះ ព្យសនកម្មដែលទទួលរង ពិតជាមានទំហំធំធេងណាស់ ជាពិសេស ការដែលគ្មានលទ្ធភាពក្នុងការផ្តល់ឱ្យអ្នកស្លាប់នូវទីបញ្ចុះសពមួយប្រកបដោយភាព ថ្លៃថ្នូរ¹³⁶។ ជាមួយគ្នានេះដែរ ការស្លុតប្រុងប្រយ័ត្ន ការគោរពប្រតិបត្តិ និងការរៀបចំជាពិធី

ផ្សេងៗឲ្យបានត្រឹមត្រូវ ជាពិសេសពិធីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ក៏ត្រូវបានហាមឃាត់។ ដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណីជាច្រើន មានអារម្មណ៍ថាបានបាត់បង់ព្រលឹងរបស់ខ្លួន។

“នៅពេលយើងមកដល់វត្តព្រែកហូរ ខ្ញុំបានឃើញសាកសពជាច្រើន ដែលក្នុងចំណោម នោះមានព្រះសង្ឃផងដែរ។ ខ្ញុំមានអារម្មណ៍ភ័យខ្លាចខ្លាំងណាស់។ យើងបានចំណាយ ពេលប្រហែលដប់យប់នៅវត្តព្រែកហូរនេះ។ យើងស្នាក់នៅក្នុងវត្តជាមួយសាកសព។ (...) គ្រប់វត្តអាមាមទាំងអស់ដែលខ្ញុំបានទៅក្នុងអំឡុងពេលធ្វើដំណើរ មិនមានព្រះសង្ឃទេ។ មានតែវត្តព្រែកហូរទេ ដែលខ្ញុំបានឃើញសាកសពព្រះសង្ឃ។”¹³⁷

“នៅពេលនោះ ខ្ញុំនៅជាសង្ឃនៅឡើយ។ ក្រោយមក ខ្ញុំត្រូវបានគេជម្លៀសទៅភូមិទួលគ្រាច ឃុំវិហារធំ ស្រុកកំពង់សៀម ខេត្តកំពង់ចាម។ នៅពេលនោះ គេបង្ខំឲ្យខ្ញុំសឹកនៅវត្ត ភូមិវិហារ។ បន្ទាប់មក ខ្ញុំត្រូវបានជម្លៀសទៅភូមិមហា ជាមួយឪពុកម្តាយរបស់ខ្ញុំ។ នៅទី នោះ ខ្ញុំត្រូវបានគេបង្ខំឲ្យវែកដី ប្រព័ន្ធភ្លីស្រែ។”¹³⁸

១២. ព្យសនកម្មសម្រាប់ពេលយូរ

៥៩. ក្រៅពីព្យសនកម្មផ្ទាល់ដែលទទួលបានដោយជនរងគ្រោះ បណ្តាលមកពីអំពើឧក្រិដ្ឋដែលបានប្រព្រឹត្ត នោះ គឺនៅមានព្យសនកម្មរយៈពេលយូរបន្ថែមទៀត¹³⁹៖

“ឆ្លើយ៖ បាទ លោកស្រី អំពើទាំងអស់ហ្នឹង វាជះឥទ្ធិពលមកលើខ្ញុំ។ សព្វថ្ងៃហ្នឹងវាធ្វើឲ្យ ខ្ញុំតែនឹកឃើញរឿងហ្នឹង នៅតែភ័យខ្លាចខ្លាំង បាទ។ វាធ្វើឲ្យខ្ញុំហ្នឹង គិតអ្វីពុំយល់ទេ (...) ឆ្លើយ៖ បញ្ហាអំពីផ្លូវចិត្តរបស់ខ្ញុំ សូមជ្រាបជូនលោកស្រីថា ខ្ញុំនៅតែពិបាកក្នុងចិត្ត ព្រួយ បារម្ភ ការបន្ទូលពីអំពើដែលខ្ញុំរស់ដោយវេទនាហ្នឹង ខ្ញុំនៅសព្វថ្ងៃនេះ ខ្ញុំនៅនឹកឃើញរឿង ហ្នឹង ចេះតែភ័យញ័រ ឈឺក្បាល វិលមុខ ញ័រដៃញ័រជើង ចុកច្រូង បាទ ហើយតាមខឹង ខឹង រករឿង ចង់រករឿង ប៉ុន្តែមិនដឹងរករឿងអីទេបើប្រទេសយើងមានច្បាប់ យើងចេះតែនៅ ស្ងៀមទៅ។”¹⁴⁰

៦០. អនុស្សាវរីយ៍ និងរបួសផ្លូវចិត្ត នៅតែបន្តមាន ទោះជាយប់ពេលជាង ៣០ ឆ្នាំ បានកន្លងផុតទៅក៏ ដោយ៖

“ឆ្លើយ៖ ពីព្រោះអ្វី? ពីព្រោះថាគាត់មានជំងឺផ្លូវចិត្តនោះវាវែជាយូរឆ្នាំមកហើយ។ ដូចលោកប្រធាន បងប្អូនរួមខ្មែរយើងទាំងអស់ អស់លោកទាំងអស់ប្រជាបរិយាយ របបខ្មែរក្រហម ប៉ុល ពត បានកន្លងផុតទៅ ៣៨ ឆ្នាំ កន្លងមកហើយ ក៏ប៉ុន្តែជំងឺផ្លូវចិត្ត ជំងឺវាវែនៅតែមានរហូតចំពោះបងប្អូនជនភៀសខ្លួនខ្មែរ ដែលធ្លាប់រស់នៅក្នុងរបប ប៉ុលពត ទាំងរូបគេ ទាំងរូបខ្ញុំ។”⁴¹

៦១. លោក អូន ផល្លី ដែលពេលនោះ លោកទើបមានអាយុ ១០ ឆ្នាំ ហើយដែលលោកបានបាត់បង់សាច់ញាតិដោយសារការជម្លៀសដោយបង្ខំ បានរៀបរាប់ពីទិដ្ឋភាពនានានៃព្យាបាលកម្មផ្លូវចិត្ត ដែលលោកបាន ហើយនិងនៅតែបន្តទទួលរង ជាពិសេសអារម្មណ៍ និងស្ថានភាពឯការកម្រិតបំផុតគ្មានរបស់លោក៖

“ឆ្លើយ៖ អារម្មណ៍របស់ខ្ញុំគឺឈឺចាប់ណាស់ រហូតធ្វើឱ្យខ្ញុំមិនចង់រស់ ដូចថាមានអារម្មណ៍ថាខុសគេ។ ឈឺចាប់រហូតដល់ចង់ឱ្យពិភពលោកហ្នឹងរលាយទៀតនោះ។”⁴²

“(…) ហើយកាលនោះ ខ្ញុំរស់នៅតែក្នុងបន្ទាយទេ យកបន្ទាយធ្វើដូចជាភូមិកំណើត រហូតដល់មានមិត្តភក្តិរួមអារម្មណ៍ក្នុងអង្គភាពជាមួយគ្នា គេបានយកមកនិយាយលេង ក៏ដូចជាចំអកមើលងាយដល់រូបខ្ញុំថា ខ្ញុំមិនដឹងឪពុក ម្តាយឈ្មោះអី ស្រុកកំណើតនៅឯណា ដោយសារតែខ្ញុំមិនដែលទៅផ្ទះនឹងគេម្តងសោះក្នុងមួយឆ្នាំៗ។ (...) ខ្ញុំលាក់លៀមបៀមទុករហូតខ្ញុំមិនប្រកាន់នឹងគេទេ។ (...) ស្រមោលអតីតកាលនៅតែតាមលងខ្ញុំ ទើបខ្ញុំលាក់លៀម។ នេះជាលើកទីមួយហើយដែលជាទំព័រជីវិតជាប្រវត្តិសាស្ត្រដែលខ្ញុំត្រូវបានលាតត្រដាងទៅកាន់ពិភពលោក។”⁴³

“ព្រោះតែខ្ញុំអស់រលីង បានខ្ញុំចង់ឱ្យពិភពលោកពិភពលោកនេះខ្ទេចរលាយ កុំឱ្យការឈឺចាប់នេះរីកធំធាត់ដុះដាលរហូតដល់សង្គ្រាមលោក (...) ទោះជាយើងមានការហូបចុក ស៊ីចាយយ៉ាងណាក្តី ក៏យើងនៅតែមានអារម្មណ៍ឈឺចាប់ក្នុងចិត្តរហូត ព្រោះដោយសារតែយើងគ្មានអ្វីពឹងផ្អែក(...) រីឯមើលមកខ្លួនឯង ប្រឹងគ្របដណ្តប់ទៅតាមយថាកម្មរបស់ខ្លួន។ គ្មានអ្នកណាដឹង ដោយសារតែខ្ញុំចង់លាក់លៀមនូវប្រវត្តិជីវិតរបស់ខ្ញុំអស់រយៈពេលជាង ៣០ ឆ្នាំ។”⁴⁴

៦២. អ្នកខ្លះ បានសម្តែងពីការលំបាកដែលពួកគាត់ជួបប្រទះក្នុងការនិយាយអំពីអ្វីដែលខ្លួនបានទទួលរង ដោយបានសង្កត់ធ្ងន់ថា ពួកគាត់មិនអាចរៀបរាប់ពីព្រឹត្តិការណ៍ទាំងនោះតាមរយៈការនិយាយផ្ទាល់ មាត់បានទេ។

“(...) ខ្ញុំឆ្ងល់ណាស់ថា ហេតុអ្វីបានជាបឋមប្រធាន ប្រាំបីខែ ម៉្លៃម៉្លៃ នេះមានភាពសាហាវ ហោរហោរម៉្លោះ? ហើយគេធ្វើដើម្បីអ្វី? (...) ពេលនេះ ខ្ញុំគឺជាសាក្សីម្នាក់ដែលមានរសំរាន មានជីវិតពីរបបយង់ឃ្នងនេះ ហើយបានឃើញ និងឆ្លងកាត់នូវសោកនាដកម្មជាហូរហែ ដូចប្រជាពលរដ្ឋដទៃទៀត។”¹⁴⁵

“(...) ខ្ញុំសូមទោសអង្គសវនាការទាំងមូល។ ខ្ញុំសូមបញ្ចេញនូវទស្សនៈ នូវភាពចុកចាប់ របស់ខ្ញុំ (...)”¹⁴⁶

អំពីភាពភ័យខ្លាចដែលពួកគាត់បានឆ្លងកាត់៖

“(...) ហើយនឹកស្មានថា មិនអាចច្បាស់ជាមានស្ត្រីមួយដែលមិនអាចរិលត្រឡប់ទៅរកភាព ដើម។”¹⁴⁷

“ដូច្នោះស្ត្រីដែលបៀមទុកនៅក្នុងខ្លួន ហើយនិយាយមិនចេញ គ្មានសិទ្ធិនឹងនិយាយ និងគ្មាន សិទ្ធិនឹងវាយវ៉ាប់ តើលោកគិតមើល តើវាពិបាកយ៉ាងណា? មនុស្សម្នាក់ៗដែលមានទុក្ខ បើបាននិយាយបន្តិចទៅ ក៏វាស្រួលក្នុងចិត្ត ហើយបើបាននិយាយពីការពិត វិតតែល្អទៅ ទៀត។ តែនេះគ្មាននិយាយបានទៀត បើសិនជាខ្ញុំហ៊ាននិយាយ ខ្ញុំនឹងស្លាប់ខ្លួន (...)”¹⁴⁸

អំពីការមិនយល់របស់ពួកគាត់¹⁴⁹៖

“(...) ហើយពេលដេកអីចឹងដែរ ពេលដេកអត់មានកន្លែងដេកស្រួលបួលទេចាស នាងខ្ញុំ សម្រាកអីចឹងទៅ ចេះតែសម្រាកឱ្យបានទៅ ហើយដល់ពេលទឹកវាចេះតែឡើងមក ជន្លេន ពួន ពំនូកប៉ុនៗនេះ ពួនលើជើង។ មែនទែនទៅលែងខ្លាចហើយជន្លេន ក៏អត់ខ្លាច ឈ្លឹងក៏ អត់ខ្លាច ស្ត្រីក៏អត់ខ្លាចដែរ ក្រៅតែជីវិតរស់មួយចាស។ អីចឹងបានថា ជីវិតនេះគឺថាវា អាក្រក់បំផុត មិនដឹងថាអ្នកដឹកនាំប្តឹងគេជាមនុស្សសតិសម្បជញ្ញៈ គេប្តឹងជាមនុស្ស ដែរឬអត់? ដែលគេយកមនុស្សដូចគ្នាទៅធ្វើបាបរបៀបនេះចាស។”¹⁵⁰

អំពីភាពអៀនខ្មាសដែលរារាំងពួកគាត់មិនឱ្យនិយាយពីរឿងនេះជាមួយក្រុមគ្រួសារ៖

“ឆ្លើយ៖ ខ្ញុំនិយាយម្តងម្កាលទេ និយាយតិចណាស់ ខ្ញុំនិយាយតែទៅកាន់កូនពៅរបស់ខ្ញុំនោះ តិចណាស់ ហើយកូនប្រុសខ្ញុំអាចជាងគេហ្នឹង ខ្ញុំមិនដែលនិយាយពីសម័យ ប៉ុល ពត នោះ ទេ។ កូនពៅ និយាយបន្តិចបន្តួច (...)¹⁵¹

អ្នកខ្លះបានលើកឡើងពីភាពអត់ឃ្នានយ៉ាងវេទនា និងដែលជាមូលហេតុនៃការស្លាប់របស់មនុស្សជា ច្រើននាក់នាសម័យនោះ បានបង្កើតឱ្យមាននូវ**គំនិតអាស្រ័យលើចំណីអាហារ** ដូចជាភោគត្រៀម ឃ្នានជាដើម៖

“ឆ្លើយ៖ ផលប៉ះពាល់នៃការបង្កាត់អាហារដែលមានមកលើខ្ញុំនោះ ខ្ញុំគិតថា នៅពេលដែល ចាកចេញពីប្រទេសកម្ពុជានៅឆ្នាំ៧៩ នោះ ខ្ញុំគិតតែពីញ៉ាំអាហារដើម្បីឱ្យមានកម្លាំងឡើង វិញ ហើយពេលនោះ ខ្ញុំ សុខភាពមាំមួនជាងមុន ក៏ប៉ុន្តែ ខ្ញុំកាលណោះ គឺថាគិតតែពីញ៉ាំទេ មិនគិតជាសុខភាព ពីអ្វី ពីផ្ទះសំបែងអីទេ។ កាលនោះ អ្វីដែលខ្ញុំត្រូវការគឺចំណីអាហារតែ ប៉ុណ្ណោះឯង។¹⁵²

៦៣. ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់ បានលើកឡើងពីការយល់សន្តិអាក្រក់ រូបភាព ទុក្ខព្រួយ និងការ ភ័យខ្លាច ដែលនៅតែបន្តតាមលងពួកគាត់¹⁵³។

“ហើយរន្ធត់ចិត្តមួយទៀត ជម្លៀសចេញពីភ្នំពេញហ្នឹង គឺឃើញមនុស្សស្លាប់ស្លូត ដើរឬន ដប់ជំហានទៅ ឃើញស្លាប់មួយទៀត។ ក្បាលហ្នឹងរឹក ដែលវាបាញ់ វានឹកឃើញរឿងហ្នឹង ចេះតែនឹកឃើញទៅ ម្តោះហើយគេងមិនលក់សោះ។¹⁵⁴

ជាមួយគ្នានេះដែរ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបាននិយាយពីការលំបាករបស់ខ្លួនក្នុងការមិនបានរកទី បញ្ចុះសពមួយដ៏សមរម្យ សម្រាប់បងប្អូនសាច់ញាតិរបស់ពួកគាត់៖

“លោកឪពុកត្រូវបានគេបំបែកឱ្យចេញពីរូបខ្ញុំផ្ទាល់ ក៏ដូចជាម្តាយ និងបងប្អូនប្រុសរបស់ខ្ញុំ ដែរ ហើយយើងទទួលរងការឈឺចាប់យ៉ាងខ្លាំងចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៧៥ មក។ ខ្ញុំដឹងថា មនុស្សជាច្រើនបានបាត់បង់ឪពុករបស់ខ្លួនដោយសារជំងឺ ឬដោយមូលហេតុគ្រោះថ្នាក់ ប៉ុន្តែឪពុករបស់ខ្ញុំត្រូវបានគេធ្វើទារុណកម្ម បន្ទាប់មក ត្រូវគេសម្លាប់ ហើយសាកសព របស់គាត់ត្រូវបានបាត់ក្នុងរណ្តៅសាកសពរួម ដោយមិនមានពិធីបញ្ចុះសពឡើយ។ ខ្ញុំមិន អាចបំភ្លេច ហើយក៏មិនអាចអត់ ឱន ទោសចំពោះរឿងនេះដែរ។¹⁵⁵

“សែន៖ មានដែលជួបដែរ ដូចខ្ញុំរាល់ថ្ងៃ អ្នកស ដូចថាកាលពីមុនៗមក កាលពីជំនាន់គេ សម្លាប់ហ្នឹងណា អារម្មណ៍នឹកឃើញក្នុងចិត្តថា មិនដឹងស្លាប់ថ្ងៃណា ជួនកាលដេកយល់ សប្តិពេលយប់អីចឹងទៅ យល់សប្តិថាគេយកទៅវៃចោល ពេលយប់អីចឹង ភ័យស្ទុះឡើង ក្រោក រហូតមកដល់រាល់ថ្ងៃហ្នឹង នឹកឃើញដល់ជំនាន់នៅឆ្នាំនៅជាប់គុកក្រាំងតាចាន់ ស្ទុះ ឡើងក្រោកអីចឹងទៅ ឡើងមកអង្គុយឱ្យបាត់ភ័យព្រួយ បានឡើងទៅដេកទៀត រាល់ថ្ងៃ ហ្នឹង។ សុភារិទ្ធិ៖ ថ្មីៗហ្នឹង នៅមានយល់សប្តិ...? សែន៖ ថ្មីៗហ្នឹងក៏មានយល់សប្តិឃើញ នឹកឃើញអាជិតដាមជំនាន់បីឆ្នាំដែលយើងនៅកន្លែងហ្នឹងណា នឹកឃើញក្នុងចិត្តអីចឹងណា បាទ។”¹⁵⁶

“ខ្ញុំត្រូវជំងឺក្តីតែម្នាក់ឯង ដោយដឹងថាឪពុកម្តាយរបស់ខ្ញុំ និងគ្រួសារទាំងមូលរបស់ខ្ញុំ ត្រូវ បានសម្លាប់។ ខ្ញុំជំងឺក្តីរឿងរ៉ាវរបស់ខ្ញុំ ពីព្រោះវាធ្វើឱ្យខ្ញុំធូរស្បើយ។ នាពេលបច្ចុប្បន្ន ខ្ញុំនៅតែមានសុបិនអាក្រក់ឃើញខ្មែរក្រហមយកគ្រួសាររបស់ខ្ញុំចេញទៅ និងអារម្មណ៍នៅ ពេលដែលខ្មែរក្រហមបំផ្លាញផ្ទះរបស់ខ្ញុំ និងយកគ្រួសាររបស់ខ្ញុំនៅយប់នោះ។ មានពេល ខ្លះ ខ្ញុំពុំសូវមានជំនឿលើខ្លួនឯងឡើយ ពីព្រោះរាល់បាក់ណាស់ក្នុងការជំងឺក្តីដោយខ្លួន ឯង។ ជួនកាល ខ្ញុំប្រាប់ប្រពន្ធរបស់ខ្ញុំថាខ្ញុំត្រូវការពេលវេលាខ្លះដើម្បីនៅម្នាក់ឯងដើម្បីគិត អំពីអតីតកាលរបស់ខ្ញុំ។”¹⁵⁷

៦៤. ពួកគាត់បានសម្តែងផងដែរពីអារម្មណ៍ ដែលមិនបានសងគុណចំពោះឪពុកម្តាយ ដែលបានខំចិញ្ចឹម ពួកគាត់កាលពីនៅកុមារភាព៖

“ឆ្លើយ៖ ដូចលោកដឹងស្រាប់ហើយថា ឪពុកម្តាយដូចជាព្រះជាម្ចាស់អីចឹង។ យើងមិន អាចប៉ះពាល់គាត់បានទេ គាត់ជាទីសក្ការៈ ហើយនៅពេលដែលយើងឃើញឪពុកម្តាយ គឺ ថាស្លាប់នៅអាយុ ៤៣ ឆ្នាំ ៤៤ ឆ្នាំ នោះ គឺថាស្លាប់មុនអាយុ។ ខ្ញុំដែលថាខ្ញុំមិនអាចបំភ្លេច បានទេ អ្វីដែលខ្ញុំឃើញនេះ។”¹⁵⁸

ពួកគាត់បាននិយាយផងដែរថា ការដែលមិនបានដឹងពីលក្ខខណ្ឌ និងកាលៈទេសៈនៃការស្លាប់របស់ ពួកគាត់មិត្ត នៅតែបន្តតាមលងពួកគាត់ជានិច្ច៖

“(...) ក្នុងឋានៈជាមនុស្សដែលតែងតែមានសតិសម្បជញ្ញៈ តើឪពុកណាមួយ តើម្តាយណា មួយ ជីដូនណាមួយ ជីតាណាមួយ ដែលមិនស្រឡាញ់ទៅ មិនស្រឡាញ់របស់ខ្លួន ជា ពិសេសនៅពេលកូនចៅឈឺម្តងៗ គ្រាន់តែឈឺក្នុងលក្ខណៈឈឺដែលមានពេទ្យហូមើលក៏

ភ័យព្រួយ ចុះទម្រាំបើបាត់បង់កូនដោយមិនដឹងមូលហេតុអី គេប្រមូលយកទៅសម្លាប់ យកទៅកម្ទេចទាំងកណ្តាលភាគីយ៉ាងនេះ។ តើកម្មវិធីនៃការសោកស្តាយហ្នឹងយ៉ាងប៉ុន ណា? នៅតែនឹកឃើញកូនថា តើវិធីដែលគេសម្លាប់កូនហ្នឹង ហើយនិងក្មួយតូចៗហ្នឹង តើ ដោយវិធីណានៅពេលនោះ? តើយ៉ាងម៉េចទៅ? អារម្មណ៍ហ្នឹងវាវិលវល់នៅតែក្នុងខ្លួន នៅតែវិលវល់ នៅតែស្តាយស្រណោះ ទោះបីខ្ញុំកូនច្រើនក៏ដោយ ខ្ញុំបាទកូនច្រើនក៏ដោយ នៅតែនឹកស្តាយស្រណោះកូនដែលបាត់ទៅនៅតែស្តាយស្រណោះៗ ហើយធ្វើឲ្យអារម្មណ៍ យើងអត់ល្អសោះ វិលវល់ (...)"¹⁵⁹

ពួកគាត់បានបង្ហាញពីតម្រូវការក្នុងការទទួលបាននូវសេចក្តីសម្រេចមួយរបស់តុលាការ៖

“បាទ ការសំណងហ្នឹងសុំឲ្យ ដូចអស់លោកដឹងស្រាប់ហើយដូចថា សំណងនោះគឺដូចរូបខ្ញុំ រំសាយការឈឺចាប់ សំណងនោះគឺសុំឲ្យថា ឲ្យមកជាសាលារៀន ផ្លូវថ្នល់ ហើយសុំធ្វើជា នេះមួយផង ធ្វើជាតាមមន្ទីរវត្ត -- កន្លែងតាមវត្តអាវ៉ាមធ្វើជាចេតិយមួយសម្រាប់តាំង ធ្វើ ជាគោរពវិញ្ញាណក្ខន្ធរបស់ខ្មែរកម្ពុជាក្រោមដែលបានចែកឋានទៅនោះ ដែលអត់ដឹងរឿងអី សោះ។ សូម្បីតែកូននៅកន្ទេល ពរនឹងដៃ ហ្នឹង ក៏យកទៅបោកគល់ឈើដៃហ្នឹង ហើយគ្នា ដឹងអី។ ហើយសាច់ឈាមជ័រថាកម្ពុជាក្រោមហ្នឹង ហើយយកទៅបោកគល់ឈើ លេងទៅ សម្លាប់ឪពុកម្តាយ។ ទុកអាហ្នឹង អាហ្នឹងហើយសងសឹក។ បើខ្ញុំបាទយល់ឃើញ។”¹⁶⁰

១៣. ព្យួសនកម្មពិពណ៌នាដោយប្រជាជនកម្ពុជាដែលទៅនៅបរទេស

៦៥. ប្រជាជនកម្ពុជា ដែលបានជ្រើសរើសដោយការបង្ខំចិត្តតិច ឬច្រើន ក្នុងការវិលត្រលប់មករស់នៅ ប្រទេសកម្ពុជាវិញ បានគូសបញ្ជាក់ពីផលលំបាកក្នុងការសម្របខ្លួន ការលំបាកផ្នែកសម្ភារៈ និង ការលំបាកបណ្តាលមកពីភាពខុសគ្នានៃវប្បធម៌។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមួយរូប បានរៀបរាប់ពី ស្ថានភាពទាំងអស់នោះថា៖

“តើអ្នកស្រីអាចពន្យល់ប្រាប់តុលាការបានទេ នៅពេលដែលអ្នកស្រីទៅដល់ប្រទេសបារាំង នៅខែតុលា ឆ្នាំ៧៩ នោះដែលទៅដល់នោះជាមួយនឹងកូនរបស់អ្នកស្រី កូនប្រុសម្នាក់ ហើយកូនស្រីម្នាក់ ហើយនិងបងស្រីរបស់អ្នកស្រី? ឆ្លើយ៖ ខ្ញុំមានជីវិតបី ខ្ញុំ -- អីចឹងខ្ញុំមាន មុនហ្នឹង គឺថាជីវិតខ្ញុំល្អ ឱកាសល្អណាស់ ហើយបន្ទាប់មកទៀត -- ហើយកាលដែល ខ្ញុំនៅក្មេងនោះ គឺថាខ្ញុំ -- កាលខ្ញុំនៅបារាំងនោះគឺថា ជាការតស៊ូដើម្បីឲ្យរស់ឡើងវិញ គឺថា កាលនោះមានអារម្មណ៍ថាខ្លួនឯងឯកា ត្រូវតែតស៊ូ កាលណោះហើយត្រូវតែខំរៀន យក

បណ្តាបើកបរ ខំរៀនពេលល្ងាចដើម្បីទទួលបានសញ្ញាបត្រ ហើយមានរកការងារបានធ្វើ។ ហើយអីចឹងគឺថា ធ្វើឱ្យយើងអស់កម្លាំងចិត្តណាស់ គឺថាវាអស់ស្មារតីជាដើមកំណើត ជាខ្មែរ។ ខ្ញុំចេះបារាំងដែរ ខ្ញុំដឹងវប្បធម៌បារាំងដែរ ក៏ប៉ុន្តែខ្ញុំអង្គាល់ណោះ ចូលទៅ ប្រទេសបារាំងស្ថិតនៅក្នុងមជ្ឈដ្ឋានមួយ គឺថា វាការផ្លាស់ទីអីខុសគ្នា អាកាសធាតុអីក៏ខុស គ្នា ហើយខ្ញុំត្រូវចិញ្ចឹមកូន ហើយនិងបងខ្ញុំ។ អីចឹងហើយ ពេលខ្លះហ្នឹង ខ្ញុំនោះធ្លាក់ក្នុងជំងឺ ខួចចិត្ត ហើយចូលដេកពេទ្យផង។”¹⁶¹

ពួកគាត់បានលើកឡើងផងដែរពីបញ្ហាដែលប៉ះពាល់ដល់កូនៗរបស់ពួកគាត់ បើទោះបីជាពួកគេមិន បានឆ្លងកាត់របបខ្មែរក្រហម និងកើតនៅបរទេសក៏ដោយ។

ខ. ផលវិបាកនៃឧក្រិដ្ឋកម្មរៀបរាប់ដោយអ្នកជំនាញ

៦៦. ការកត់សម្គាល់ និងការវិភាគ ធ្វើឡើងដោយអ្នកជំនាញ វេជ្ជបណ្ឌិត និងអ្នកស្រាវជ្រាវនានា បាន លើកឡើងវិញនូវព្យាបាលសកម្មរៀបរាប់ដោយជនរងគ្រោះ ដោយបានផ្តល់នូវការពន្យល់តាមបែប វិទ្យាសាស្ត្រ។

៦៧. លោកវេជ្ជបណ្ឌិត ឈឹម សុធាវី ដែលបានធ្វើការជាប់ជាប្រចាំជាមួយជនរងគ្រោះសម័យខ្មែរ ក្រហម ចាប់តាំងពីឆ្នាំ ២០០៥ មក ត្រូវបានស្តាប់ចម្លើយក្នុងនាមជាសាក្សី កាលពីថ្ងៃទី ៥ និងថ្ងៃទី ៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣។ ក្នុងអំឡុងពេលផ្តល់សក្ខីកម្ម លោកវេជ្ជបណ្ឌិត បានគូសបញ្ជាក់ពីភាព ធ្ងន់ធ្ងរនៃផលវិបាកនៃឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តមកលើជនរងគ្រោះ និងសាច់ញាតិរបស់ ពួកគេ។ លោកវេជ្ជបណ្ឌិត បាននិយាយអំពីជនរងគ្រោះដែលលោកបានពិនិត្យថា៖

“អ្នកខ្លះអាចមានជំងឺដែលភាសាអង់គ្លេសថា ប្តីស្រ្តីម៉ាទិកស្រ្តីស ឌីហ្ស្រតឌីវ ឬក៏ ភី.ធី.អេស.ឌី ហ្នឹងអាចមានជំងឺបាក់ស្បែក អាចមានជំងឺធ្លាក់ទឹកចិត្ត អាចមានជំងឺថប់អារម្មណ៍ ហើយអ្នកខ្លះ ទៀតអាចមានជំងឺសង្ស័យ ជំងឺផារ៉ាណាយ (Paranoia)”¹⁶²។ លោកបានបន្ថែមទៀតថា៖ ហើយ ចំណុចសំខាន់ទីពីរ គឺការជៀសវាង។ គាត់គេចជៀសវាង គឺគាត់ចង់និយាយអំពីរឿងរ៉ាវដែលកើត ឡើងទេ គាត់មិនចង់ទៅជួបកន្លែងដែលគាត់ធ្លាប់រងនូវការធ្វើបាប ធ្វើទារុណកម្មនោះទេ ឬក៏គាត់ មិនចង់ពិភាក្សាអំពីស្ថានភាព ដែលទាក់ទងធ្វើឱ្យគាត់នឹកឃើញឡើងវិញនូវរឿងរ៉ាវដែលគាត់ធ្លាប់ជួប ប្រទះហ្នឹងទេ។¹⁶³

៦៨. បន្ទាប់មក លោកវេជ្ជបណ្ឌិត បានលើកឡើងពីភោគសញ្ញាជាក់លាក់នៃការបាក់ស្បាត ដែលត្រូវបាន បកប្រែថា “ភោគបាក់ស្បាត” ហើយដែលជាភោគសញ្ញាជាក់លាក់ កើតមានចំពោះជនរងគ្រោះ សម័យខ្មែរក្រហម៖

“លោក ឈឹម សុធាវ៉ា៖ ឆ្លើយ៖ ពាក្យថា “បាក់ស្បាត” នេះយើងបកប្រែទៅជាភាសា អង់គ្លេស ខ្ញុំសូមបកប្រែ ព្រឹកខិន ទៅវេជ្ជ (broken courage) បានន័យថា សេចក្តី ភ្លាបរាងរបស់គាត់ហ្នឹងត្រូវបានបាក់។ នៅក្នុងវេទនានុក្រមសម្តេចសង្ឃ ជួន ណាត បាន និយាយថា បាក់ស្បាត ហ្នឹងគឺវាកើតមានមកពីពាក្យពីរ។ ពាក្យមួយថា “បាក់” ហើយនិង ពាក្យ “ស្បាត”។ “បាក់” ហ្នឹងជាការបាត់បង់ ជាការបាក់បែក ហើយ “ស្បាត” ហ្នឹងគឺជា រូបរាង ជាការបាក់បែកនូវរូបរាងដែលមិនអាចត្រឡប់មកភាពដើមវិញ។ ហើយសម្តេច សង្ឃ ជួន ណាត ក៏បានធ្វើយោងទៅការប៉ះទង្គិចផ្លូវចិត្តដែលគាត់ត្រូវបានបាក់ ហើយនិង ដូចថា អារម្មណ៍ផ្លូវចិត្តហ្នឹងត្រូវបានបាត់បង់ ហើយនិងខូចខាតហ្នឹង។ អីចឹង គឺថាអាហ្នឹង គឺជាអត្ថន័យជាទូទៅដែលខ្ញុំនិយាយទៅលើពាក្យ“បាក់ស្បាត” ប៉ុន្តែក្នុងផ្នែកចិត្តសាស្ត្រវិញ ពាក្យ “បាក់ស្បាត” ហ្នឹងគឺវាមានន័យជ្រៅជ្រះណាស់សម្រាប់រៀបរាប់អំពីទុក្ខលំបាក អំពី ទារុណកម្ម អំពីការឈឺចាប់ផ្សេងៗដែលប្រជាជនកម្ពុជាយើងបានជួបប្រទះនៅក្នុងសម័យ ខ្មែរក្រហមហ្នឹង។”^{១៦៤}

៦៩. អាការៈភោគនេះ ត្រូវបានពន្យល់ផងដែរនៅក្នុងអត្ថបទសរសេរដោយលោកអ្នកជំនាញ និងត្រូវបាន បង្ហាញនៅក្នុងសវនាការកាលពីថ្ងៃទី ៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣^{១៦៥}។ ក្នុងអំឡុងពេលផ្តល់សក្ខីកម្ម លោកវេជ្ជបណ្ឌិតបានលើកឡើងពីអារម្មណ៍នៃការបាត់បង់អត្តសញ្ញាណ អារម្មណ៍នៃការបាត់បង់ សុវត្ថិភាពផ្ទាល់ខ្លួន បណ្តាលមកពីការបោះបង់ចោលផ្ទះសំបែង និងរបស់របរដែលមាននៅក្នុង នោះ^{១៦៦}។ លោកក៏បានលើកឡើងជាបន្ថែម ពីផលវិបាកគួរឱ្យភ័យខ្លាចនៃភាពស្រែកឃ្លាន និងការភៀសខ្លួនទៅនៅបរទេស។ លោកក៏បានលើកឡើងពីអារម្មណ៍មួយចំនួន នោះគឺអារម្មណ៍ គិតថាខ្លួនបានប្រព្រឹត្តកំហុស ដែលអាចកើតមានចំពោះអ្នកនៅរស់រានមានជីវិត។ តាមរយៈនេះ លោកបាន បញ្ជាក់អះអាងពីសក្ខីកម្មរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។

៧០. នៅថ្ងៃទីពីរនៃការផ្តល់សក្ខីកម្មរបស់ខ្លួន អ្នកជំនាញរូបនេះបានគូសបញ្ជាក់ពីភាពជាក់លាក់នៃ ព្យសនកម្មផ្លូវចិត្តដែលប៉ះពាល់ដល់ជនរងគ្រោះសម័យខ្មែរក្រហម ហើយលោកនៅតែសង្កត់ធ្ងន់លើ ទំហំនៃព្យសនកម្ម និងវិធីផ្សេងៗជាច្រើនក្នុងការបង្ហាញនូវព្យសនកម្មទាំងអស់នោះ ដែលក្នុង នោះមានដូចជា ការបាត់បង់ឫសគល់ ការបាត់បង់អត្តសញ្ញាណ ការបាត់បង់ទំនុកចិត្ត និង

ការបាត់បង់លក្ខណៈជាមនុស្ស¹⁶⁷។ ជាថ្មីម្តងទៀត លោកវេជ្ជបណ្ឌិតបានអះអាងពីសក្ខីកម្មរបស់ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលបានលើកឡើងពីខាងដើម។ បន្ទាប់មក លោកបានគូសបញ្ជាក់ពីសារៈ សំខាន់ក្នុងការផ្តល់ការព្យាបាលផ្លូវចិត្តដល់ជនរងគ្រោះនៃព្រឹត្តិកាណ៍ទាំងនេះ។ នៅទីបញ្ចប់ពាក់ព័ន្ធ នឹងការចូលរួមក្នុងការជំនុំជម្រះ លោកវេជ្ជបណ្ឌិត ឈឹម សុធារ៉ា បានគូសបញ្ជាក់ពីផលវិជ្ជមាន នៃការចូលរួម ដោយផ្អែកលើកាសិក្សាមួយដែលត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយអង្គការចិត្តសង្គម អន្តរវប្បធម៌ លើក្រុមដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងសំណុំរឿង០០១¹⁶⁸។

៧១. ការសិក្សាមួយដែលបានធ្វើឡើងនៅប្រទេសកម្ពុជា¹⁶⁹ បានបង្ហាញឱ្យឃើញពីចំនួនជនរងគ្រោះយ៉ាង ច្រើន ដែលនៅតែបន្តប៉ះពាល់ដោយអាការៈរោគមួយដែលមានឈ្មោះថា “ជំងឺកើតទុក្ខរយៈពេល យូរ” (*prolonged grief disorder* ឬ PGD) បន្ទាប់ពីរយៈពេលជាងសាមសិម្ពាបានកន្លងផុត ទៅ។

៧២. ការសិក្សាមួយដែលត្រូវបានធ្វើឡើងជាមួយជនរងគ្រោះដែលបានរៀនខ្លួនទៅសហរដ្ឋអាមេរិក បានបង្ហាញពីអត្រាខ្ពស់នៃរោគសញ្ញាជំងឺស្រួសប៉ុស្តិ៍ត្រូវម៉ាទិក ដែលកើតមានលើជនរងគ្រោះសម័យ ខ្មែរក្រហម (៦២ %) និងអត្រាខ្ពស់នៃជំងឺធ្លាក់ទឹកចិត្ត (៥១ %) បើប្រៀបធៀបទៅនឹងអត្រាចំនួន ប្រជាជនអាមេរិកាំងជាទូទៅ¹⁷⁰។ ការសិក្សាដែលបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ជនរងគ្រោះសម័យខ្មែរ ក្រហមដែលរស់នៅសហរដ្ឋអាមេរិក មានកម្រិតសង្គមសេដ្ឋកិច្ច ការអប់រំ ស្ថានភាពមុខរបរ និង កម្រិតប្រាក់ចំណូលទាប។ ៧២ % នៃពួកគេ បានបញ្ជាក់ថាបានសុំជំនួយពីរដ្ឋាភិបាល¹⁷¹។

គ. សេចក្តីសន្និដ្ឋានលើផលវិបាកនៃឧក្រិដ្ឋកម្ម

៧៣. អត្ថិភាពនៃព្យាបាលកម្មផ្សេងៗគ្នា មានដូចជា ព្យាបាលកម្មសម្ភារៈ ផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្ត សម្រាប់ជនរង គ្រោះ និងតម្រូវការក្នុងការជួលជុលការខូចខាតទាំងអស់នោះ ត្រូវបានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់លាស់។ ព្យាបាលកម្មទាំងអស់នោះត្រូវបានលើកឡើង និងលាតត្រដាងថាជាផលវិបាកផ្ទាល់នៃអំពើឧក្រិដ្ឋ ដែលត្រូវបានជំនុំជម្រះនាពេលបច្ចុប្បន្ន។

៧៤. ទំនាក់ទំនងជាមួយសំណងដែលទាមទារ គឺពិតជាមានមិនអាចប្រកែកបាន។

ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីជាច្រើន បានសម្តែងពីបំណងរបស់ខ្លួន មិនចង់ឱ្យព្រឹត្តិការណ៍ដ៏ជូរចង្វាក់ដែល បានកើតឡើងនៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម ត្រូវបានគេបំភ្លេចឡើយ។ ពួកគាត់ចង់បានឱ្យមានជាពេល វេលា និងទឹកភ្លៀងជាក់លាក់ ដើម្បីរំលឹក និងឧទ្ទិសដល់អ្នកស្លាប់។ ពួកគាត់បានស្នើសុំឱ្យព្រឹត្តិការណ៍ ទាំងអស់នោះ គួរតែត្រូវបានរំលឹកដោយថ្ងៃណាមួយជាក់លាក់ក្នុងប្រតិទិន និងនៅតាមកន្លែងស្តុប ផ្សេងៗគ្នា។ ពេលវេលា និងទឹកភ្លៀងនៃការរំលឹក មិនមែនត្រូវបានរៀបចំឡើងសម្រាប់តែដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណីនោះទេ។ ពេលវេលា និងទឹកភ្លៀងទាំងនោះ ចូលរួមក្នុងការចងចាំរួម ដែលជាករណីកិច្ច ដ៏សំខាន់មួយចំពោះដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។

៧៥. ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ក៏មានបំណងទទួលបានផងដែរនូវវិធានការស្តារនីតិសម្បទា ដែលអាច អនុញ្ញាតឱ្យពួកគាត់អាចកាត់បន្ថយតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន នូវផលវិបាកផ្លូវចិត្តដែលពួកគាត់បាន ទទួលរង។ ដូច្នោះហើយ បានជាពេលនេះ ពួកគាត់បានស្នើសុំឱ្យមានការព្យាបាលតាមរបៀបចង ក្រងជាសក្ខីកម្ម និងក្រុមជួយខ្លួនឯងតាមរយៈការនិយាយ។ វាពិតជាមានសារៈប្រយោជន៍ក្នុងការ កត់សម្គាល់ថា វិធានការទាំងអស់នេះមិនមែនសម្រាប់តែបុគ្គលប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែវាអាចអនុញ្ញាត ឱ្យមានការពិចារណារួមមួយ តាមរយៈសកម្មភាព មានដូចជា សក្ខីកម្ម ឬ ការផ្លាស់ប្តូរផ្សេងៗ។

៧៦. ជាចុងក្រោយ វានៅមានករណីយកិច្ចក្នុងការអប់រំ និងការចងក្រងឯកសារ។ សំណងសមូហភាព និងផ្លូវចិត្ត ក៏ជាចម្លើយតបមួយចំពោះការចង់បាននេះដែរ។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមានបំណងចង់ រៀបចំឱ្យមានការតាំងពិព័រណ៍ និងការចងក្រងឯកសារជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ។ ពួកគាត់ក៏ចង់ឱ្យចាត់ ទុកការបង្រៀនពីព្រឹត្តិការណ៍ដែលកើតមានក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ថាជាផ្នែកមួយនៃប្រវត្តិ សាស្ត្រប្រជាជនកម្ពុជា ដូចដែលមានបង្រៀននៅតាមសាលា។ ប្រភេទសំណងបែបនេះ គឺជា ការគោរពដល់ជនរងគ្រោះផង និងក៏ជាមធ្យោបាយក្នុងការលើកតម្កើងការចងចាំរួមផងដែរ។

IV. សំណងដែលស្នើសុំ៖ ការឆ្លើយតបនឹងព្យាបាលកម្មដែលទទួលបាន

ក. គម្រោង៖ ការឆ្លើយតបសមស្របទៅនឹងព្យាបាលកម្មដែលទទួលបាន

- ៧៧. គម្រោងដូចខាងក្រោមនេះ គឺជាគម្រោងដែលឆ្លើយតបទៅនឹងព្យាបាលកម្មដែលទទួលបាន និងដែល នឹងត្រូវធ្វើអធិប្បាយ។
- ៧៨. គម្រោងសំណងដូចខាងក្រោមនេះស្ថិតនៅក្នុងប្រភេទនៃសំណងដែលស្នើ ដោយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្ប វេណី ឆ្លងការពិគ្រោះយោបល់រវាង មេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងមេធាវីតំណាង

ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ព្រមទាំងមានការសហការផងដែរជាមួយ អង្គការគាំពារជនរងគ្រោះ និង អង្គការអន្តរកាតព្វកិច្ច។

៧៩. គម្រោងសំណងទាំងនេះស្ថិតនៅក្នុងប្រភេទ ចំនួន បី ដូចជាបានលើកជូននៅក្នុងសេចក្តីបញ្ជាក់ បឋម នៅថ្ងៃទី ២៩ មិថុនា ២០១១ និងនៅថ្ងៃទី ១៩ តុលា ២០១១។ ហើយក៏មានគម្រោងចំនួនពីរ គឺ ការបោះពុម្ព និងផ្សព្វផ្សាយសាលក្រម និងការចុះឈ្មោះដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងគេហ ទៅវិញវិហារស.វ.ត.ក ដែលត្រូវបានលើកនៅក្នុងសេចក្តីបញ្ជាក់បឋម ត្រូវបានបញ្ចូលក្នុងគម្រោង គម្រោងអទិភាព នាពេលនេះ។

៨០. សម្រាប់គម្រោងនីមួយៗ នឹងត្រូវពិនិត្យជាបន្តបន្ទាប់នូវ ការពិព័ត៌នា ដែលរួមបញ្ចូលទាំងបុគ្គល និងអង្គការទទួលបន្ទុកអនុវត្ត គោលដៅដែលឆ្លើយតបនឹងព្យសនកម្មដែលទទួលរង និងអ្នកទទួល ផលប្រយោជន៍ ការអនុវត្តដែលរួមមានរយៈពេល ថវិកា និងសេចក្តីអនុញ្ញាតដែលចាំបាច់ និងភាពដែលអាចធ្វើបានរហូតដល់ពេលដាក់ពាក្យសុំទទួលស្គាល់សំណងទាំងនេះ។

ជំពូក១. ការរំលូត និងការគោរពវិញ្ញាណក្ខន្ធនៃ

៨១. សំណងនេះមានគោលដៅគោរពវិញ្ញាណក្ខន្ធដល់អ្នកដែលបានស្លាប់ និងជនរងគ្រោះ។ ហើយជា ឱកាសមួយដើម្បីឱ្យ អ្នកដែលបាននៅរស់រានមានជីវិត ជាពិសេសដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ក៏ដូចជា មនុស្សជំនាន់ក្រោយបានពិចារណា អំពីអ្វីដែលបានកើតឡើង និងប្រារព្ធពិធីនានាតាមជំនឿ និង សាសនារបស់ខ្លួន។ ជំពូកនៃសំណងនេះបានច្របាច់បញ្ចូលនូវគម្រោងដែលមាន *ទិវានៃការចងចាំ* (គម្រោងទី១) *ការសាងសង់ចេតិយ ស្នូប ឬបូជនីយដ្ឋានសាធារណៈ* (គម្រោងទី២) *ការសាងសង់ បូជនីយដ្ឋានសម្រាប់រំលឹកចំពោះជនរងគ្រោះ* (គម្រោងទី៣) និង *ការកសាងស្នូបនៅបារាំងសម្រាប់ ជនជាតិខ្មែរដែលរស់នៅទីនោះ*(គម្រោងទី៤)

គម្រោងទី១: ទិវាជាតិនៃការចងចាំ

ក- ការពិពណ៌នាអំពីគម្រោងសំណង

៨២. ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចង់ស្វែងរកការបង្កើតឱ្យមានថ្ងៃចងចាំជាផ្លូវការដែលជាថ្ងៃសម្រាកមួយផ្សេង ពីថ្ងៃសម្រាកដែលមានបច្ចុប្បន្ន។ វាជាថ្ងៃណាមួយក្នុងចំណោម ថ្ងៃ ១៧ មេសា ឬថ្ងៃ២០ ឧសភា ឬថ្ងៃ៣០ មិថុនា។ ថ្ងៃទាំងអស់នេះ ត្រូវបានស្នើឡើងដោយមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី បន្ទាប់ពីបានពិគ្រោះជាមួយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ខ្លួន។

៨៣. ទិវានេះនឹងអាចប្រើប្រាស់ជាសេរីទូទាំងប្រទេស ថាជាការទទួលស្គាល់ជាផ្លូវការ និងអចិន្ត្រៃយ៍នូវ ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តិក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។ គេរៀបចំនូវពិធីបុណ្យនានា សន្និសីទ ល្ខោន ឬព្រឹត្តិការណ៍នានាដែលបាក់ព័ន្ធនឹងការរំលឹកនេះ។

ខ- គោលដៅ និងអ្នកទទួលប្រយោជន៍

៨៤. ការកំណត់យកថ្ងៃនេះក្នុងគោលដៅបង្កើតជាទិវាមួយសម្រាប់ជាការស្តារកិត្តិយសដល់ជនរងគ្រោះ នៃរបបខ្មែរក្រហមទាំងអ្នកដែលបានស្លាប់ និងអ្នកដែលនៅរស់ រំលឹកនូវការឈឺចាប់ បុគ្គលដែល ជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្លួន និងលើកតម្កើងការចងចាំនូវឧក្រិដ្ឋកម្មប្រព្រឹត្តិក្នុងអំឡុងពេលរបបខ្មែរ ក្រហម ជួយឱ្យមានការសះជានូវការឈឺចាប់ផ្លូវចិត្ត និងស្តារកិត្តិយសរបស់ជនរងគ្រោះ។ វាក៏ជា ថ្ងៃដែលមានតួនាទីសំខាន់ក្នុងការអប់រំ និងតប់ស្កាត់មិនឱ្យអំពើបែបនេះកើតឡើងសារជាថ្មីម្តងទៀត ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

៨៥. ចំពោះអ្នកទទួលប្រយោជន៍ គម្រោងដែលមានសារៈសំខាន់ជាមិត្តរូបនេះនឹងបានជាប្រយោជន៍ដល់ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ក៏ដូចជាប្រជាជនកម្ពុជា អាចជួបជុំគ្នា និងរៀបចំពិធីបុណ្យនានា។

ខ- ការអនុវត្តគម្រោង

៨៦. គម្រោងនេះអាច អនុវត្តទៅបាន គឺត្រូវការសេចក្តីសម្រេចពីរាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការកំណត់យកថ្ងៃ មួយ សម្រាប់ជាទិវានៃការចងចាំនេះ។ សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី បានដាក់សំណើសុំទៅរដ្ឋាភិបាលដើម្បីកំណត់ជាគោលការណ៍យកថ្ងៃមួយ ក្នុង ចំណោមថ្ងៃជាច្រើន ផ្សេងទៀត ដើម្បីធ្វើជា *ទិវានៃការចងចាំ*¹⁷² ហើយសុំឱ្យបង្កើតអនុក្រឹត្យ មួយ ស្តីពីការបង្កើត *ទិវានៃការចងចាំ*នេះ។

៨៧. ក្នុងលិខិតដែលឆ្លើយតបនឹងមេធាវីនាំមុខ រាជរដ្ឋាភិបាលបានឯកភាពផ្តល់ការអនុញ្ញាតជាគោល ការណ៍តាមការស្នើសុំ¹⁷³ និងបានកំណត់យក ថ្ងៃទី **២០ ខែឧសភា** ជា *ទិវាជាតិ*នៃការចងចាំ នៅក្នុង ប្រតិទិនឈប់សម្រាកប្រចាំឆ្នាំ ហើយ រដ្ឋាភិបាលនឹងចេញអនុក្រឹត្យនាពេលខាងមុខស្តីពីការបង្កើត ទិវានេះ ព្រមទាំងអាចចេញ សារាចរណែនាំ ឬសេចក្តីជូនដំណឹងទៅអាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធនឹង ការអនុវត្តគម្រោង។

៨៨. ដោយយោងតាមការបញ្ជាក់របស់អង្គជំនុំជម្រះថា¹⁷⁴ ការអនុវត្តសំណងទាំងឡាយអាចនឹងចាប់ ផ្តើម មុនការចេញសាលក្រមក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១។ ដូច្នេះ មានន័យថាការ អនុវត្តសំណង មួយនេះ អាចអនុវត្តទៅបានគ្រប់ពេលទាំងអស់។

៨៩. គម្រោងនេះមិនត្រូវការឱ្យមានចំណាយថវិកាទេ។ ប៉ុន្តែជាការសោកស្តាយដែលមិនមានលទ្ធភាព ទទួលបានថវិកាសម្រាប់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលចង់ប្រារព្ធពិធី ឬធ្វើសកម្មភាពនានាក្នុងអំឡុង ពេលនៃទិវានេះ។

គ- ភាពអាចធ្វើបាន

៩០. ដោយមានការព្រមព្រៀងជាគោលការណ៍ពីរាជរដ្ឋាភិបាល គម្រោងនេះអាចអនុវត្តបានទាំងស្រុង។

គម្រោងទី២: គម្រោងសាងសង់ស្ថូបសាធារណៈ

ក- ការពិពណ៌នាអំពីគម្រោងសំណង

៩១. គម្រោងនេះត្រូវបានស្នើសុំស្នើតែគ្រប់ក្រុមមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់ ហើយ ដែលគម្រោងនេះ គឺជាការទាមទាររបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ នៃ អ.វ.ត.ក។ ការសាងសង់ស្ថូបសម្រាប់រំលឹកជាសាធារណៈនេះគឺបង្កើតឡើងសម្រាប់តម្កល់ឥដ្ឋធាតុ របស់អ្នកដែលបានបាត់បង់ជីវិតនៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងសម្រាប់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្ប វេណី ជនរងគ្រោះ សាច់ញាតិផ្សេងៗទៀត ជនដៃដល់ និងសាធារណៈជន ដើម្បីមានឱកាសអុច ធ្លុប ធ្វើបុណ្យឧទ្ទិស ដល់ជនរងគ្រោះដែលបានបាត់បង់ជីវិតទៅនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមក្នុង លក្ខណៈ មួយដែលយូរអង្វែង និងជាសមូហភាព។

៩២. ទីតាំងនៃការសាងសង់សម្រាប់ការរំលឹកជាសាធារណៈនឹងត្រូវជ្រើសរើសដោយសហគមន៍មូល ដ្ឋាន និងដោយផ្អែកលើលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យមួយចំនួន ដែលមានបំណងធានាថាទីកន្លែងនេះអាចឱ្យគេ ទៅដល់បាន អាចរក្សាបាន និងសាងសង់ដោយផ្អែកតាមធនធាន និងសមត្ថភាពដែលអាចធ្វើ ទៅកើត។ ជាដំណាក់កាលដំបូង សហគមន៍ពិចារណាក្នុងការជ្រើសរើសទីកន្លែងដែលត្រូវសាង សង់ បន្ទាប់មកជាដំណាក់កាលសាងសង់ ព្រមទាំងមានសកម្មភាពចូលរួមនានារបស់សហគមន៍ រួមទាំងអ្នកដែលជាជនរងគ្រោះ និងអ្នកដែលមិនមែនជាជនរងគ្រោះ។ ប្រជនីយដ្ឋានទាំង នេះនឹងរួមមានផ្នែកអប់រំផងដែរ ដែលធ្វើឱ្យសាធារណជនមានការយល់ដឹង និងបទពិសោធន៍ច្រើន ពីរបបខ្មែរក្រហម។

៩៣. អង្គការចំនួនពីរដែល ទទួលក្នុងការអនុវត្តគម្រោងនេះ គឺក្តីករុណា និងយុវសន្តិភាព ដែលធ្លាប់បាន ធ្វើកិច្ចការពាក់ព័ន្ធនឹងការចងចាំ ការអប់រំ និងការងារសហគមន៍¹⁷⁵។ អង្គការទាំងនេះ នឹងសន្យា ក្នុងការអនុវត្តគម្រោងនេះ¹⁷⁶។

ខ- គោលដៅ និងអ្នកទទួលប្រយោជន៍៖

- ៩៤. គម្រោងសំណងនេះមានគោលដៅទី១ ស្តារកិត្តិយស សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ប៉ះប៉ូវការឈឺចាប់ ផ្លូវចិត្ត និងផ្នែកសង្គមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី រំលែកដល់អ្នកដែលបានបាត់បង់ជីវិត លើកកម្ពស់ការយល់ដឹង និងការស្វែងយល់រួមគ្នាពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម។ គម្រោងនេះសំដៅផងដែរក្នុងផ្សព្វផ្សាយដល់សហគមន៍មូលដ្ឋានអំពីអង្គហេតុនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ (ការជម្លៀសប្រជាជនដំណាក់កាលទី១ និងទី២ និងការសម្លាប់មនុស្សនៅទូលពោធិ៍សាត់)។ ការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលអនុញ្ញាតឱ្យដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណីមានឱកាសក្នុងការនិយាយអំពីរឿងរ៉ាវផ្ទាល់ខ្លួន ក៏ដូចជាបទពិសោធន៍ដ៏ជូរចត់ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។ គម្រោងនេះសំដៅឱ្យមានការសាមគ្គីក្នុងសហគមន៍ និងលប់បំបាត់ការបែងចែកដែលបណ្តាលពីរបបខ្មែរក្រហម ក្នុងគោលដៅផ្សះផ្សាសង្គម និងទប់ស្កាត់អំពើឃោរឃៅនេះ កុំឱ្យកើតមានឡើងជាថ្មីទៀត។ ដោយសុំឱ្យមាន ការចូលរួមពី បុគ្គល និងសហគមន៍ ក្នុងការរៀបចំ ក៏ដូចជាការចូលរួមរបស់សមាជិកសង្គមផ្សេងទៀត គម្រោងនេះ នឹងមានលទ្ធភាពកាន់តែច្រើនក្នុងការសម្រេចបាននូវគោលដៅរបស់ខ្លួន។ ការសម្រេចនូវគម្រោងនេះ នឹងនាំមកនូវការទទួលស្គាល់ជាអចិន្ត្រៃយ៍ និងផ្លូវការដល់ព្យសនកម្មដែលបានទទួលរង។ វានឹងក្លាយជាទីគោរពបូជា និងបង្កើតសន្តិភាព។
- ៩៥. គម្រោងនេះនឹងផ្តល់ដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ជនរងគ្រោះ ប្រជាជនមូលដ្ឋាន ព្រមទាំងមនុស្សជំនាន់ក្រោយនូវឱកាសជួបជុំគ្នា និងស្វែងយល់តាមរយៈការរាយរាប់របស់ជនរងគ្រោះនូវអ្វីដែលបានកើតឡើង។ សកម្មភាពនេះនឹងជួយឱ្យឈានទៅអនាគតដោយមានគំនិតគតិបណ្ឌិត។
- ៩៦. គម្រោងទាំងនេះនឹងផ្តល់ប្រយោជន៍ដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ហើយក៏ផ្តល់ផលប្រយោជន៍ផងដែរដល់សារធារណៈជនទូទៅ។

គ- ការអនុវត្តគម្រោង

៩៧. គម្រោងនេះ ត្រូវបានប្រគល់ជូនអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលពីរដើម្បីអនុវត្តគឺ **អង្គការយុវសន្តិភាព** និង **អង្គការក្តីករណា**⁷⁷ ដែលមានបទពិសោធន៍ ច្រើននៅក្នុងការបង្កើតបូជនីយដ្ឋានដែលមាននិរន្តរភាពតាមរយៈ ដំណើរការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយ សហគមន៍ និងដើរតួនាទីជាដៃគូអនុវត្តសម្រាប់គម្រោង ដោយសហការជាមួយអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានដើម្បីរៀបចំអនុវត្តគម្រោងសំណងមួយនេះ។

៩៨. ចំពោះតម្រូវការឯកសារចាំបាច់បន្ថែមសម្រាប់គម្រោង សម្រាប់គម្រោងសំណង និងវិធានការទាក់ទង នឹងការអនុវត្តគម្រោងទាំងនេះ យើងបានស្នើទៅ រាជរដ្ឋាភិបាលដើម្បីចេញលិខិតដើម្បីបង្គាប់ដល់ ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធក្រោមឱវាទនានា ដើម្បីសម្របសម្រួលអនុវត្តគម្រោងនេះ។ សម្រាប់គម្រោងសំណង និងវិធានការទាំងនេះ ក្នុងករណីដែលចាំបាច់ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹង ចេញជាអនុក្រឹត្យ សារាចរណែនាំ ឬសេចក្តីជូន ដំណឹងដល់ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធនានា យោងតាមកម្មវត្ថុ នីមួយៗ ជាពិសេស ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា ក្រសួងវប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ ក្រសួងទេសចរណ៍ និងអាជ្ញាធរដែនដី ខណ្ឌ-ស្រុក រាជធានី-ខេត្ត ក្រុង¹⁷⁸។ លើសពីនេះទៅទៀត អង្គការយុវសន្តិភាព និងក្តីករុណា មានបទពិសោធន៍ក្នុងការអនុវត្តគម្រោងបែបនេះ និងបំពេញបែបបទដែលចាំបាច់បន្ថែមនៅពេលដែលទីតាំងជាក់លាក់ត្រូវបានជ្រើសរើស លើកលែងតែមានការបដិសេធក្នុងការអនុញ្ញាតឱ្យសាងសង់ក្នុងទីតាំងមួយជាក់លាក់។

៩៩. គម្រោងនេះត្រូវបានរៀបចំសម្រាប់អនុវត្តក្នុងរយៈពេល ៣៦ ខែ។

១០០. ចំពោះបញ្ហាថវិកា រហូតដល់ពេលនេះពុំទាន់មានទទួលថវិកាសម្រាប់គម្រោងនេះនៅឡើយទេ។

គ- ភាពអាចធ្វើបាន៖

១០១. ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីស្នើសុំដល់អង្គជំនុំជម្រះកុំឱ្យចោលគម្រោងទាំងនេះ ដោយផ្តល់លទ្ធភាពដល់ក្នុងការស្វែងរកថវិកា ក្នុងបេលចៅក្រមកំពុងពិភាក្សា។ ក្នុងករណីដែលមានថវិកា ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនឹងបញ្ជាក់ថាគម្រោងនេះនឹងអាចអនុវត្តបានកម្រិតណា។ ដើមបណ្តឹងស្នើសុំឱ្យទទួលស្គាល់ថាជាគម្រោងសំណង។

គម្រោងទី៣៖ ការសាងសង់បូជនីយដ្ឋានសម្រាប់រំលឹកចំពោះជនរងគ្រោះ

ក- ការពិពណ៌នាអំពីគម្រោង

១០២. គម្រោងសិល្បៈ “ជូនចំពោះអ្នកដែលបានបាត់បង់ជីវិត” គឺជាគំនិតដែល ផ្តួចផ្តើមដោយសិល្បៈករសូន្យបន្ទុះ-បារាំងមួយរូបឈ្មោះ **សេរា**¹⁷⁹ ជាសិល្បៈករមួយរូបដែលត្រូវបានចាត់ចំណាត់ ថ្នាក់ថានៅក្នុងចំណោមសិល្បៈករចំនួន ១០១ ដែលប្រសើរបំផុតនៅប្រទេសបារាំងប្រចាំឆ្នាំ២០០២-២០១២។ គម្រោងនេះមានគោលដៅរំលឹកដល់ព្រឹត្តិការណ៍ជាក់លាក់ដែលកើតមាននៅពេល ១៧ មេសា ១៩៧៥ ដែលជាចំនុចចាប់ផ្តើមនៃវិនាសកម្មលើ ប្រជាជនកម្ពុជា។ ការចាប់ចេញដំណើរពី

ភ្នំពេញ ដោយការបង្ខិតបង្ខំ និងដែលគ្រប់គ្រងដោយពួកខ្មែរក្រហម ដោយបង្កើតនូវអនាគតមួយ ដែលមិនប្រាកដប្រជា និងរងទុក្ខវេទនាបំផុត នៅទីបញ្ចប់។

- ១០៣. ការជ្រើសរើសយកទីតាំងនៅមុខទូតបារាំងជាទីកន្លែងសម្រាប់តម្កល់រូបចម្លាក់ទាំងនេះ ដោយសារ ទីកន្លែងនេះ ជាចំណុចមួយនៃទីក្រុងភ្នំពេញ ដែលជាផ្លូវច្រកចេញនៃប្រជាជនជាច្រើន ដែលត្រូវបាន ជម្លៀសជាចំណុចនៅមុខស្ថានទូតបារាំង ដែលជាទីដែលមនុស្សរាប់ពាន់នាក់បានមកជ្រកខ្លួននៅទី នោះ រួចចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ ក្រោយគេបង្ខំស្លាប់។ លើសពីនេះ វាងាយស្រួលសម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋ ដែលចាប់អារម្មណ៍នឹងរូបចម្លាក់ មកស្វែងយល់ ឬអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកដែលចង់រំលឹក ឬឧទ្ទិសដល់អ្នក ដែលបានស្លាប់ទៅ។
- ១០៤. ទាំងនេះគឺជាបណ្តាំនៃរូបចម្លាក់¹⁸⁰ដែលជាកម្មវត្ថុនៃគម្រោងមានលក្ខណៈជាសិល្បៈ ដែលតំណាង ឱ្យការចាកចេញនៃប្រជាជនខ្មែរពីភ្នំពេញ និងទីក្រុងទាំងអស់នៅក្នុងប្រទេស។
- ១០៥. សិល្បកររូបនេះនឹងអនុវត្តគម្រោង¹⁸¹នេះ ដោយមានការគាំទ្រដោយសមាគមន៍មួយ និងសហគ្រាស នានា¹⁸²។

ខ- គោលដៅ និងអ្នកទទួលប្រយោជន៍

- ១០៦. គម្រោងនេះជាការឧទ្ទិសដល់ជនរងគ្រោះនៃរបបខ្មែរក្រហម។ វាជាកន្លែងគោរពបូជា និងទស្សនា។ វារំលឹកអំពីព្រឹត្តិការណ៍នានាដែលបានកើតឡើង។
- ១០៧. គម្រោងនេះ នឹងត្រូវសម្រេចឡើងដោយសិល្បៈករមួយរូបដែល ពេលនោះជាកុមារ ដែលបាន ឃើញពីស្ថានទូតបារាំងនូវ ការជម្លៀសពីទីក្រុង ដែលនេះនឹងផ្តល់តំលៃជាវិមិត្តរូប ដ៏គួរឱ្យកត់ សំគាល់។
- ១០៨. ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ជាជនរងគ្រោះនៃការជម្លៀស និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីផ្សេងទៀតដែល មានសាច់ញាតិត្រូវបានជម្លៀស នៅពេលខ្មែរក្រហមចូល និងគ្រប់គ្រងភ្នំពេញ នឹងទទួលបាននូវ ទីកន្លែងមួយ និងរូបចម្លាក់ដែល គេបោះសម្រាប់គោរពបូជា និងធ្វើវិធីនានាតាមប្រពៃណី សាសនា និងជំនឿរបស់ខ្លួន។
- ១០៩. ដោយសារទីតាំង និងលក្ខណៈសិល្បៈរបស់វា គម្រោងនេះនឹងផ្តល់ជាប្រយោជន៍ដល់ដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណី និងជនរងគ្រោះ ព្រមទាំងសាធារណៈជនទូទៅ ទាំងខ្មែរ និងបរទេស។

គ- ការអនុវត្តគម្រោង

- ១១០. គម្រោងនេះ មានការចូលរួមអនុវត្តពីសហគ្រាសជាច្រើន និងអន្តរាគមន៍អំពី លោក សេរា ផ្ទាល់ ដែលមានរយៈពេល ១ឆ្នាំ។
- ១១១. ថវិកាទាំងមូលនាពេលនេះមានចំនួន ៥៧.៧០០ អឺរូ¹⁸³។ គម្រោងនេះ បានទទួលថវិកាពីប្រទេស បារាំងចំនួន ៥០.០០០ អឺរូ និងពីបុគ្គលឯកជន និងសមាគមន៍ដែលអនុវត្តគម្រោងនេះចំនួន ៧.៧០០អឺរូ ។ លិខិតបញ្ជាក់ថវិកាត្រូវបានផ្តល់ដោយ ស្ថានទូតនៃប្រទេសបារាំង¹⁸⁴ និងម្ចាស់ជំនួយ ផ្សេងទៀត¹⁸⁵។
- ១១២. សេចក្តីអនុញ្ញាតពីសាលាក្រុងភ្នំពេញត្រូវមានជាចាំបាច់។ ទីតាំងដែលជាកម្មវត្ថុនៃស្នូលប្រតិបត្តិ គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋដែលស្ថិតក្នុងការអនុញ្ញាតដោយសាលារាជធានីភ្នំពេញ ។ ទូតបារាំងបានទាក់ទងជាមួយសាលារាជធានីភ្នំពេញ និងបានទទួលលិខិតអនុញ្ញាតឱ្យសាងសង់ស្នូល នេះ នៅក្នុងស្ថានច្បារ។

គ- ភាពអាចធ្វើបាន៖

១១៣. គម្រោងនេះអាចចាប់ផ្តើមអនុវត្តបាននៅគ្រប់ពេល។

គម្រោងទី ៤ ៖ ការកសាងស្នូលលើកដល់ជនរងគ្រោះរបបខ្មែរក្រហម សម្រាប់ប្រជាជនខ្មែរនៅបារាំង

ក- ការពិពណ៌នាពីគម្រោង

- ១១៤. ជនចំណាកស្រុកខ្មែរដែលនៅក្រៅប្រទេសមួយភាគដែលនៅបារាំង រៀបចំពិធីបុណ្យនានានៅ វត្ត រាំងសែន ក្នុងខណ្ឌរាំងសែន ស្ថិតនៅខណ្ឌទី១២ នៃរដ្ឋធានី ប៉ារីស។ នៅទីនោះ ស្នូលតូចមួយអាច ត្រូវកសាងឡើងសម្រាប់ខ្លួនដល់ជនរងគ្រោះនៃរបបខ្មែរក្រហម។ គេធានាថា មនុស្សអាចទៅ ទីនោះគ្រប់ពេលបាន ដើម្បីធ្វើការខ្ចីសំដៅសេរី និងគ្រប់ពេល។
- ១១៥. សមាគមន៍ចំនួនបីចូលរួមក្នុងការអនុវត្ត៖ សមាគមជនរងគ្រោះនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៃរបប ខ្មែរក្រហម(VGKR), សមាគមន៍លើកដល់ជនរងគ្រោះនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៃរបបខ្មែរ ក្រហម (MVGKR), សម្ព័ន្ធអន្តរជាតិនៃសិទ្ធិមនុស្ស (FIDH)¹⁸⁶។

ខ- គោលដៅ និងអ្នកទទួលបានផលប្រយោជន៍

- ១១៦. ការកសាងស្នូបនេះអនុញ្ញាតឱ្យខ្មែរដែលនៅបារាំង ទទួលបាននូវទិសប្រាប់ខ្លួន នៅទីកន្លែងដែល ពួកគាត់បានជ្រើសរើស ថានឹងរស់នៅជាអចិន្ត្រៃយ៍ បន្ទាប់ពីត្រូវបានបង្ខំឱ្យចាក់ចេញដោយរបប ខ្មែរក្រហម និងផលវិបាករបស់វា និងអាចរំលឹកដល់អ្នកដែលបានស្លាប់ទៅក្រោមរបបនេះ។ ពិធី សម្ពោធមួយនឹងរៀបចំឡើង។ បន្ទាប់មកទីកន្លែងនេះ នឹងក្លាយជា ទីកន្លែងជួបជុំរបស់ខ្មែរសម្រាប់ ធ្វើបុណ្យ និងរំលឹកវិញ្ញាណក្ខន្ធប្រចាំឆ្នាំ។
- ១១៧. ស្នូបបែបនេះ រឹតតែសំខាន់ទៅទៀតដោយសារ ប្រជាជនខ្មែរជាច្រើន មិនអាចស្វែងរកឆ្លឹងសាច់ ញាតិខ្លួនដែលបានស្លាប់ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។
- ១១៨. ទិសប្រាប់នេះនឹងផ្តល់លទ្ធភាពផងដែរ ក្នុងការខ្ចីសដល់អ្នកដែលបានបាត់ខ្លួន។ ស្នូបនេះនឹងអនុញ្ញាត ឱ្យរំលឹក ជាអចិន្ត្រៃយ៍ និងសមូហភាព អនុស្សរវិយ័នៃជនរងគ្រោះ និងការចាប់អារម្មណ៍នៃ មនុស្សជំនាន់ក្រោយ និងសាធារណជន។
- ១១៩. គម្រោងនេះនឹងផ្តល់ផលប្រយោជន៍ជា បឋមដល់ជនរងគ្រោះនៃរបបខ្មែរក្រហម។ វាផ្តល់ផល ប្រយោជន៍ផងដែរដល់ ក្មេងជំនាន់ក្រោយ និងសាធារណៈជន។

គ- ការអនុវត្ត៖

- ១២០. គម្រោងនេះអាចត្រូវបានអនុវត្តក្នុងរយៈពេល ១ ឆ្នាំចាប់ពីពេលនេះតទៅ។ ពេលនៃកើតគម្រោង រួមទាំងការអនុញ្ញាត សាងសង់ ដែលពេលនេះ កំពុងត្រូវបានធ្វើ នៅសាលាក្រុង ប៉ារីស ដែល ពេលនេះបានទទួល ការឯកភាព ជាគោលការណ៍រួចហើយ¹⁸⁷។
- ១២១. ការស្វែងរកថវិកា បានចាប់ផ្តើម ផងដែរ ក្នុងការស្វែងរកពីសំណាក់ សាលាក្រុងប៉ារីស មូលនិធិ បារាំង និងស្ថានទូតមួយចំនួន¹⁸⁸។

ឃ- ភាពអាចធ្វើបាន៖

- ១២២. នៅក្នុងលិខិតដែលលើកលើងខាងលើ សម្ព័ន្ធអន្តរជាតិនៃសិទ្ធិមនុស្ស (FIDH) បានចាប់ផ្តើម ដំណើរការស្នើសុំ និងបានសន្យាជាគោលការណ៍ក្នុងការអនុវត្តគម្រោងនេះ។ មេធាវីនាំមុខ ស្នើសុំ ដល់អង្គជំនុំជម្រះ អនុញ្ញាតថាព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្តល់ថវិកា ឬ សេចក្តីអនុញ្ញាត ត្រូវបានផ្តល់ អំឡុងពេល ចៅក្រមពិភាក្សា ដើម្បីឱ្យគម្រោងនេះ ត្រូវបានទទួលស្គាល់ ជាប្រយោជន៍ នៃជនរង គ្រោះ។

ជំពូកទី ២ ការស្តារនីតិសម្បទា

១២៣. ក្នុងជំពូកនេះមានគម្រោងពីរគឺ វិធីព្យាបាលតាមរបៀបចងក្រងសក្ខីកម្ម និង ក្រុមជួយខ្លួនឯង ដែលគម្រោងទាំងពីរនេះនឹងត្រូវអនុវត្តដោយ អង្គការចិត្តសង្គមអន្តរវប្បធម៌ (អង្គការធីតីអូ)។

គម្រោងទី ៥ “វិធីព្យាបាលតាមរបៀបចងក្រងជាសក្ខីកម្ម”

ក- ការពិពណ៌នាអំពីគម្រោងសំណង

១២៤. សំណងនេះត្រូវបានស្នើសុំជាច្រើន ដោយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងតំណាងរបស់ពួកគេដើម្បីឱ្យ មានការព្យាបាលការឈឺចាប់ផ្នែកផ្លូវចិត្តរបស់ពួកគេ ដែលទទួលបានពីការប្រព្រឹត្តដោយអំពើឧក្រិដ្ឋ កម្មក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដោយអង្គការជំនាញផ្នែកផ្លូវចិត្ត ។

១២៥. គម្រោងសំណង “វិធីព្យាបាលតាមរបៀបចងក្រងជាសក្ខីកម្ម” គឺធ្វើឡើងដោយការនិយាយរាយរាប់ ពីរឿងរ៉ាវដែលកើតឡើងចំពោះខ្លួន សមាជិកគ្រួសារ សាច់ញាតិពីការឈឺចាប់ផ្លូវចិត្តដែលទទួល បានពីអំពើឧក្រិដ្ឋក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ជាសាធារណៈដោយមានវត្តមានរបស់អ្នកជំនាញ ផ្នែកផ្លូវចិត្ត និងបុគ្គលមួយចំនួនចូលរួមផងដែរ។

១២៦. ក្នុងការព្យាបាលតាមរបៀបចងក្រងជាសក្ខីកម្ម ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនឹងត្រូវបានអញ្ជើញមក និយាយពីបទពិសោធន៍ដ៏តក់ស្លុតរបស់ពួកគេ។ ជាមួយនឹងការជួយពីសំណាក់អ្នកជំនាញផ្លូវចិត្ត ពួកគាត់នឹងរំលឹកនូវការចងចាំដ៏ឈឺចាប់របស់ខ្លួន និងបង្កើតវាឱ្យទៅជាឯកសារជាលាយលក្ខណ៍ អក្សរមួយហៅថា សក្ខីកម្ម។ ក្នុងដំណាក់កាលបន្ទាប់ សក្ខីកម្ម ទាំងនេះនឹងត្រូវបានអានឮៗ ក្នុង អំឡុងពេលពិធីបុណ្យជាសាធារណៈទូទាំងប្រទេស ជិតទឹកនៃរស់នៅរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្ប វេណី។ ពិធីបុណ្យទាំងនេះ នឹងអាចរាប់បញ្ចូលទាំងអ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរ ក្រហម សមាជិកគ្រួសារ សមាជិកក្នុងសហគមន៍ អ្នកដឹកនាំសាសនា អ្នកនយោបាយ និងអង្គការ មិនមែនរដ្ឋាភិបាល។ បន្ទាប់ពីពិធីបុណ្យ សក្ខីកម្មនឹងប្រគល់ជូនឱ្យទៅ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។

១២៧. អ្នកជំនាញផ្នែកផ្លូវចិត្តចំនួន ៦នាក់ ដែលរាប់បញ្ចូលទាំងអ្នកសម្របសម្រួល គម្រោង នឹងត្រូវបាន ជ្រើសរើសសម្រាប់ធ្វើការ។ អ្នកទាំងនោះ នឹងទទួលបានការខុសត្រូវសម្រាប់ផ្តល់ប្រឹក្សាយោបល់ទាក់ ទងនឹងការព្យាបាលផ្លូវចិត្តតាមបែបសក្ខីកម្ម។ ពួកគេទាំងអស់គ្នា នឹងត្រូវបានធ្វើការបណ្តុះ

បណ្តាលអំពីវិធីសាស្ត្រនៃ ការព្យាបាលផ្លូវចិត្តតាមបែបសក្ខីកម្មក្នុងរយៈពេល៥ថ្ងៃ សម្រាប់ ២ សប្តាហ៍។

១២៨. ការអនុវត្តគម្រោងនេះនឹងធ្វើឡើងដោយ ធីភីអូ ដែលបានបង្កើតឡើងនៅភ្នំពេញ តាំងពី ១៩៩៥ និងដែលមានបេសកកម្មធ្វើការងារផ្លូវចិត្តជាមួយប្រជាជនខ្មែរ។ ធីភីអូ បានបង្កើតឲ្យមានកម្មវិធី ជាក់លាក់មួយសម្រាប់ជនរងគ្រោះនៃរបបខ្មែរក្រហម និងបានគាំពារអ្នកទាំងនេះ នៅ អវតក។ អង្គការនេះបានបំបេញ ការងាររបស់ខ្លួនប្រកបដោយជោគជ័យ។¹⁸⁹ អង្គការនេះ ក៏បានសន្យាថានឹង អនុវត្តគម្រោងនេះ ផងដែរ។

១២៩. អង្គការ ធី.ភី.អូ នឹងធ្វើការកំណត់ អំពីតំបន់ដែលដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណីក្នុងសំណុំរឿង ០០២។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នឹងត្រូវបានអញ្ជើញមកការិយាល័យកណ្តាលរបស់អង្គការ ធី.ភី.អូ នៅទី ក្រុងភ្នំពេញ ដើម្បីចូលរួម ដំណើរការព្យាបាលផ្លូវចិត្តក្នុងរយៈពេល ៤ ទៅ ៥ថ្ងៃ ដែលនឹងប្រារព្ធ ធ្វើក្នុងពិធីបុណ្យលក្ខណៈ សាសនាជាសាធារណៈនៅក្នុងវត្តអារាម ឬវិហារ ដែលបានជ្រើសរើស ។ អ្នកចូលរួមក្នុងការ ព្យាបាលផ្លូវចិត្តតាមបែបសក្ខីកម្ម អាចស្នើសុំសេវាប្រឹក្សាយោបល់អំពីផ្លូវ ចិត្តតាមទូរស័ព្ទក្នុងរយៈ ពេលនៃគម្រោងបានក្នុងម៉ោងធ្វើការ។ ក្រៅពីនេះ អង្គការនឹងបោះពុម្ព សៀវភៅ/ក្រដាសផ្សព្វផ្សាយ ព័ត៌មានរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងគម្រោង នេះ។

ខ- គោលបំណង និងអ្នកទទួលបានផលប្រយោជន៍

១៣០. គម្រោងសំណងនេះ មានគោលដៅលើកកម្ពស់ការព្យាបាល និងការបង្រួបបង្រួមជាតិតាមរយៈ ការផ្តល់សំណងសមូហភាព និងផ្លូវចិត្ត និងបង្កើតសេវាសុខភាពផ្លូវចិត្ត និងរូបកាយ សម្រាប់ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលទទួលបានការឈឺចាប់ ឬក៏មានជម្ងឺដោយហេតុនៃឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលបាន កើតឡើងក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម។

១៣១. គម្រោងនេះកម្មវត្ថុ ធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនៃសុខុមាលភាពផ្លូវចិត្តរបស់ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុង សំណុំរឿង០០២ ជម្រុញឱ្យមានការរាយរាប់រឿងរ៉ាវពិតដែលកើតឡើង និងការចងចាំទាំងឡាយ នៅក្នុងសហគមន៍ប្រជាជននៅតាមទីជនបទ។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនឹងត្រូវបាននាំទៅ ពន្យល់ អំពីបទពិសោធន៍ដ៏តក់ស្លុតរបស់ខ្លួន។ បន្ទាប់មក គម្រោងនឹងផ្តល់ជូនដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដើម្បីស្តារសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ការជឿជាក់លើខ្លួនឯង ថាមពល និងសមត្ថភាពរបស់ខ្លួន។ គម្រោងនេះ អនុញ្ញាតឱ្យពួកគេស្វែងរកតុល្យភាពនៃអារម្មណ៍ និងដើម្បីគ្រប់គ្រងអតីតកាល និងការពិបាក ផ្លូវចិត្តរបស់ពួកគេដែលមានរហូតដល់ពេលនេះ។

- ១៣២. គម្រោងនេះរាប់បញ្ចូលដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីណាដែលមកពីក្រុមភាគតិច ជាពិសេសស្ត្រី។ ពួកគេ ទាំនោះនឹងទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីគម្រោងតាមរយៈការចូលរួម និងការចូលរួមដោយសកម្ម ក្នុងវគ្គនៃការព្យាបាលផ្លូវចិត្ត។
- ១៣៣. គម្រោងនេះនឹងផ្តល់ជាភស្តុតាងជាច្រើនដែលទាក់ទងទៅនឹងការរំលោភសិទ្ធិមនុស្ស ដែលទទួលរង ក្នុងអំឡុងពេលរបបខ្មែរក្រហម។
- ១៣៤. វាក៏រួមចំណែកការលើកកម្ពស់យុត្តិធម៌អន្តរកាល ផងដែរ។
- ១៣៥. លើសពីនេះ តាមរយៈគម្រោងនេះ នឹងធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវសមត្ថភាពរបស់អ្នកជំនាញ ផ្នែកផ្លូវចិត្ត នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងសមត្ថភាពរបស់ពួកគេដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាជាក់លាក់របស់ ជនរង គ្រោះពីរបបខ្មែរក្រហម។
- ១៣៦. ដូច្នោះ គម្រោងនេះផ្តល់ផលប្រយោជន៍ជាចម្បងដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ប៉ុន្តែក៏ផ្តល់ផល ប្រយោជន៍ដល់សហគមន៍ដែលនៅជុំវិញពួកគេ និងផ្តល់ផលប្រយោជន៍ យ៉ាងទូលំទូលាយដល់ ការអភិវឌ្ឍន៍សុខភាពផ្លូវចិត្តក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

គ- ការអនុវត្តគម្រោង

- ១៣៧. មានយុទ្ធសាស្ត្រគាំទ្រសុខភាពផ្លូវចិត្តដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងការអនុវត្តគម្រោងនេះសូម្បីតែ នៅក្នុងសហគមន៍ពួកគេដើម្បីជំនួសគ្នានិកសុខភាពផ្លូវចិត្តឯកជន។
- ១៣៨. តាមរយៈគម្រោងនេះ នឹងផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាលអ្នកជំនាញផ្នែកផ្លូវចិត្តចំនួន ១២ សហគមន៍ដើម្បី បំពាក់បំប៉នពួកគេឱ្យមានជំនាញដើម្បីជួយគាំទ្រដល់ជនរងគ្រោះពីសម័យខ្មែរក្រហម ជាពិសេស ដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។ លើស ពីនេះទៅទៀតគម្រោងនេះផ្តល់ជូនសេវាផ្លូវចិត្តមួយ បែបដែលនឹងផ្តោតទៅលើការផ្តល់ជូនសុខភាព ផ្លូវចិត្តដល់អ្នកព្យាបាលតាមបែបធ្វើសក្ខីកម្ម និងវិធីសាស្ត្រផ្សេងៗទាក់ទងនឹងសុខភាពផ្លូវចិត្ត ដោយស្របតាមវប្បធម៌របស់គេនៅតាមទីជន បទ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ដើម្បីពង្រីកបន្ថែមនូវសេវាផ្សេងៗ គម្រោងនេះនឹងផ្តល់ជូនការផ្តល់សេវា ប្រឹក្សាសុខភាពតាមប្រព័ន្ធទូរស័ព្ទ និងសេវាថ្នាំពេទ្យជាបឋមដោយគ្មាននិកសុខភាពផ្លូវចិត្តរបស់ អង្គការ ធី.ភី.អូ។
- ១៣៩. គម្រោងសំណងនេះ ត្រូវបានបង្កើតឡើងសម្រាប់រយៈពេល១៦ខែ ហើយវានឹងអនុវត្តភ្លាមតាមតែ អាចធ្វើទៅបាន។
- ១៤០. ហិរញ្ញប្បទាន គម្រោងនេះត្រូវបានផ្តល់មួយផ្នែក ដោយរដ្ឋាភិបាលអាណ្លីម៉ង់ ដែលមានក្រសួង សហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច និងអភិវឌ្ឍន៍នៃសហព័ន្ធ អាណ្លីម៉ង់ (BMZ) បានយល់ព្រមផ្តល់

ថវិកានូវចំនួនទឹកប្រាក់ ១៦២.៧៥៨ ដុល្លា ដែលថវិកានេះបានផ្តល់ជូនទៅអង្គការគាំពារជនរងគ្រោះតាមរយៈផ្នែករដ្ឋបាលនៃ អ.វ.ត.ក¹⁹⁰។ ថវិកានេះនឹងប្រគល់ជូនបន្តទៅអង្គការ¹⁹¹ ដែលអនុវត្តគម្រោងនេះ។ ថវិកានេះសម្រាប់គម្រោង *វិធីព្យាបាលតាមរបៀបចងក្រងសក្ខីកម្មផង និងក្រុមជួយខ្លួនឯងផង*។

១៤១. មូលនិធិ « *Stiftung Kriegstrauma Therapie* » ផ្តល់ថវិកាចំនួន ២៧.៤៥៤ ដុល្លា សម្រាប់គម្រោងទាំងនេះ។

ឃ- ភាពអាចធ្វើបាន

១៤២. គម្រោងនេះ កំពុងត្រូវបានចាប់ផ្តើមអនុវត្តក្នុងរយៈពេល១៦ខែ ចំពោះថវិកាដែលបានមកពី BMZ និងពីអង្គការ« *Stiftung Kriegstrauma Therapie* » ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ មេធាវីនាំមុខស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះ ទទួលបានផងដែរនូវឯកសារបញ្ជាក់អំពីហិរញ្ញប្បទានជាយថាហេតុបន្ថែមសម្រាប់ពង្រីកលទ្ធភាពក្នុងការអនុវត្តគម្រោង ក្នុងអំឡុងពេលនៃការពិភាក្សារបស់ចៅក្រម។ មេធាវីនាំមុខស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះទទួលបានថវិកាគ្រប់គ្រាន់ពង្រីក និងទទួលស្គាល់ជាសំណងបន្ទាប់ពីពេលដែលកំណត់ដោយអង្គជំនុំជម្រះ នៅពេលដែលទទួលបានថវិកាបន្ថែម។ ការស្នើសុំបែបនេះ គឺធ្វើក្នុងប្រយោជន៍ នៃដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងដើម្បីឱ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ទទួលបានប្រយោជន៍ ពីសំណងច្រើន ដែលអាចធ្វើទៅបាន។

គម្រោងទី៦: ក្រុមជួយខ្លួនឯង

ក- ការពិពណ៌នាអំពីគម្រោង

- ១៤៣. គម្រោងនេះ មានលក្ខណៈដូចគ្នាទៅនឹង គម្រោងនៃការព្យាបាលផ្លូវចិត្តតាមរបៀបចងក្រង សក្ខីកម្ម។ ក្រុមជួយខ្លួនឯងគឺជាវិធីព្យាបាលមួយផ្សេងទៀតដែលអង្គការ ធី.ភី.អូ កំពុងតែបង្កើត ឡើង និងអនុវត្ត។
- ១៤៤. លិខិតសន្យាអនុវត្តគម្រោងរបស់ ធីភីអូ គឺសម្រាប់គម្រោងនេះ ផងដែរ។
- ១៤៥. ក្រុមជួយខ្លួនឯងគឺជាការប្រមូលផ្តុំដោយស្ម័គ្រចិត្តនៃអ្នកដែលមានបំណងជម្នះនូវការឈឺចាប់របស់ខ្លួន ស្វែងយល់ និងគ្រប់គ្រងអារម្មណ៍របស់ខ្លួន តាមរយៈការផ្លាស់ប្តូរយោបល់ និងបទពិសោធន៍ គ្នាទៅវិញទៅមក។

១៤៦. សកម្មភាពនៃគម្រោងក្រុមជួយខ្លួនឯងគឺនឹងអនុវត្តនៅតាមសហគមន៍មូលដ្ឋាន ពលិក ដោយមាន ការចូលរួមពីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងសំណុំរឿង ០០២ ដែលបានជ្រើសរើស ជាស្រេច។ ដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីប្រហែល ១០នាក់ នឹងចូលរួមក្នុងក្រុមជួយខ្លួនឯងក្នុងមួយលើក ដែលពួកគេមក ពីស្រុកជិតៗគ្នា។ វគ្គព្យាបាលបែបនេះ នឹងធ្វើមួយខែម្តង សម្រាប់រយៈពេល ទាំងអស់ ៩ខែ ។

ខ. គោលបំណង និងអ្នកទទួលបានផលប្រយោជន៍៖

- ១៤៧. គម្រោងនេះអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកចូលរួមបញ្ចេញនូវមនោសញ្ចេតនារបស់ខ្លួន ចែករំលែកនូវអារម្មណ៍ របស់ខ្លួន និងគាំទ្រគ្នាទៅវិញទៅមកដោយទាញយកបទពិសោធន៍ពីគ្នាទៅវិញទៅមក។
- ១៤៨. វាអនុញ្ញាត ឱ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទទួលបាននូវការជឿជាក់លើខ្លួនឯកមកវិញ សមត្ថភាពក្នុង ការធ្វើការសម្រេចចិត្ត និងកែលំអជីវិតក្នុងសង្គមរបស់ខ្លួននាពេលអនាគត។
- ១៤៩. គម្រោងនេះ គឺជាមធ្យោបាយក្នុងការបំបែកភាពឯកោ និងមនោសញ្ចេតនាបង្ខាំងខ្លួនឯង តាមរយៈ ការបង្កើតឱ្យមានទំនាក់ទំនងជាមួយអ្នកដទៃ។
- ១៥០. វានឹងនាំឱ្យយល់ពីមូលហេតុដែលនាំឱ្យមានការឈឺចាប់ និងវិប្បត្តិរបស់ជនរងគ្រោះ។
- ១៥១. ដូចនេះ គម្រោងនេះ មានគោលបំណងផ្តល់លទ្ធភាពឱ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដែលជាជនរងគ្រោះ នៃការជម្លៀសដោយបង្ខំនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២ រៀបរាប់អំពីការឈឺចាប់របស់ខ្លួនក្នុង ពេល ជួបប្រជុំគ្នា ហើយតាមរយៈការរៀបរាប់នេះ ពួកគាត់បានចាប់ផ្តើមដំណើរការព្យាបាល ការឈឺ ចាប់ដែលបានទទួលរង។ មធ្យោបាយនេះ នឹងនឹងអនុញ្ញាតឱ្យមានការធូរស្រាល ឬការបញ្ចប់ ការឈឺចាប់ ដើម្បីចាប់ផ្តើមជីវិតថ្មី។
- ១៥២. គម្រោងនេះនឹងផ្តល់ជាប្រយោជន៍ផងដែរដល់សហគមន៍ របស់គាត់។ គ្រួសារ និងសហគមន៍ នៃដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនឹងទទួលបានប្រយោជន៍ពីគម្រោងនេះ តាមរយៈការចូលអន្តរាគមន៍ក្នុងវគ្គ ក្រុមជួយខ្លួនឯង។

គ-ការអនុវត្តគម្រោង

- ១៥៣. គម្រោងក្រុមជួយខ្លួនឯងគឺបង្កើតឱ្យមានសម្រាប់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅទីជនបទ។
- ១៥៤. អ្នកអនុវត្តគម្រោងសំណងនេះ គឺអង្គការចិត្តសង្គមអន្តរវប្បធម៌ (ផ្ន.ភី.អូ) ។
- ១៥៥. រយៈពេលអនុវត្តសម្រាប់គម្រោងសំណងនេះគឺ ១៦ ខែ ។

១៥៦. ហិរញ្ញប្បទាន គម្រោងនេះត្រូវបានផ្តល់មួយផ្នែក ដោយរដ្ឋាភិបាលអាណ្លីម៉ង់ ដែលមានក្រសួងសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច និងអភិវឌ្ឍន៍នៃសហព័ន្ធ អាណ្លីម៉ង់ (BMZ) បាន យល់ព្រមផ្តល់ថវិកានូវចំនួនទឹកប្រាក់ ១៦២.៧៥៨ ដុល្លារ ដែលថវិកានេះបានផ្តល់ជូនទៅអង្គការ គាំពារជនរងគ្រោះតាមរយៈផ្នែករដ្ឋបាលនៃ អ.វ.ត.ក¹⁹²។ ថវិកានេះនឹងប្រគល់ជូនបន្តទៅអង្គការ ដែលអនុវត្តគម្រោងនេះ។ ថវិកានេះសម្រាប់គម្រោង *វិធីព្យាបាលតាមរបៀបចងក្រងសក្ខីកម្មផង និង ក្រុមជួយខ្លួនវាងផង*។ គម្រោងទាំងនេះទទួលថវិកាផងដែរពី *មូលនិធិ « Stiftung Kriegstrauma Therapie »*¹⁹³។

គ- ភាពអាចធ្វើបាន

១៥៧. គម្រោងនេះ កំពុងត្រូវបានចាប់ផ្តើមអនុវត្តក្នុងរយៈពេល១៦ខែ ចំពោះថវិកាដែលបានមកពី BMZ និងពីអង្គការ « *Stiftung Kriegstrauma Therapie* » ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ មេធាវីនាំមុខស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះ ទទួលផងដែរនូវឯកសារបញ្ជាក់អំពីហិរញ្ញប្បទានជាយថាហេតុបន្ថែម សម្រាប់ពង្រីកលទ្ធភាពក្នុងការអនុវត្តគម្រោង ក្នុងអំឡុងពេលនៃការពិភាក្សារបស់ចៅក្រម។ មេធាវីនាំមុខ ស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះទទួលថា គម្រោងនេះអាចត្រូវបានពង្រីក និងទទួលស្គាល់ជាសំណង បន្ទាប់ពីពេលដែលកំណត់ដោយអង្គជំនុំជម្រះ នៅពេលដែលទទួលបានថវិកាបន្ថែម។ ការស្នើសុំបែបនេះ គឺធ្វើក្នុងប្រយោជន៍ នៃដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងដើម្បីឱ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ទទួលប្រយោជន៍ ពីសំណងច្រើន ដែលអាចធ្វើទៅបាន។

ជំពូកទី ៣ ការចងក្រងឯកសារ និងការអប់រំ

១៥៨. គម្រោងសំណងទាក់ទងទៅនឹងការចងក្រងឯកសារ និងការអប់រំ មានគោលដៅរក្សា និងជម្រុញឱ្យមានការយល់ដឹង អំពីប្រវត្តិសាស្ត្រនៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម និងបទពិសោធន៍នីមួយៗរបស់ ជនរងគ្រោះ។

គម្រោងទី ៧: ការតាំងពិពរណ៍អចិន្ត្រៃយ៍

១៥៩. គម្រោងសំណងនេះត្រូវបានទាមទារដោយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងករណី០០២ ដែលនៅក្នុងនោះ មួយចំណែកធំបានរងគ្រោះនៃការជម្លៀសដោយបង្ខំ ដែលបានកើតឡើងនៅថ្ងៃទី១៧ ខែ

មេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ និងថ្ងៃបន្តបន្ទាប់។ ការជម្លៀសនេះ គឺជាកម្មវត្ថុនៃការជំនុំជម្រះក្នុងរឿងក្តី ០០២/០១ ។

ក- ការរាយរាប់ពីគម្រោង៖

១៦០. គម្រោងតាំងពិព័រណ៍អចិន្ត្រៃយ៍ គឺជាគម្រោងដែលនឹងអនុវត្តដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលត្រូវបំពេញការងារយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយក្រសួងវប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ នៅក្នុងក្របខណ្ឌនៃ ការថែរក្សា និងអភិវឌ្ឍន៍សារមន្ទីរ ចំនួន ២៤ ខេត្ត-ក្រុង នៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ បេសកកម្ម របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ត្រូវបានឯកភាពដោយរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងការចូលរួមបង្កើតបណ្តាញថែរក្សា និងលើកតម្កើងវប្បធម៌។ ដូច្នេះ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា នឹងចូលរួមក្នុងការរៀបចំឯកសារ និងការតាំងពិព័រណ៍អំពីកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ នៅគ្រប់ ខេត្ត- រាជធានី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ គម្រោងសំណង់ស្តីពីតាំងពិព័រណ៍អចិន្ត្រៃយ៍ ជាផ្នែកមួយនៃការអនុវត្តបេសកកម្មនេះ។

១៦១. **សកម្មភាព៖** គម្រោងតាំងពិព័រណ៍អចិន្ត្រៃយ៍នឹងត្រូវធ្វើឡើងនៅសារមន្ទីរខេត្តចំនួន៥ ដោយជា បឋមចាប់ផ្តើមពីខេត្តបាត់ដំបង និងបន្ទាយមានជ័យ បន្ទាប់មកនឹងមានការរៀបចំឲ្យមានរបៀប ដូចគ្នា នៅខេត្តកំពង់ធំ តាកែវ និងស្វាយរៀង។ ការជ្រើសរើសអនុវត្តគម្រោងនៅក្នុងបណ្តា ខេត្តទាំងនេះដោយសារដំណើរការ និងរចនាសម្ព័ន្ធនៃសារមន្ទីរដែលមានលក្ខណៈល្អច្រើន មាន សម្ភារៈដែល សល់ពីរបបខ្មែរក្រហម ដូចជា ចប ពូថៅ.. ភាពពាក់ព័ន្ធនឹងវិសាលភាពនៃសំនុំ រឿង ០០២/០១ ដោយមានជនរងគ្រោះដោយសារការជម្លៀសត្រូវបានបញ្ជូនទៅទីនោះជាច្រើន និងនៅក្នុងនោះក៏ មានដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីផងដែរ។ ទោះជាខ្លឹមសារនៃការតាំងពិព័រណ៍អាច ផ្តោតលើបញ្ហាផ្សេងៗ នៃប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម ប្រធានបទជាដំបូងនឹងផ្តោតជាពិសេសទៅ លើការជម្លៀសដោយបង្ខំ ទី១ និងទី២ ព្រមទាំងអង្គហេតុដែលកើតឡើងនៅទូលពោធិ៍ស្រែ។ ខ្លឹមសារនឹងត្រូវរៀបចំ ដោយតម្រូវទៅតាមអង្គហេតុដែលជួបប្រទះ ដោយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងប្រែប្រួលពីពេលមួយទៅ ពេលមួយដើម្បីធានាឲ្យមានភាពខុសប្លែក និងមានការចាប់អារម្មណ៍ ពីទស្សនិកជន។

១៦២. គម្រោងនេះ មានគោលដៅអប់រំ ដោយបង្ហាញពីបទពិសោធន៍ដែលមាននៅក្នុងអតីតកាល និងមូល ហេតុរបស់វា ជាពិសេសអ្វីដែលមានដោយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងផ្សាព្វផ្សាយដល់មនុស្ស ជំនាន់ក្រោយសម្រាប់ជាចំណេះដឹង និងចូលរួមការផ្សះផ្សា និងឲ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និង ជនរងគ្រោះផ្សេងទៀតចងក្រង ចែករំលែក និងយល់ដឹង ថែមទៀតអំពីរឿងរ៉ាវខ្មែរក្រហម បង្កើត

ឲ្យមានកម្មវិធីអប់រំអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រមួយ និងធ្វើឱ្យព័ត៌មានរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ត្រូវបានមើលដោយសាធារណជនផ្សេងទៀតផងដែរ។

ខ- គោលដៅ និងអ្នកទទួលប្រយោជន៍

- ១៦៣. គម្រោងនេះមានគោលដៅរក្សា និងលើកតម្កើងរឿងរ៉ាវ និងបទពិសោធន៍ដែលមាននៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម ដោយថែរក្សានូវភស្តុតាងគ្របប្រភេទ នៅក្នុងទីតាំងជាក់លាក់សម្រាប់គោលដៅនេះ។ ការថែរក្សាភស្តុតាងក្នុងរយៈពេលវែងនឹងចូលរួមក្នុងការផ្សព្វផ្សាយពីប្រវត្តិសាស្ត្រនេះ។
- ១៦៤. គម្រោងនេះគឺជាការឧត្តិសដល់ជនរងគ្រោះ និងជាមធ្យោបាយសម្រាប់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ក្នុងការផ្តល់នូវបទពិសោធន៍ សម្រាប់មនុស្សជំនាន់ក្រោយ និងសាធារណៈជនជាតិ និងអន្តរជាតិ។
- ១៦៥. គម្រោងនេះមានគោលដៅអប់រំ។ តាមរយៈការផ្តល់ចំណេះដឹងដល់មនុស្សជំនាន់ក្រោយ វានឹងរួមវិភាគទានដល់ការផ្សះផ្សា និងអនុញ្ញាតឲ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងជនរងគ្រោះផ្សេងទៀតចែករំលែក និងយល់ដឹងស៊ីជម្រៅអំពីខ្មែរក្រហម។
- ១៦៦. យុវជនជំនាន់ក្រោយ អ្នកដឹកនាំនាពេលខាងមុខ នឹងមានលទ្ធភាពពិចារណាអំពីអតីតកាល ដើម្បីការសាងអនាគតកាលឲ្យកាន់តែប្រសើរ។
- ១៦៧. សាធារណជនជាទូទៅអាចពិចារណាលើប្រវត្តិសាស្ត្រនៃសម័យនោះ ដើម្បីពិនិត្យពីសារសំខាន់ និងផលវិបាករបស់វា និងចងចាំសម្រាប់ពេលអនាគត។
- ១៦៨. ដូចដែលបានរាយរាប់ គឺវានឹងផ្តល់ប្រយោជន៍ដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងសាធារណៈជនទូទៅ និងជាពិសេស ដល់យុវជនជំនាន់ក្រោយ។

គ- ការអនុវត្ត

- ១៦៩. គម្រោងនេះនឹងត្រូវ អនុវត្តក្នុងរយៈពេលចំនួន ១៦ ខែ គឺចាប់ពីខែ កញ្ញា ២០១៣ រហូត ដល់ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៤ ដែលក្នុងនោះដំណាក់កាលដំបូងពីខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៣ ដល់ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៤ ជារយៈពេលរៀបចំសម្ភារៈ និងការតាំងពិព័រណ៍ និងការបើកដំណើរការ ជាក់ស្តែងនៃការតាំងពិព័រណ៍ គឺចាប់ពីខែឧសភា រហូតដល់ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៤។
- ១៧០. ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃគម្រោងនេះ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមួយចំនួននឹងបានចូលរួមក្នុងការរៀបចំគម្រោងតាំងពិព័រណ៍ បានចូលរួមផ្តល់រឿងរ៉ាវរបស់ខ្លួនសម្រាប់ការចងក្រង និងចូលរួមចែករំលែកដោយផ្ទាល់ពីអ្វីដែលគាត់បានជួបប្រទះក្នុងរបបខ្មែរក្រហម រួមទាំងដំណើរ ការកាត់ក្តីផងដែរ។

- ១៧១. ហិរញ្ញប្បទានគម្រោងនេះត្រូវបានផ្តល់៨០.០០០ (ប្រាំបីម៉ឺន)អឺរូ ដោយរដ្ឋាភិបាលអាណ្លីម៉ង់, ដែលមានក្រសួងសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច និងអភិវឌ្ឍន៍នៃសហព័ន្ធអាណ្លីម៉ង់ (BMZ) បានយល់ព្រមផ្តល់ថវិកានូវចំនួនទឹកប្រាក់ ១៦២.៧៥៨ ដុល្លារ ហើយថវិកានេះនឹងត្រូវបានផ្តល់ជូនទៅអង្គការ គាំពារជនរងគ្រោះតាមរយៈផ្នែករដ្ឋបាលនៃអ.វ.ត.ក¹⁹⁴។ ថវិកានេះនឹងប្រគល់ជូនបន្តទៅអង្គការដែលអនុវត្តគម្រោងនេះ ។ ថវិកានេះសម្រាប់អនុវត្តគម្រោង ដែលស្ថិតនៅក្នុងខេត្តចំនួន ៥ ដូចមានបញ្ជាក់ខាងលើ។
- ១៧២. ការអនុញ្ញាតដែលចាំបាច់នានាត្រូវទទួលបានតាមរយៈ កិច្ចព្រមព្រៀងរវាងរដ្ឋាភិបាល និងមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា។

យ- ភាពអាចធ្វើបាន

១៧៣. គម្រោងនេះអាចត្រូវអនុវត្តបានទាំងមូល ដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះបានគូសបញ្ជាក់នៅក្នុងអនុសាសនាៈ ថ្ងៃទី ៦ កញ្ញា ២០១៣¹⁹⁵។ វាអាចត្រូវបានទទួលស្គាល់ជាសំណង។

គម្រោងទី៨: ការតាំងពិព័រណ៍ចល័ត

ក- ការពិព័រណ៍នាអំពីគម្រោង

- ១៧៤. ពិធីតាំងពិព័រណ៍នេះ នឹងចងក្រងទុកជា ឯកសារនូវបទ ពិសោធន៍របស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអំពីការជម្លៀសដោយបង្ខំ និងព្យសនកម្ម ផ្សេងទៀតដែល ទទួលរងនៅក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ហើយនឹងផ្សព្វផ្សាយរឿងរ៉ាវទាំងនេះឱ្យបានទូលាយដល់សាធារណជន។ ទីតាំងចំនួន ៦ ត្រូវបានជ្រើសរើសសម្រាប់ជាគោលដៅ នៃការអនុវត្តគម្រោងនេះ។
- ១៧៥. សកម្មភាពគម្រោងនឹងត្រូវបានបែងចែកជាពីរដំណាក់កាល គឺដំណាក់កាល នៃការផលិត និងដំណាក់កាលនៃការអនុវត្តគម្រោង។ ដំណាក់កាលទីមួយគឺ អង្គការក្តីករុណា ជាអ្នកដែលទទួលខុសត្រូវលើផ្នែកផលិតសម្ភារៈទាក់ទងការតាំងពិព័រណ៍ ដោយមានការចូលរួម សហការជាមួយមន្ត្រីកម្មវិធីគម្រោងម្នាក់ដែលមកពីអង្គការយុវសន្តិភាពក្នុងការជួយ។ រីឯដំណាក់ កាលទីពីរ ការអនុវត្តគម្រោងគឺ អង្គការទាំងពីរដើរតួនាទីជាអ្នកអនុវត្តយ៉ាងពេញលេញ។
- ១៧៦. សកម្មភាពនៅក្នុងដំណាក់កាលទីមួយ គឺមាន ដូចជា រៀបចំរចនាអំពីគំនិតនៃការតាំងពិព័រណ៍ (ប្រធានបទ ផ្នែកទាក់ទង និង សម្ភារៈចាំបាច់) ផលិតឯកសារវីដេអូ ផលិតការតាំងពិព័រណ៍តាម

បន្ទុក ផលិតសម្ភារៈទាក់ទងទៅនឹងការផ្តល់ ព័ត៌មាន ការអប់រំ និងការទំនាក់ទំនង រៀបចំរចនា កម្មវិធីគម្រោងចំនួន ២ថ្ងៃ សម្រាប់វេទិកា សាធារណៈ សិក្ខាសាលា ការសម្តែងល្ខោន តន្ត្រី បុណ្យទាន និងការបញ្ចាំងកូន និងការផលិត វីដេអូឯកសារស្តីពីការគាំពារព័រណ៍។ ថវិកាដែល ប្រើប្រាស់សម្រាប់ការផលិតនៅក្នុងដំណាក់កាល ទីមួយគឺចំនួន ៤០% នៃចំនួនថវិកាសរុប។

១៧៧. សកម្មភាពក្នុងដំណាក់កាលទីពីរ គឺអង្គការទាំងពីរ គឺជាអ្នករៀបចំបង្កើតក្រុមការងារដោយឡែក រៀងៗខ្លួនក្នុងការអនុវត្តគម្រោង ហើយបានបែងចែកការអនុវត្តនៅតាមតំបន់គោលដៅក្នុងម្នាក់ ៣ កន្លែងផ្សេងគ្នា។ អង្គការទាំងពីរនឹងអនុវត្តគម្រោងដោយ ប្រើប្រាស់ថវិកាពាក់កណ្តាលម្នាក់ដែល សល់ពីការប្រើប្រាស់ក្នុងដំណាក់កាលទីមួយ គឺ ៣០% ស្មើគ្នា។

១៧៨. ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នឹងទទួលបាននូវឯកសារ ដែលគាត់បានចូលរួមក្នុងការនិយាយសាច់រឿង និងការយល់ឃើញរបស់គាត់ ព្រមទាំងអាចចូលរួមក្នុងការងាររៀបចំកម្មវិធី និងសកម្មភាពអប់រំ នានា¹⁹⁶។

១៧៩. អង្គការយុវសន្តិភាព (YFP) និងអង្គការក្តីករុណា (KdK) គឺជាអង្គការពីរ ដែលក្នុងរយៈពេល ១០ ឆ្នាំកន្លងមក បានបង្កើត និងអនុវត្តគម្រោងជាច្រើន ដែលផ្តល់ថវិកាដោយ ម្ចាស់ជំនួយអន្តរជាតិ និងមានគោលដៅស្វែងរកការពិត និងការចងចាំជាសមូហភាព។ អង្គការទាំងពីរនេះ ត្រូវបាន ទទួលស្គាល់ថាមានស្មារតី ការងារដែលសម្រេចបានជាមួយ សហគមន៍មូលដ្ឋាន ការប្រឹងប្រែង បំពេញការងារពាក់ព័ន្ធនឹងការដោះស្រាយយុត្តិធម៌អន្តរកាល និងជាមួយយុវជនជំនាន់ក្រោយ¹⁹⁷។

១៨០. អង្គការទាំងពីរនេះ សន្យាថានឹងអនុវត្តគម្រោងនេះ។ ¹⁹⁸ ពួកគេមានជំនាញ និងធនធានគ្រប់គ្រាន់ សម្រាប់អនុវត្តគម្រោងនេះ។

ខ- គោលដៅ និងអ្នកទទួលប្រយោជន៍

១៨១. គម្រោងនេះបង្កើតឡើងក្នុងគោលបំណងទីមួយ ដើម្បីជម្រុញការទទួលស្គាល់ជា សាធារណៈនៃ ការរងទុក្ខរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងអំឡុងរយៈពេលប្រហែល ពិសេសទាក់ទង ទៅនឹង ការជម្លៀសដោយបង្ខំទីពីរ ដើម្បីជូនដំណឹងដល់សាធារណៈជនអំពីអតីតកាល នៃពួកខ្មែរ ក្រហម ពិសេសទាក់ទងទៅនឹងការជម្លៀសដោយបង្ខំ ទីបី ដើម្បីពង្រឹងការចូលរួមរបស់ប្រជាជន កម្ពុជា ក្នុងការផ្តុះបញ្ចាំងពីអតីតកាលរបស់ពួកខ្មែរក្រហម និងមូលហេតុរបស់វា ដើម្បីកុំឱ្យអំពើរបបនេះ កើតជាថ្មី។

១៨២. គម្រោងនេះ ក៏មានគោលដៅផងដែរក្នុងការលើកតម្កើវប្បធម៌សន្តិភាព និងការផ្សះផ្សារជាតិ ក្នុងប្រទេស តាមរយៈការផ្តល់សំណងផ្លូវចិត្ត និងសមូហភាព។

១៨៣. ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងសំណុំរឿង០០២ដែលជាអ្នកទទួលផល ប្រយោជន៍ដំបូង។ ជាពិសេស គម្រោងនេះ នឹងដាក់បញ្ចូលដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីណាដែលមិន ពាក់ព័ន្ធនឹង សកម្មភាពផ្សព្វផ្សាយនៅឡើយ ដូចជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីជាស្ត្រី និងក្រុម ជនជាតិភាគតិច។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នឹងទទួលបានការឧបត្ថម្ភផ្នែកភស្តុភារ ក្នុងអំឡុងពេល ការចូលរួមការតាំង ពិព័រណ៍នេះ ហើយអាចចូលរួមក្នុងការរចនាការតាំងពិព័រណ៍ និងសកម្មភាព អប់រំផ្សេងៗ។ អ្នកដែលទទួលបានផលប្រយោជន៍បន្ទាប់គឺសាធារណជន។ ពួកគាត់អាចទទួល បានប្រយោជន៍ ពីការតាំងពិព័រណ៍នេះ តាមរយៈការចូលរួមការតាំងពិព័រណ៍ ការចូលរួមគ្រប់ សកម្មភាពដែល នៅជុំវិញការតាំងពិព័រណ៍ ហើយនឹងព័ត៌មានផ្សេងៗ។

គ- ការអនុវត្តគម្រោង

១៨៤. ដៃគូចម្បងក្នុងការអនុវត្តគម្រោងសំណងនេះ គឺអង្គការយុវសន្តិភាព (YFP) និងអង្គការក្តីករណា (KdK)។ ពួកគេមានបទពិសោធន៍ សមត្ថភាព និងធនធានគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការ អនុវត្តគម្រោង បែបនេះ។ ពួកគេនឹងទទួលខុសត្រូវចំពោះបច្ចេកទេស ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុ ការអនុវត្តគម្រោង ខ្លួនឯង ប៉ុន្តែទាក់ទងទៅនឹងការឃ្នាំមើល និងវាយតម្លៃលើការអនុវត្តគម្រោង គឺជាតួនាទី របស់អង្គការគាំពារជនរងគ្រោះដែលត្រូវបានផ្តល់អាណត្តិដោយ អ.វ.ត.ក។ ម្យ៉ាងវិញទៀត អង្គការទាំងពីរ ក៏ធ្វើការសហការជាមួយដៃគូផ្សេងទៀតដូចជា សហមេធាវីនាំមុខ តំណាងដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អង្គការគាំពារជនរងគ្រោះ (VSS) អង្គការ TPO អង្គការ CDP អង្គការ ADHOC និងអង្គការ CHRAC។

១៨៥. ចំពោះថវិកា រដ្ឋាភិបាលអាណត្តិម៉ុងដែលមាន ក្រសួងសហព័ន្ធអាណត្តិម៉ុងសម្រាប់ សហប្រតិបត្តិការ សេដ្ឋកិច្ច (BMZ) បានផ្តល់ថវិកាដើម្បីគាំទ្រគម្រោងសំណងនេះ នូវចំនួនទឹកប្រាក់ ១០០.០០០ អឺរ¹⁹⁹ ដែលថវិកានេះបានផ្តល់ជូនទៅអង្គការគាំពារជនរងគ្រោះតាមរយៈផ្នែករដ្ឋបាលនៃ អ.វ.ត.ក²⁰⁰។ ថវិកានេះ នឹងផ្តល់ជូនបន្តទៅអង្គការដែលអនុវត្ត គម្រោងសំណងនេះទៅតាម ការព្រមព្រៀង ។

១៨៦. គម្រោងនេះមានរយៈពេលកំណត់ពីតំបូង ទាំងអស់ចំនួន ២៤ខែ ប៉ុន្តែដោយយោងទៅលើ ថវិកា ដែលបានផ្តល់ឱ្យដោយ BMZ គឺអាចអនុវត្តគម្រោងបានតែក្នុងរយៈពេលត្រឹមតែ ១៦ខែ ប៉ុណ្ណោះ។ គម្រោងនេះអាចអនុវត្តបានចាប់ពីថ្ងៃទី០១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៣ ដល់ ថ្ងៃទី០១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៤។

ប- ភាពអាចធ្វើបាន

១៨៧. រហូតដល់ពេលនេះ គម្រោងអាចត្រូវអនុវត្តបានក្នុងរយៈពេល ១២ ខែ សម្រាប់ថវិកា ដែលត្រូវបានធានា និងគម្រោងបច្ចុប្បន្នភាពដែលបានលើកឡើង²⁰¹។ គម្រោងដើមគឺសម្រាប់រយៈ ពេល ២៤ ខែ។ ក្នុងករណីដែលទទួលបានថវិកាបន្ថែម គម្រោងអាច ត្រូវបានពង្រីកសកម្មភាព ដូច បានលើកក្នុងគម្រោងដើម។

១៨៨. មេធាវីនាំមុខ ស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះទទួល ថាគម្រោងនេះអាចត្រូវបានពង្រីក និងទទួលស្គាល់ជា សំណង បន្ទាប់ពីពេលដែលកំណត់ដោយអង្គជំនុំជម្រះ នៅពេលដែលទទួលបានថវិកាបន្ថែម ដោយ ឱ្យគម្រោងនេះអាចត្រូវអនុវត្តបានលើសពីរយៈពេល ១៦ ខែ។ ការស្នើសុំបែបនេះ គឺធ្វើក្នុង ប្រយោជន៍ នៃដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងដើម្បីឱ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ទទួលប្រយោជន៍ ពី សំណងច្រើន ដែលអាចធ្វើទៅបាន។

គម្រោងទី៩: ការពាក់តែងជំពូកជាក់លាក់ស្តីពីការជម្លៀសប្រជាជនដោយបង្ខំ និងទីតាំងសម្លាប់

មនុស្សទួលពោធិ៍ព្រៃ

ក- ការពិពណ៌នាអំពីគម្រោង៖

១៨៩. ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីសូមស្នើសុំឱ្យទទួលស្គាល់ជាសំណងនូវជំពូកមួយជាក់លាក់ដែលនឹងត្រូវ បញ្ជូលទៅក្នុងសៀវភៅបណ្តុះបណ្តាលគ្រូទទួលបន្ទុកបង្រៀនមុខវិជ្ជា ពាក់ព័ន្ធនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរ ក្រហម ដែលអាស្រ័យទៅតាមសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះនាពេលអនាគត។

១៩០. ជំពូកនេះនឹងត្រូវរៀបចំ និងចែកចាយដោយ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា។ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ កម្ពុជា បានបោះពុម្ព និងចែកចាយ ព្រមទាំងដាក់ឱ្យអនុវត្ត សៀវភៅសម្រាប់គ្រូបណ្តុះបណ្តាល។ ជំពូកនេះនឹងត្រូវបញ្ជូលទៅក្នុងសៀវភៅនេះ បន្ទាប់ពីមានសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះ និងដោយស្របទៅតាមសេចក្តីសម្រេចនេះ។ ជំពូកនេះ នឹងមានចំណងជើងថា *ការចូលរួមរបស់ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងអង្គហេតុវិនិច្ឆ័យក្នុងករណី ០០២/០១* និងចែកជា ០៤មេរៀន និងមាន ១៦ ទំព័រ។ មេរៀនទី១ និយាយអំពីគោលនយោបាយ គោលបំណង ព្រមទាំងដំណាក់កាល ផ្សេងៗ

នៃការជម្លៀស។ មេរៀនទី២ លើកឡើងពីការរាយការរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អំពីអ្វី ដែល គាត់បានជួបប្រទះក្នុងអំឡុងពេលជម្លៀស។ មេរៀនទី៣ លើកឡើងអំពីផលវិបាកនៃការជម្លៀស ដោយបង្ខំទៅលើជនរងគ្រោះ។ ចំណែកមេរៀនទី៤ លើកឡើងជាពិសេសអំពីទូលពោធិ៍ជ្រៃ ដោយផ្តោតជាពិសេស លើស្ថានភាព និងការសម្លាប់រង្គាលនៅទីនោះ ព្រមទាំងបទ ពិសោធន៍របស់ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងសក្ខីកម្មរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។

- ១៩១. បន្ទាប់ពីបានបោះពុម្ពសៀវភៅនេះរួច មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា នឹងបន្តបណ្តុះបណ្តាល គ្រូបង្រៀនអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម និងផ្តោតជាពិសេស អំពីជំពូកថ្មីនេះ ។
- ១៩២. មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានសន្យានឹងទទួលបន្ទុកអនុវត្តគម្រោងនេះ។²⁰² ក្នុងការលើកឡើង ពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គហេតុដែលត្រូវបានបង្ហាញចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ ជំពូកថ្មីនេះមិនត្រឹមតែលើកអំពី នីតិវិធី ដែលបានអនុវត្តក្នុងករណី ០០២/០១ ប៉ុណ្ណោះទេ វាថែមទាំងរួមបញ្ចូលសក្ខីកម្ម របស់ដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីផងដែរ។

ខ- គោលដៅ និងអ្នកទទួលបានផលប្រយោជន៍

- ១៩៣. គោលដៅនៃគម្រោងនេះ គឺសម្រួលដល់ការទទួលស្គាល់ជាផ្លូវការ ជាផ្នែកជាតិ និងអចិន្ត្រៃយ៍ នៃប្រវត្តិសាស្ត្រនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងរឿងរ៉ាវរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។ វាជួយ លើកតម្កើងការអប់រំសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា អំពីរឿងហេតុនៃប្រវត្តិសាស្ត្រ។
- ១៩៤. ដោយមានគោលដៅអប់រំយុវជនជំនាន់ក្រោយ វានឹងជួយចៀសវាងមិនឱ្យឧក្រិដ្ឋកម្មកើតមានសាជា ថ្មី។ កម្មវត្ថុនៃគម្រោងនេះ គឺបណ្តុះដល់មនុស្សជំនាន់ក្រោយនូវយុវជនកម្ពុជាជំនាន់ក្រោយ ឱ្យមាន គំនិតពលរដ្ឋនិយម ប្រព្រឹត្តដោយចេះទទួលខុសត្រូវ និងដោយថ្លៃថ្នូរ។
- ១៩៥. ជាទីបញ្ចប់ គម្រោងនេះ នឹងគឺជាមធ្យោបាយ ក្នុងរក្សាកំណត់ត្រា នៅក្នុងប្រព័ន្ធអប់រំ អំពីព្រឹត្តិ ការណ៍ប្រវត្តិសាស្ត្រនៃរបបខ្មែរក្រហម។
- ១៩៦. គម្រោងនេះ នឹងផ្តល់ប្រយោជន៍ទាំងអស់គ្នា ទាំងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងជនរងគ្រោះ ដោយសារ វាជាការទទួលស្គាល់អ្វីដែលពួកគាត់បានឆ្លងកាត់ផ្ទាល់ និងវាជាការចងចាំពីពួកគាត់ ដោយ សមូហភាព។ វានឹងផ្តល់ផលប្រយោជន៍ផងដែរដល់ប្រជាជនកម្ពុជា និងជាពិសេស ដល់មនុស្ស ជំនាន់ក្រោយ។ ជាទីបញ្ចប់ វានឹងជួយព្រមព្រៀងចំណេះដឹងរបស់គ្រូបណ្តុះបណ្តាល។

គ- ការអនុវត្ត

១៩៧. គម្រោងនេះ នឹងត្រូវអនុវត្តបន្ទាប់ ពីមានសេចក្តីសម្រេច លើអង្គហេតុនៃករណី ០០២/០១ បន្ទាប់ មកវានឹងបំពេញ ការអប់រំអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រ។ នៅក្នុងលិខិតសន្យារបស់ខ្លួន មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ របស់កម្ពុជាបានបញ្ជាក់ថា នឹងធានាថាថវិកានៃគម្រោងនេះ²⁰³។ បច្ចុប្បន្ននេះ ថវិកាចំនួន ៤០.០០០ ដុល្លារ ត្រូវបានបម្រុងដោយវិទ្យាស្ថានស្តីករិត ដែលក្លាយខ្លួនពីមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងទទួលស្គាល់ដោយរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា²⁰⁴ សម្រាប់គម្រោងនេះ។

ឃ- ភាពអាចធ្វើបាន

១៩៨. ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងអនុសាសនៈរបស់អង្គជំនុំជម្រះថ្ងៃទី ០៦ កញ្ញា ២០១៣²⁰⁵ ដែលបានបញ្ជាក់ ថា សាលាតំបូងមិនអាចទទួលស្គាល់ជាផ្លូវការលើគម្រោងនេះទេ ដោយសារវាពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គហេតុ ដែលមិនទាន់ត្រូវបានវិនិច្ឆ័យ។ មេធាវីនាំមុខ សូមបញ្ជាក់ថានឹងអនុវត្តតាមការណែនាំ សម្រាប់ ស្ថានភាពជាក់ស្តែងនេះ មុនមានការវិនិច្ឆ័យនេះ។ ហេតុដូច្នេះនេះ គម្រោងនេះនឹងមិនត្រូវអនុវត្ត មុនមានសេចក្តីសម្រេចរបស់ អង្គជំនុំជម្រះ។ មេធាវីនាំមុខសូមគូស បញ្ជាក់ថា នៅពេលវិនិច្ឆ័យ និងក្នុងករណីដែលពិរុទ្ធភាពត្រូវបានរកឃើញ និងមានសាលក្រមផ្តន្ទាទោស អង្គជំនុំជម្រះនឹង អាចមានធាតុផ្សំគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ទទួលស្គាល់គម្រោងនេះ ថាជាសំណង។ ដូច្នោះ មេធាវីនាំមុខ សូមស្នើឱ្យអង្គជំនុំជម្រះទទួលស្គាល់ថាជាសំណងនៅពេលដែលសមស្រប។

គម្រោងទី១០៖ ការសាងសង់មជ្ឈមណ្ឌលសិក្សាសន្តិភាព

១៩៩. ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី សូមស្នើសុំឱ្យមានការទទួលស្គាល់ផងដែរនូវគម្រោងមជ្ឈមណ្ឌលសិក្សា សន្តិភាព ថាជាគម្រោងសំណងសម្រាប់ក្រុមរួមនៃដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។

ក- ការពិពណ៌នាអំពីគម្រោង៖

២០០. គម្រោងនេះ នឹងត្រូវអនុវត្តនៅសម្រោងក្នុងខេត្តបាត់ដំបង។ គម្រោង នេះ មានគោលដៅ បង្កើត ជាទីកន្លែងមួយសម្រាប់ តាមរយៈការចងក្រង ផ្សព្វផ្សាយ បណ្តុះ បណ្តាល ការពិភាក្សា និងអប់រំ ការឧទ្ទិស ការរំលឹក។

២០១. ចំពោះការសាងសង់ទីតាំងដែលជាកម្មវត្ថុនៃការអនុវត្តគម្រោងនេះគឺជាអតីតកន្លែងសម្លាប់មនុស្ស រួមមួយនៅជំនាន់កម្ពុជាប្រជាធិប្បតេយ្យ បច្ចុប្បន្នវាជាដីរបស់សហគមន៍។ គួរឱ្យកត់សំគាល់ថា

មុននឹងមានការអនុវត្តន៍គម្រោងនេះ មានការចាប់ផ្តើមអនុវត្តគម្រោងបែបនេះ តាំងពីឆ្នាំ ២០១២ នៅក្រាំងតាចាន់។ ដោយមានការឯកភាពពីសហគមន៍²⁰⁶(លិខិតអនុញ្ញាតឱ្យអនុវត្តគម្រោង និង អនុញ្ញាតឱ្យសាងសង់លើទីតាំង) យើងអាចអនុវត្តគម្រោង និងការសាងសង់ នានានៅទីតាំងនេះ ដោយនៅក្នុងនោះមាន បន្ទប់ព័ត៌មាន បន្ទប់ពិភាក្សា និងបន្ទប់តាំងពិពត៌។

២០២. សកម្មភាពផ្សេងទៀតរបស់គម្រោង គឺការបណ្តុះបណ្តាលសមត្ថភាព និងអភិបាលកិច្ច(សន្និសិទ្ធ ចំនួន ៤ សម្រាប់សិក្ខាកាមចំនួន៨០ រូប), វេទិការសាធារណៈមួយលើកសម្រាប់មនុស្ស ១០០ នាក់, បណ្តុំការងារហត្ថកម្ម, បង្កើត និងកែលម្អប្រព័ន្ធគ្របគ្រងបណ្តាលយ, ការបោះជំរុំរបស់យុវជន, ការចងក្រងឯកសារអំពីទឹកឆ្នែងសម្បូរមនុស្ស ។ល។

២០៣. ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នឹងត្រូវបានអញ្ជើញឱ្យចូលរួមក្នុងការផ្តល់នូវអង្គហេតុដែលខ្លួនបានជួប ប្រទះពាក់ព័ន្ធនឹងការជម្លៀសក៏ដូចជាការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញលើជនរងគ្រោះជាពិសេសពាក់ព័ន្ធនឹងខេត្ត បាត់ដំបង ខេត្តពោធិ៍សាត់ ក្នុងសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យក្នុងក្រប ខ័ណ្ឌនៃការចងក្រងឯកសារ និងចូលរួមពន្យល់បង្ហាញជាក់ស្តែងអំពីអង្គហេតុដែលបានកើតឡើង និងដំណើរការនៃសាលាក្តីខ្មែរ ក្រហមផងដែរ²⁰⁷។

២០៤. គម្រោងនេះ នឹងអនុវត្តដោយអង្គការយុវសន្តិភាព ដែលជាអង្គការមួយដែលបានអនុវត្តគម្រោងបែប នេះជាមុន លើទីតាំងមួយចំនួន នៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងក៏បានឯកភាពក្នុងការអនុវត្តន៍ គម្រោងជាក់លាក់នេះ តាមរយៈលិខិតរបស់ខ្លួនចុះថ្ងៃទី២២ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៣²⁰⁸ ។

ខ- គោលដៅ និងអ្នកទទួលប្រយោជន៍

២០៥. គម្រោងនេះនឹងត្រូវអនុវត្តក្នុងគោលដៅអភិវឌ្ឍការពិចារណា និងបែបបទសម្រាប់ថែរក្សាដំណើរ ការនៃសន្តិភាព និងអភិបាលកិច្ចល្អ។ វាសំដៅជាដំបូងទៅលើយុវជនជំនាន់ក្រោយ និងអនុញ្ញាតឱ្យ មានការឆ្លើយឆ្លងរវាងជនរងគ្រោះ និងយុវជន។ សក្ខីកម្មនៃជនរងគ្រោះ នឹងជួយក្នុងការពិចារណា របស់យុវជន។ វាជួយឱ្យទប់ស្កាត់ការកើតមានសាជាថ្មីនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ និងអំពើ ហិង្សាផ្លូវផ្លូវ។

២០៦. គម្រោងនេះនឹងផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីជាដំបូង ដោយវាពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គ ហេតុរបស់ពួកគាត់ និងព្យសនកម្មដែលចេញពីអង្គហេតុទាំងនេះ។ លើសពីនេះ ក៏វាជួយអោយ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីគិតថាស្វ័យត្រូវធ្វើដើម្បីកុំឱ្យមានអំពើបែបនេះកើតឡើង។ គម្រោងនេះនឹង ផ្តល់ប្រយោជន៍ផងដែរដល់ប្រជាជនខ្មែរ និងជាពិសេស មនុស្សជំនាន់ក្រោយ។

គ- ការអនុវត្ត

២០៧. ការអនុវត្តន៍គម្រោងនេះ មានរយៈពេលពីរឆ្នាំ គឺចាប់ផ្តើមពី ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៣ ដល់ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៥។

២០៨. គម្រោងនេះបានទទួលការឧបត្ថម្ភពីអង្គការស្វីសសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ ចំនួន ១១៩.៤៥៥,៦០ ដុល្លារអាមេរិក(សូមមើលលិខិត បញ្ជាក់ការផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការអនុវត្តគម្រោងនេះ)។²⁰⁹

ឃ- ភាពអាចធ្វើបាន

២០៩. សេចក្តីអនុញ្ញាតចាំបាច់ត្រូវបានទទួលគ្រប់គ្រាន់រួចហើយ²¹⁰។

២១០. ថវិកាមានពេញលេញនាពេលនេះ និងគម្រោងនេះអាចត្រូវបានអនុវត្តបានគ្រប់ពេល។

២១១. វាមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ការទទួលស្គាល់ដោយអង្គជំនុំជម្រះ។

គម្រោងទី ១១៖ គម្រោងបោះពុម្ពកូនសៀវភៅដំណើរការនៃសំនុំរឿង០០២/០១

ក- ការពិព័ន្ធនាព័ត៌មាន

២១២. គម្រោងនេះសំដៅបោះពុម្ពកូនសៀវភៅដោយមានប្រើប្រាស់ពាក្យពេចន៍សាមញ្ញ និងងាយយល់ ព្រមទាំងមានគំនូរ និងរូបភាពជាច្រើន ដែលអាចឱ្យយល់បានដោយងាយអំពីដំណើរការនៃរឿងក្តី នៅចំពោះមុខ អវតក។

២១៣. គម្រោងនេះគឺសំដៅចំពោះប្រជាជនខ្មែរ ទោះជាមានកំរិតសិក្សាយ៉ាងណាក៏ដោយ²¹¹។

២១៤. វានឹងត្រូវអនុវត្តដោយអង្គការគណៈកម្មាធិការប្រព្រឹត្តិកម្មសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា (CHRACH) ដែលសន្យាថានឹងអនុវត្ត គម្រោងនេះ²¹²។ អង្គការនេះគឺជាបណ្តុំនៃសមាគមន៍ចំនួន ២១ ដែលទទួលមូលនិធិពីម្ចាស់ជំនួយអន្តរជាតិ និងមានតួនាទីអភិវឌ្ឍន៍សិទ្ធិមនុស្ស លទ្ធិប្រជាធិប្បតេយ្យ និងនីតិវដ្តនៅកម្ពុជា ដែលមានអត្ថិភាពតាំងពីឆ្នាំ ១៩៩៤។ អង្គការនេះមានសមត្ថភាពក្នុងការអនុវត្តគម្រោងនេះជាក់លាក់²¹³។

ខ- គោលដៅ និងអ្នកទទួលបានផលប្រយោជន៍

- ២១៥. សៀវភៅនេះមានគោលដៅអនុញ្ញាតឱ្យបុគ្គលម្នាក់ៗស្គាល់ពីប្រតិបត្តិការណ៍នៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដោយទទួលបាននូវសៀវភៅដែលសរសេរដោយសាមញ្ញ និងច្បាស់លាស់នេះ។ ស្គាល់ និងយល់ប្រវត្តិសាស្ត្រគឺជាមូលដ្ឋានអប្បបរមាដើម្បីពិចារណា និងប្រកាន់ឥរិយាបថប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវ។
- ២១៦. កូនសៀវភៅនេះក៏ជាការខ្ចីសផងដែរដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដែលបានចូលរួមក្នុងនីតិវិធីតុលាការក្នុងនាមឱ្យជនរងគ្រោះទាំងលាយ។
- ២១៧. វាជាការទទួលស្គាល់អង្គហេតុ និងព្យសនកម្មទទួលរង និងចូលរួមក្នុងការស្វែងរកការពិត។
- ២១៨. ដូច្នោះ គម្រោងនេះផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីផង និងប្រជាជនកម្ពុជានានាផង។

គ- ការអនុវត្ត

- ២១៩. គម្រោងនេះ អាចត្រូវបានសម្រេចក្នុងអំឡុងពេល ១០ ខែ។
- ២២០. ថវិកាទទួលបានពីអង្គការសហប្រតិបត្តិការអាឡឺម៉ង់ (GIZ) ចំនួន ៥.០០០ ដុល្លារអាមេរិក ដែលគ្របដណ្តប់លើគម្រោងទាំងមូល។²¹⁴

ឃ- ភាពអាចធ្វើបាន

- ២២១. គម្រោងនេះអាចត្រូវបានអនុវត្តនាពេលនេះ និងវាឆ្លើយតបទៅនឹងលក្ខខណ្ឌដែលតម្រូវដោយច្បាប់ និងអង្គជំនុំជម្រះ។
- ២២២. មេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី មានបំណងផងដែរ ក្នុងការស្នើសុំពីតុលាការក្នុងការផ្តល់ជាលក្ខណៈសំណងផងដែរនូវការបោះពុម្ពសាលក្រមជាសាធារណៈ និងការចុះឈ្មោះដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងគេហទំព័ររបស់ អ.វ.ត.ក។ គម្រោងទាំងនេះ ត្រូវបានទទួលស្គាល់ រួចហើយជាសំណង តាមការទាមទាររបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅក្នុងករណី ០០១។ វាជាការតព្វកិច្ចរបស់ អវតក ផងដែរ និងវាមិនត្រូវការថវិកាពីខាងក្រៅឡើយ។

គម្រោងទី ១២៖ គម្រោង បោះពុម្ពនិងផ្សព្វផ្សាយសាលក្រម ទាំងមូល និងជាសង្ខេប

- ២២៣. មេធាវីដើមបណ្តឹងសូមស្នើឱ្យមានការបោះពុម្ពសាលក្រមពេញលេញ និងសាលក្រមសង្ខេបនៃ ករណី ០០២/០១ ដោយ ផ្នែកសាធារណៈនៃ អ.វ.ត.ក²¹⁵។ សាលក្រមដែលបោះពុម្ពហើយ នឹង ត្រូវ ចែកចាយដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី សាធារណៈជន និងអ្នកវិជ្ជាជីវៈច្បាប់។
- ២២៤. តាមរយៈការផ្សព្វផ្សាយ និងយល់ដឹងអំពី រឿងក្តីនេះ វានឹងជួយចូលរួមក្នុងដំណើរការផ្សះផ្សារជាតិ និងការទប់ស្កាត់មិនឱ្យមានឧក្រិដ្ឋកម្មសាហាវព្រៃផ្សៃកើតមាននាពេលខាងមុខ។
- ២២៥. តាមការបញ្ជាក់ពីការវិយាល័យរដ្ឋបាល/ផ្នែកសាធារណៈនៃអវតក ថវិកាចំនួន ២.៥០០ ដុល្លារ ត្រូវ បានស្នើសម្រាប់ជាផ្នែកមួយនៃការអនុវត្តការបោះពុម្ពនេះ²¹⁶។ ទៅជាយ៉ាងណាក៏ដោយ វាជាក់ ច្បាស់ណាស់ថាទឹកប្រាក់នេះនឹងមិនគ្របដណ្តប់លើគម្រោងទាំងមូលឡើយ (ការចែកផ្សាយជូនដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនូវសាលសក្រម និងសាលក្រមសង្ខេប)។ ពីមុន នៅក្នុងករណី០០១ ទឹកប្រាក់ ច្រើនលើសលប់ពីនេះត្រូវបានត្រៀមសម្រាប់ការបោះពុម្ពសៀវភៅពីរបែបនេះ។²¹⁷
- ២២៦. បន្ទាប់ពីមានការទទួលស្គាល់ពីអង្គជំនុំជម្រះ កិច្ចការទាំងនេះ អាចនឹងត្រូវធ្វើក្នុងរយៈពេល ៤ ខែ។

គម្រោងទី ១៣៖ គម្រោងផ្សាយឈ្មោះដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងគេហទំព័ររបស់ អវតក

- ២២៧. វានឹងផ្តល់សារៈសំខាន់ដល់ការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដោយការផ្សាយនូវឈ្មោះរបស់ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅក្នុងគេហទំព័ររបស់ អវតក។ ការផ្សាយបែបនេះត្រូវបានស្នើសុំដោយ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នឹងរួមចំណែកក្នុងការលើកតម្កល់ការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។
- ២២៨. ការផ្សាយនេះមានរួមបញ្ចូលនូវឈ្មោះ ជាភាសារខ្មែរ អក្សរឡាតាំង លេខដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចេញដោយអង្គភាព គាំពារជនរងគ្រោះ និងធាតុចាំបាច់ក្នុងការស្វែងរកឈ្មោះ។ អង្គភាពគាំពារ ជនរងគ្រោះ និងផ្នែកសាធារណៈ នីសហការគ្នាក្នុងការបំពេញការងារទាំងនេះ។
- ២២៩. ហើយបន្ទាប់ពីមាន សាលក្រមរបស់សាលាតំបូងវត្ត គម្រោងនេះអាចត្រូវបានអនុវត្តក្នុងរយៈ ពេល០៣ ខែ។

ខ. តាមរយៈលក្ខណៈសមូហភាព និងផ្លូវចិត្ត និងការផ្តល់ដល់សមូហភាព សំណងឆ្លើយតបទៅ នឹងព្រហ្មទណ្ឌដែលបានបញ្ជាក់

- ១. ការទទួលស្គាល់ជាផ្លូវការនៃការឈឺចាប់ និងការខូចខាតដែលបានទទួលរង គឺជាកត្តាបឋមចាំបាច់បំផុត
- ២៣០. ជាការពិតណាស់ ចំណុចបឋមនៃសំណង គឺការទទួលស្គាល់ដោយតុលាការនូវការឈឺចាប់របស់ ជនរងគ្រោះ ដែលនៅទីនេះ ពួកគាត់ជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។ អ្នកនិពន្ធ និងអ្នកស្រាវជ្រាវជាច្រើន

បានគូសបញ្ជាក់ពីសារៈសំខាន់នៃការទទួលស្គាល់នេះ ដែលត្រូវសម្តែងចេញមកនៅក្នុងខ្លឹមសារនៃសេចក្តីសម្រេច និងបញ្ជាក់ជូនជនរងគ្រោះពីមូលដ្ឋានត្រូវនៃពាក្យបណ្តឹងរបស់ពួកគេ ឬជូនចំពោះដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អំពីមូលដ្ឋានត្រូវនៃពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ពួកគាត់។ ការទទួលស្គាល់នេះត្រូវបានចាត់ទុកថាជាទម្រង់មួយនៃសំណងដោយតុលាការសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិកម្ពុជា និងបញ្ជាក់នៅក្នុងករណី០០១²¹⁸។ ដំណើរការរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីគឺពិតជាមានការលំបាកសម្រាប់ពួកគាត់ណាស់ ពីព្រោះ ពួកគាត់ត្រូវបានបង្ខំឱ្យរំលឹកឡើងវិញពីអនុស្សាវរីយ៍ឈឺចាប់ និងឆ្លើយទៅនឹងសំណួរ ដែលពេលខ្លះ ភាពជឿជាក់បានរបស់ពួកគាត់អាចត្រូវបានចោទជាបញ្ហា។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ដំណើរការនេះក៏មានភ្ជាប់នូវករណីយកិច្ចក្នុងការធ្វើជាតំណាងចំពោះជនរងគ្រោះផ្សេងទៀតផងដែរ ដែលពួកគាត់ត្រូវធ្វើសកម្មភាពនិងបញ្ចេញមតិ តំណាងឱ្យជនរងគ្រោះដទៃទៀត។ ការដែលអង្គជំនុំជម្រះលើកឡើងពីការឈឺចាប់និងព្យសនកម្មរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ក្រោយពីបានស្តាប់ពួកគាត់រៀបរាប់អំពីអង្គហេតុនិងព្យសនកម្មនានា ទទួលស្គាល់អំពីអត្ថិភាព និងគូសបញ្ជាក់ពីទំហំនៃព្យសនកម្មទាំងអស់នោះថាជាផលវិបាកនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវជំនុំជម្រះ អាចចាត់ទុកជាប្រភេទមួយនៃសំណង។ វាជាការសំខាន់ណាស់ដែលដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចរកឃើញនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេច នូវទំនាក់ទំនងចាំបាច់រវាងឧក្រិដ្ឋកម្ម និងអ្វីដែលបានបញ្ជាក់អំពីដំណើរការរបស់វា ដូចជាព្យសនកម្មជាដើម។

២. ការឆ្លើយតបទៅនឹងព្យសនកម្មជាលក្ខណៈបុគ្គល

២៣១. ក្រៅពីសេចក្តីសម្រេចនេះ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីម្នាក់ៗ មានសិទ្ធិទទួលបានសំណងជាលក្ខណៈបុគ្គល បើទោះបីជាសំណងត្រូវតែជាសំណងសមូហភាព និងផ្លូវចិត្តក៏ដោយ។ ត្រង់ចំណុចនេះបញ្ហាមិនមែនផ្តោតសំខាន់ក្នុងការផ្តល់ដល់ម្នាក់ៗនូវសំណងជាលក្ខណៈបុគ្គល និងថវិកា នោះទេ ប៉ុន្តែ គឺជាការផ្តល់ដល់ពួកគាត់នូវអារម្មណ៍មួយថា សំណងដែលត្រូវបានផ្តល់ជូន បានឆ្លើយតបជាលក្ខណៈបុគ្គល ដែលសំដៅដល់ព្យសនកម្មផ្ទាល់ខ្លួន។ រាល់ព្យសនកម្មទាំងអស់ គឺមានលក្ខណៈជាបុគ្គលដំបូងគេ ទោះបីជាមានភាពស្រដៀងគ្នាពាក់ព័ន្ធនឹងប្រភេទនៃព្យសនកម្មដែលបានទទួលរងក្តី។ នៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក សំណងត្រូវជាសំណង “សមូហភាព និងផ្លូវចិត្ត” ដូច្នោះមានន័យថា សំណងជាលក្ខណៈបុគ្គល និងថវិកា ត្រូវបានដកចេញ។ ក្នុងន័យនេះ សំណងត្រូវតែអាចឆ្លើយតបទៅនឹងការតម្រូវមួយនេះ៖ ផ្តល់ដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីម្នាក់ៗនូវអារម្មណ៍ថាសំណងសមូហភាពនិងផ្លូវចិត្ត បានឆ្លើយតបទៅនឹងព្យសនកម្មផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ពួកគាត់ម្នាក់ៗ។ ចំណុចមួយនេះ ក៏ត្រូវ

បានគូសបញ្ជាក់ដោយអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលផងដែរ²¹⁹។ គម្រោងទាំងឡាយដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ ផ្ដោតលើគោលដៅនេះ។

៣. ចម្លើយតបមួយដ៏សមស្របទៅនឹងបរិបទ

២៣២. ដើម្បីធ្វើឱ្យសំណងមានប្រសិទ្ធិភាព វាជាការចាំបាច់ក្នុងការពិចារណាលើបញ្ហាកំហិតនានា ដូចជាភាពយឺតយ៉ាវនៃការជំនុំជម្រះ ការមិនមានធនធានហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ធានាការផ្តល់សំណងថវិកាលក្ខណៈបុគ្គល។ ក្រៅពីកត្តាទាំងអស់នេះ សំណងជាលក្ខណៈសមូហភាព និងផ្លូវចិត្ត ក៏មានន័យផងដែរ នៅក្នុងបរិបទនៃការជំនុំជម្រះនេះ។ រយៈពេល ៣០ ឆ្នាំ បានកន្លងផុតទៅ បន្ទាប់ពីការដួលរលំនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ បច្ចុប្បន្ននេះ វាពិតជាមានការលំបាកក្នុងការកំណត់អំពីចំនួនឬវាយតម្លៃឱ្យបានច្បាស់លាស់ពីព្យសនកម្មជាលក្ខណៈបុគ្គលនីមួយៗ ទោះបីជាព្យសនកម្មនោះ ជាការខូចខាតផ្នែកផ្លូវកាយ សម្ភារៈ ឬផ្លូវចិត្តយ៉ាងណាក្តី។ ភ័ស្តុតាងដែលអនុញ្ញាតឱ្យយើងកំណត់អំពីចំនួន និងធ្វើការវាយតម្លៃ ពិតជាពិបាក ឬក៏មិនអាចធ្វើទៅបានថែមទៀតផងក្នុងការប្រមូលរកភ័ស្តុតាងទាំងអស់នោះ ខណៈដែលអត្ថិភាពនៃព្យសនកម្មពិតជាមានមិនអាចប្រកែកបាន។ ជនរងគ្រោះជាច្រើនបានលើកឡើងបន្ថែមអំពីការលំបាកក្នុងការកំណត់នូវចំនួនបែបនេះ។ បន្ថែមលើនេះទៀត មនុស្សជាច្រើននាក់ក្នុងចំណោមជនរងគ្រោះបានស្លាប់ចាប់តាំងពីពេលដែលឧក្រិដ្ឋកម្មនេះបានកើតឡើង។

២៣៣. ប្រឈមនឹងការលំបាកទាំងអស់នេះ សំណងសមូហភាព និងផ្លូវចិត្តដែលទាមទារ ពិតជាឆ្លើយតបបានយ៉ាងសមស្របទៅនឹងការខូចខាតដែលបានទទួលរង និងតម្រូវការដែលបានសម្តែងឡើង។ ដូច្នោះ សំណងប្រភេទនេះ អាចឆ្លើយតបជាបឋមទៅនឹងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីផ្សេងៗគ្នាជាច្រើន៖ លើសពីប្រភេទការងារដែលត្រូវបានគេផ្ដោតជាសំខាន់ មានដូចជា សាសនាដែលគេប្រតិបត្តិផ្សេងៗគ្នា អាយុ លើសពីភាពខុសគ្នារវាងប្រជាជនស៊ីវិល/ទាហាន /មន្ត្រីរាជការ និង សាសនិក លើសពីភាពខុសគ្នារវាងប្រជាជនថ្មី/ប្រជាជនចាស់ និងខ្មែរក្រហមដែលជាជនរងគ្រោះនៃការបោសសម្អាត គ្រប់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់ គឺជាអ្នកត្រូវទទួលបានសំណងដែលជាសិទ្ធិរបស់ពួកគាត់ត្រូវទទួលបាន ក្នុងឋានៈជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។

២៣៤. អង្គជំនុំជម្រះ ដែលបានបញ្ជាក់ថាគ្រប់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់ដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ក្នុងសំណុំរឿង០០២ ត្រូវរក្សាទុកឋានៈរបស់ខ្លួនជាសមាជិកក្រុម ដោយមិនគិតដល់ការបំបែកនីតិ

វិធី ហើយដែលសំណងនឹងត្រូវផ្តល់ទៅដល់ក្រុម និងសម្រាប់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់²²⁰ ដូច្នោះ សំណងសមូហភាព និងផ្លូវចិត្តដែលបានទាមទារ ទំនងជាសមស្រប។

៤. ចម្លើយតបមួយសមស្របទៅនឹងបទដ្ឋានអន្តរជាតិ

២៣៥. ប្រភេទសំណងផ្សេងៗគ្នាជាច្រើន ត្រូវបានកំណត់ដោយច្បាប់អន្តរជាតិ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹង ព្យសនកម្មដែលទទួលបានដោយជនរងគ្រោះ បណ្តាលមកពីការរំលោភជាក់ស្តែងលើច្បាប់អន្តរជាតិ ពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិមនុស្ស និងការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ²²¹។ គម្រោង ខាងលើ ដែលត្រូវបានចែកចេញជាបីប្រភេទ ដែលក្នុងនោះមាន ការគោរពវិញ្ញាណក្ខន្ធ ការស្តារ នីតិសម្បទា និងការអប់រំ និងការចងក្រងឯកសារ ពិតជាសមស្របទៅនឹងលក្ខខណ្ឌតម្រូវ ដែលចែងដោយច្បាប់អន្តរជាតិ។

២៣៦. នៅចុងបញ្ចប់នៃសេចក្តីពន្យល់នេះ មេធាវីនាំមុខសូមគូសបញ្ជាក់ថា សំណងសមូហភាពដែល ស្នើសុំ នឹងឆ្លើយតបយ៉ាងពិតប្រាកដទៅនឹងព្យសនកម្មជាលក្ខណៈបុគ្គលនានា ដែលជាលក្ខខណ្ឌ ចាំបាច់នៃសំណង ដូចដែលបានបញ្ជាក់ពីខាងដើម។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីម្នាក់ៗ នឹងអាចរកបាន នៅក្នុងឱកាសទិវានៃការចងចាំ នៅតាមស្តុប នៅក្នុងការតាំងពិព័រណ៍ នៅក្នុងឯកសារ ឬក៏តាមវិធី ព្យាបាលតាមរបៀបចងក្រងជាសក្តិកម្ម និងក្រុមជួយខ្លួនឯង នូវចម្លើយជាក់លាក់មួយទៅនឹងការ ឈឺចាប់ និងព្យសនកម្មផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ពួកគាត់ម្នាក់ៗ។ រាល់គម្រោងនីមួយៗដែលបង្ហាញជូន មិនមែន អនាមិក និងទូទៅនោះទេ ប៉ុន្តែគឺសំដៅផ្តល់ជូននូវចម្លើយជាក់លាក់ផ្ទាល់ ដើម្បីជួសជុលការខូចខាត ដែលបានទទួលរង។ ភាពសមស្របនៃគម្រោងនីមួយៗ នឹងត្រូវបង្ហាញជូននៅពេលក្រោយ។

V. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងសំណើសុំ

២៣៧. សហមេធាវីនាំមុខ និងសហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី បានរួមគ្នារៀបចំការទាមទារ សំណង ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសំណើរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងដោយបានគោរពលក្ខខណ្ឌ តម្រូវផ្លូវច្បាប់នានា ទោះជាលក្ខខណ្ឌទាំងនោះជាលក្ខខណ្ឌចេញពីច្បាប់ជាធរមានដែលអាចអនុវត្ត ជាទូទៅសម្រាប់ការទាមទារសំណង ឬក៏ជាលក្ខខណ្ឌជាក់លាក់ដែលចេញមកពីច្បាប់ជាធរមាននៅ ចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាក៏ដោយ។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានគូស បញ្ជាក់ថាការទាមទារសំណងនេះ គឺជាធាតុផ្សំមួយដ៏ចាំបាច់ក្នុងរឿងក្តី ខណៈដែលរឿងក្តីនេះមាន បញ្ចូលជនរងគ្រោះ ក្នុងឋានៈជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។

២៣៨. ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីសូមត្រូវសបញ្ជាក់ថា ខ្លួនពិតជាមានការសោកស្តាយដែលច្បាប់របស់ អ.វ.ត.ក មិនអនុញ្ញាតឱ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីស្នើសុំក្នុងពេលតែមួយ នូវការផ្តន្ទាទោសជនជាប់ចោទឱ្យ ទទួលរ៉ាប់រងលើសោហ៊ុយចំណាយសម្រាប់សំណងដែលត្រូវបានសម្រេច និងការទទួលបន្ទុកលើ សំណងទាំងអស់នេះ ដែលក្នុងលក្ខណៈបន្ទាប់បន្សំត្រូវធ្លាក់ទៅលើតតិយជន។ វិធាន ២៣ ស្ទួនបួន ២)គ) តម្រូវឱ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបញ្ជាក់ពី “[...] ទម្រង់នៃការអនុវត្តជាក់លាក់តែមួយលើ សំណងនីមួយៗ (...) ដែលទាមទារ”។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចាត់ទុកថា ការផ្តន្ទាទោសទណ្ឌិត តាមច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ ឱ្យទទួលរ៉ាប់រងលើសំណង គឺជាគោលការណ៍ដ៏សំខាន់មួយនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ ដែលអ.វ.ត.ក គួរតែរក្សាទុកការអនុវត្ត ទោះបីជាជនជាប់ចោទជាជនក្រីក្រ និងមិនមានសមត្ថភាព ក្នុងការទទួលខុសត្រូវចំពោះការផ្តន្ទាទោសនេះប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាពក៏ដោយ។ នៅចំពោះមុខ កាតព្វកិច្ចនេះ និងដើម្បីធានាឱ្យបាននូវសំណងដែលទាមទារឱ្យបានជាអតិបរមា ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្ប វេណីបញ្ជាក់ថាខ្លួនទាមទារសុំឱ្យទទួលស្គាល់នូវគម្រោងជាក់លាក់មួយចំនួនថាជាសំណង (ទម្រង់ នៃការអនុវត្ត ៣)ខ))។

២៣៩. មកទល់ពេលនេះ គម្រោងមួយចំនួនតូចដែលត្រូវបានរៀបរាប់ខាងលើ បានឆ្លើយតបទៅនឹង លក្ខខណ្ឌតម្រូវនីមួយៗនៃវិធាន ២៣ ស្ទួនបួន នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ អង្គជំនុំជម្រះត្រូវបានស្នើឱ្យទទួលស្គាល់លក្ខខណ្ឌទាំងអស់នោះ ថាជាសំណងសមរម្យដែលត្រូវផ្តល់ជូនដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។

២៤០. ប៉ុន្តែ រហូតមកដល់ថ្ងៃនេះ បើទោះបីជាមានកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងជាមួយអង្គភាពគាំពារជនរងគ្រោះ និងបណ្តាអង្គការមួយចំនួនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការអនុវត្តគម្រោងក្តី ក៏ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅតែមិន ទាន់អាចរកបាននូវមូលនិធិចាំបាច់គ្រប់គ្រាន់សម្រាប់អនុវត្តគម្រោងឱ្យបានទាំងស្រុងដែរ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងស្ថានភាពបែបនេះ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីសូមស្នើឱ្យទទួលស្គាល់គម្រោងទាំងអស់នេះថាជា សំណង ឬបើមិនដូច្នោះទេ សូមឱ្យទទួលស្គាល់ស្នើនឹងកម្រិតនៃការអនុវត្តដែលទទួលបានថវិកា ឬ ជាកម្មវត្ថុនៃការសន្យាផ្តល់មូលនិធិរហូតដល់ថ្ងៃពិភាក្សា ហើយអង្គការដែលទទួលបន្ទុកអនុវត្តគម្រោង ត្រូវសម្របការងារអនុវត្តទៅនឹងថវិកាដែលមាន។

២៤១. ដោយគិតដល់បញ្ហាជាច្រើននៃកាតព្វកិច្ចតម្រូវឱ្យ“ធានានូវការផ្តល់មូលនិធិគ្រប់គ្រាន់ពីខាងក្រៅ”²²² សម្រាប់គម្រោងនីមួយៗ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីសូមបញ្ជាក់ថា បន្ទាប់ពីការដាក់សំណើសុំចុង ក្រោយនេះ រហូតដល់ការចេញសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយ ខ្លួននឹងប្រគល់ជូនអង្គជំនុំជម្រះ និងភាគី ទាំងអស់ នូវរាល់ព័ត៌មានទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងស្ថានភាពថវិការបស់គម្រោងនីមួយៗ ហើយ

នឹងព័ត៌មានដែលមកបំពេញស្ថានភាពនេះ។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ស្នើសុំឱ្យកាត់សម្គាល់ពីដំណើរការនេះរបស់ខ្លួន ហើយរាល់ធាតុផ្សំទាំងឡាយដែលបានប្រគល់ជូន គួរតែត្រូវបានពិចារណានៅពេលចេញសេចក្តីសម្រេច។

២៤២. ប្រសិនបើមិនដូច្នោះទេ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីសូមស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះបញ្ជាក់ថា គម្រោងដែលត្រូវបានកម្រិតត្រឹមរយៈពេលណាមួយនាពេលបច្ចុប្បន្ន ដោយមូលហេតុបញ្ហាថវិកាមានកម្រិតអាចត្រូវបានចាត់ទុកជាសំណងមួយក្នុងរយៈពេលវែង នៅពេលដែលថវិកាបន្ថែមអាចអនុញ្ញាតឱ្យបន្តគម្រោងនោះតទៅទៀត។

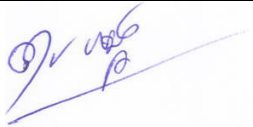

២៤៣. នៅទីបញ្ចប់ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានកាត់សម្គាល់ថា អង្គជំនុំជម្រះបានបញ្ជាក់ថា ប្រសិនបើខ្លួនមិនអាចដាក់កាតព្វកិច្ចលើរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ឬលើស្ថាប័នដែលមិនមែនជាភាគីនៃរឿងក្តី “អង្គជំនុំជម្រះអាចត្រឹមជួយជំរុញអាជ្ញាធរជាតិ ឬស្ថាប័នអន្តរជាតិ ឬអ្នកដែលអាចនឹងជួយផ្តល់ជំនួយបង្ហាញសាមគ្គីភាពជាមួយជនរងគ្រោះ តាមរយៈការផ្តល់ជំនួយគាំទ្រជាហិរញ្ញវត្ថុ ឬជំនួយតាមរូបភាពផ្សេងៗ ដែលជួយដល់ការស្តារឡើងវិញ ការធ្វើសមាហរណកម្ម និងការលើកស្ទួយភាពផ្ទៃក្នុងរបស់មនុស្សជាតិឡើងវិញ”²²³។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះដាក់បញ្ចូលការជំរុញនេះទៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចនាពេលខាងមុខ។

ផ្អែកតាមសំណងហេតុនេះ សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះមេត្តា៖

- ទទួលស្គាល់ជាផ្លូវការនូវការខូចខាតដែលបានទទួលរងដោយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ថាជាផលវិបាកនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលជនជាប់ចោទនឹងត្រូវបានផ្តន្ទាទោស។
- ជាចម្បង បង្ខំឱ្យបុគ្គលដែលត្រូវប្រកាសថាមានពិរុទ្ធភាព ឱ្យជុំសជុំសំណងដែលបានទទួលរង និង ក្នុងករណីដែលក្រីក្រ សម្រេចថាសំណងនឹងត្រូវអនុវត្ត និងផ្តល់ថវិកាដោយតតិយជន។
- ជាបន្ទាប់បន្សំ ទទួលតាមការស្នើសុំរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឱ្យអនុវត្តបែបបទអនុវត្តនៃវិធាន២៣ស្ទួនប្លន ៣)ខ)
- ទទួលស្គាល់គម្រោងនីមួយៗដែលបានរៀបរាប់ខាងលើថាជាសំណង ទោះបីជាស្ថានភាពថវិការបស់គម្រោងទាំងនោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ឬយ៉ាងហោចណាស់ ទទួលស្គាល់គម្រោងទាំងនោះឱ្យស្នើនឹងទំហំថវិកានៃគម្រោងនោះ ដោយសុំឱ្យអង្គការទទួលបន្ទុកអនុវត្តគម្រោង សម្របការអនុវត្តទៅនឹងថវិកា ប្រសិនបើការងារនោះមិនទាន់បានអនុវត្ត។

- ពិចារណាលើរាល់ព័ត៌មានស្តីពីស្ថានភាពថវិការបស់គម្រោងទាំងឡាយដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ ដែលដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមានលទ្ធភាពផ្តល់ជូននៅពេលពិភាក្សារបស់ចៅក្រម។
- ទទួលនូវអ្វីដែលដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនឹងផ្តល់ជូននៅពេលពិភាក្សារបស់ចៅក្រម លើព័ត៌មាន ទាំងអស់នោះ ដើម្បីឱ្យពួកគាត់អាចទទួលបានសំណងប្រកបដោយអត្ថន័យ។
- សម្រេចថា គម្រោងណាមួយដែលត្រូវបានកម្រិតត្រឹមរយៈពេលណាមួយរហូតមកទល់ពេលនេះ ដោយមូលហេតុបញ្ហាថវិកា ត្រូវតែបានចាត់ទុកថាជាសំណងមួយលើសពីរយៈពេលនេះ នៅ ពេលទទួលបានថវិកាបន្ថែម។
- ជំរុញអាជ្ញាធរជាតិ សហគមន៍អន្តរជាតិ និងម្ចាស់ជំនួយធំៗ ឱ្យបង្ហាញពីសាមគ្គីភាពរបស់ពួកគេ ក្នុងការសម្រេចឱ្យបាននូវវិធានការសំណងដែលនឹងត្រូវទទួលស្គាល់។

សូមរក្សាសិទ្ធិគ្របប្រភេទ

កាលបរិច្ឆេទ	ឈ្មោះ	ទីកន្លែង	ហត្ថលេខា
០៨ តុលា ២០១៣	មេធាវី ពេជ អង្គ សហមេធាវីនាំមុខ	ភ្នំពេញ	
	មេធាវី Elisabeth SIMONNEAU-FORT សហមេធាវីនាំមុខ	ភ្នំពេញ	

- 1 ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E1/6.1 ទំព័រ ៧៨-៩៤ (តទៅនេះហៅថា “ប្រតិចារិកសវនាការលើខ្លឹមសារបឋម ១”)។
- 2 អនុស្សរណៈអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ស្តីពីកាលបរិច្ឆេទសវនាការបឋមក្នុងសំណុំរឿង០០២ ឯកសារ E86 ចុះថ្ងៃទី ១១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១។
- 3 ប្រតិចារិកសវនាការលើខ្លឹមសារបឋម ១ ទំព័រ ៩០-៩៣ (រៀបរាប់ដោយលម្អិតអំពីគម្រោងជាបួនប្រភេទ ដែលក្នុងនោះមាន ការរំលោភ និងការចងចាំ ១) ទិវានៃការចងចាំ ២) ចេតិយ និងស្លូប ៣) ការរក្សាទុកទីតាំងសម្លាប់មនុស្ស, ការស្តារនីតិសម្បទា ៤) សេវាថែទាំសុខភាពផ្លូវចិត្ត ៥) ក្រុមពិភាក្សា, ការចងក្រងឯកសារ និង ការអប់រំ ៦) ការអប់រំអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ ៧) មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ ៨) សារៈមន្ទីរនៅភ្នំពេញ ៩) បញ្ជីជនរងគ្រោះ និងគម្រោងផ្សេងៗទៀត ១០) គម្រោងផ្តល់សញ្ញាតិដល់ជនរងគ្រោះជនជាតិវៀតណាម ១១) គម្រោងអប់រំកុមារដែលកើតចេញពីការរៀបការដោយបង្ខំ ១២) ការបង្កើតមូលនិធិជួសជុលការខូចខាត និង ១៣) ការផ្សព្វផ្សាយសាលក្រម។
- 4 ប្រតិចារិកសវនាការលើខ្លឹមសារបឋម ១ ទំព័រ ៩៣-៩៤។
- 5 ដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី អនុលោមតាមវិធាន ៨៩ ស្ទួនពីរ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ឯកសារ E124 ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១ កថាខណ្ឌ ៨។
- 6 ការជូនដំណឹងពីសំណើរបស់សហមេធាវីនាំមុខស្នើសុំពិចារណាឡើងវិញចំពោះការសម្រេចនៅក្នុងដីកាបំបែកនីតិវិធី អនុលោមតាមវិធាន ៨៩ ស្ទួនពីរ ឯកសារ E124/4 ចុះថ្ងៃទី ៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១, សំណើរបស់សហមេធាវីនាំមុខដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងសហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី សុំឱ្យពិចារណាឡើងវិញនូវខ្លឹមសារក្នុងដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី លេខ E124 ឯកសារ E124/8 ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ និង សំណើជាបន្ទាន់ស្តីពីវិសាលភាពនៃសវនាការដំបូង និងតម្រូវការចាំបាច់ឱ្យមានសេចក្តីសម្រេចមួយដែលមានសំអាងហេតុត្រឹមត្រូវចំពោះសំណើរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីសុំឱ្យមានការពិចារណាឡើងវិញទៅលើដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ឯកសារ E124/10 ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១។ សូមមើលផងដែរ ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ១៩ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E1/11.1 ទំព័រ ១៣-១៥ (រៀបរាប់ពីការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់មេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ក្នុងការពិភាក្សាពីផលវិបាកនៃការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីមកលើសំណង ហើយដែលការប្រឹងប្រែងនេះត្រូវបានកាត់ដោយអង្គជំនុំជម្រះ) និង ខ្លឹមសារជាក់លាក់ជាបឋមស្តីពីសំណងដែលសហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមានបំណងស្នើសុំ នាពេលសវនាការថ្ងៃទី ១៩ ខែ តុលា ឆ្នាំ២០១១ ឯកសារ E125/2 ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ (តទៅនេះហៅថា “ ខ្លឹមសារបឋមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ២”) (ផ្តល់នូវអត្ថបទទាំងស្រុងនៃខ្លឹមសារបឋមដែលរៀបចំដោយសហមេធាវីនាំមុខ និងដោយលើកឡើងពីផលវិបាកនៃការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីមកលើសំណងសម្រាប់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី)។
- 7 អនុស្សរណៈអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ស្តីពីការបញ្ជាក់ជាបឋមអំពីខ្លឹមសារនៃសំណងដែលសហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមានបំណងទាមទារ ដោយអនុលោមតាមវិធាន ២៣ ស្ទួនបួន (៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ឯកសារ E125 ចុះថ្ងៃទី ២៣ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១។
- 8 យោងដូចខាងលើ ទំព័រ ២-៣។
- 9 យោងដូចខាងលើ ទំព័រ ៣។

¹⁰ ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ១៩ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E1/11.1 ទំព័រ ៣-៥៩ (តទៅនេះ ហៅថា “ប្រតិចារិកសវនាការលើខ្លឹមសារបឋម ២”) និងខ្លឹមសារបឋមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ២។ គម្រោងសរុបទាំងអស់ចំនួន១៦ ចែកចេញជាបួនប្រភេទដូចគ្នាក្នុងខ្លឹមសារបឋម ១ ត្រូវបានបង្ហាញ៖ *ការរំលឹក និងការចងចាំ* ១) គម្រោងតស៊ូមតិទាមទារបង្កើតឲ្យមានទិវានៃការរំលឹកថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់អន្តរជាតិ ២) គម្រោងសាងសង់ចេតិយ និងស្នូបគោរពវិញ្ញាណក្ខន្ធ ៣) ពិធីបុណ្យឧទ្ទិស ៤) គម្រោងរក្សាទុកទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្ម, *ការស្តារនីតិសម្បទា* ៥) គម្រោងបង្កើត សេវាថែទាំសុខភាពផ្លូវចិត្ត និងផ្លូវកាយ ៦) គម្រោងគាំទ្រដល់ក្រុមជួយខ្លួនឯង, *ការចងក្រងឯកសារ និង ការអប់រំ* ៧) ការអភិរក្ស និងការបង្រៀនប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមដល់មនុស្សជំនាន់ក្រោយ ៨) មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ បណ្ណសារ បណ្ណាល័យ សារៈមន្ទីរ ៩) បញ្ជីជនរងគ្រោះ ១០) ការផ្សព្វផ្សាយឈ្មោះដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងសាលក្រម ១១) មជ្ឈមណ្ឌលវប្បធម៌ឯកសារ ១២) មជ្ឈមណ្ឌលអភិរក្សវប្បធម៌ជនជាតិចាម និង *គម្រោងផ្សេងៗទៀត* ១៣) មូលនិធិជួសជុលការខូចខាត ១៤) យន្តការតាមដានសំណង ១៥) គម្រោងសម្របសម្រួលក្នុងការទទួលបានសញ្ញាតិខ្មែរ និង ១៦)គម្រោងកំណត់អំពីតម្រូវការ និងសំណើសុំឲ្យមានការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈសម្រាប់កុមារដែលកើតចេញមកពីការរៀបការដោយបង្ខំ។

¹¹ ប្រតិចារិកសវនាការលើខ្លឹមសារបឋម ២ ឯកសារ E1/11.1 ទំព័រ ៤៥-៤៦ និង ខ្លឹមសារបឋមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ២ កថាខណ្ឌ ១០០។

¹² អនុស្សរណៈអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ស្តីពីសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើសំណើដែលនៅសេសសល់មុនសវនាការ (E20, E132, E135, E124/8, E124/9, E124/10, E136, E139) និងការណែនាំបន្ថែមទៅសហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឯកសារ E145 ចុះថ្ងៃទី ២៩ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ ទំព័រ ៤ (ដោយបានកត់សម្គាល់ថា “ថ្វីបើដូច្នោះ អង្គជំនុំជម្រះសូមជំរុញសហមេធាវីនាំមុខឲ្យយកចិត្តទុកដាក់លើសំណង ដែលអាចពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿង ០០២/០១ ...”)។

¹³ អនុស្សរណៈអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មានចំណងជើងថា “ការកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃកិច្ចប្រជុំរៀបចំសវនាការ ដើម្បីជួយដល់ការធ្វើផែនការសម្រាប់ដំណាក់កាលនៃការជំនុំជម្រះដែលនៅសេសសល់ក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ និងការអនុវត្តវិធានការបន្ថែមដើម្បីលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពនៃសវនាការ” ឯកសារ E218 កថាខណ្ឌ ១៩ ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១២។

¹⁴ អនុស្សរណៈអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មានចំណងជើងថា “ការចង្អុលបង្ហាញអំពីគម្រោងជាអាទិភាពសម្រាប់ការអនុវត្តសំណង (វិធាន ៨០ ស្ទួន (៤)) ឯកសារ E218/7 ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១២។

¹⁵ ការចង្អុលបង្ហាញរបស់សហមេធាវីនាំមុខជូនដល់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអំពីគម្រោងជាអាទិភាពសម្រាប់ការអនុវត្តសំណង (វិធាន ៨០ ស្ទួន (៤)) (មានភ្ជាប់ឧបសម្ព័ន្ធសម្ងាត់) ឯកសារ E218/7/1 ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ កថាខណ្ឌ ៣០-៣៥ (តទៅនេះហៅថា “ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពសំណង ១”) (ដោយបានបង្ហាញនូវគម្រោងដូចតទៅ៖ *ការរំលឹក និងការគោរពវិញ្ញាណក្ខន្ធ* (១) ទិវានៃការចងចាំ (២) គម្រោងស្នូបសាធារណៈ, *ការស្តារនីតិសម្បទា* (៣) ការព្យាបាលតាមការចងក្រងជាសក្ខីកម្ម (៤) ក្រុមជួយខ្លួនឯង, *ការចងក្រងឯកសារ និងការអប់រំ* (៥) គម្រោងតាំងពិព័ណ៌ចល័ត និងគម្រោងអប់រំ៖ ស្វែងយល់ពីប្រវត្តិសាស្ត្រ និងយុត្តិធម៌អន្តរកាល (៦) ការតាំងពិព័ណ៌អចិន្ត្រៃយ៍ និង (៧) សៀវភៅស្តីអំពីអង្គហេតុដែលត្រូវបានជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង០០២ និងការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី)។

¹⁶ ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពសំណង ១ កថាខណ្ឌ ៣៦។

¹⁷ សេចក្តីសម្រេចលើការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងសំណុំរឿង០០២ បន្ទាប់ពីមានសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ចុះថ្ងៃទី ៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E284 ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ កថាខណ្ឌ ១៥៨។

18 អនុស្សរណៈអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មានចំណងជើងថា “ចម្លើយតបរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទៅនឹងការចង្អុលបង្ហាញរបស់មេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អំពីគម្រោងអាទិភាពសម្រាប់ការអនុវត្តសំណង អនុលោមតាមវិធាន ៨០ ស្ទួន (៤) (E218/7/1)” ឯកសារ E218/7/2 ចុះថ្ងៃទី ១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣ កថាខណ្ឌ ៤-៦។

19 ចម្លើយតបរបស់មេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទៅនឹងអនុស្សរណៈរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង (E218/7/2) ទាក់ទងនឹងគម្រោងសំណងសម្រាប់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ និងមានឧបសម្ព័ន្ធសម្ងាត់ ឯកសារ E218/7/3 ចុះថ្ងៃទី ២៣ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣ (តទៅនេះហៅថា “ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពសំណង ២”) (ដោយបានបង្ហាញនូវគម្រោងដូចជា *ការរំលឹក និងការគោរពវិញ្ញាណក្ខន្ធ* ១) ទិវាជាតិកែប្រែច្បាប់ ២) គម្រោងស្តីបសាធារណៈ ៣) ប្រជុំយុវជនសម្រាប់ព្យាបាលជនរងគ្រោះ “ជូនចំពោះជនដែលបានបាត់បង់ជីវិត”, *ការស្តារនីតិសម្បទា* ៤) វិធីព្យាបាលតាមរបៀបចងក្រងជាសក្ខីកម្ម ៥) ក្រុមជួយខ្លួនឯង, *ការចងក្រងឯកសារ និងការអប់រំ* ៦) ការតាំងពិព័ណ៌អចិន្ត្រៃយ៍ដោយផ្ដោតសំខាន់លើការជម្លៀសប្រជាជនដោយបង្ខំនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ៧) ការតាំងពិព័ណ៌ចល័តស្តីពីរបបខ្មែរក្រហម និងផ្ដោតជាពិសេសលើឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ ៨) ជំពូកជាក់លាក់ស្តីពីការជម្លៀសប្រជាជនដោយបង្ខំ និងទីតាំងសម្លាប់មនុស្សទួលពោធិ៍ជ្រៃ)។

20 ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពសំណង ២ កថាខណ្ឌ ១២។

21 សេចក្តីសម្រេច ចុះថ្ងៃទី ៦ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E 218/7/4។

22 សេចក្តីសម្រេច ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E 218/7/5។

23 *រឿងក្តីរវាងចក្រ Chorzow (រដ្ឋាភិបាលអាណ្លីម៉ែង តទល់នឹង រដ្ឋាភិបាលប៉ូឡូញ)* សាលដីកា (បណ្តឹងទាមទារសំណង) (អង្គសេចក្តី) តុលាការអចិន្ត្រៃយ៍យុត្តិធម៌អន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៥៨, CPU S”rie A, N° 17 (“សាលដីកា Chorzow”) កថាខណ្ឌ ៧៣។

24 *រឿងក្តីម៉ាទីនី (អ៊ីតាលី តទល់នឹង វេណេហ្សូឡា)* ១៩៣០ ២ ៩៧៧ RSA, ១០០២។

25 សាលក្រមក្នុងសំណុំរឿង០០១ ឯកសារ E188 ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១០ កថាខណ្ឌ ៦៦២ (ដែលក្នុងនោះ “អង្គជំនុំជម្រះទទួលស្គាល់គោលការណ៍ ដែលបញ្ជាក់អំពីសិទ្ធិរបស់ជនរងគ្រោះនៃការរំលោភបំពានច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ ដែលត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំងនៅក្នុងសន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិមួយចំនួន និងលិខិតុបករណ៍ផ្សេងៗទៀត សេចក្តីប្រកាសរបស់ស្ថាប័នអង្គការសហប្រជាជាតិ និងសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការប្រចាំតំបន់នានា”)។

26 *សូមមើល* ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០០៧ មាត្រា ២ មាត្រា ១៣ (មាត្រា ១៣ ចែងថា “បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីត្រូវអនុវត្តដោយជនរងគ្រោះនៃបទល្មើស។ ដើម្បីទទួលបានការជួសជុលបាន ព្យសនកម្មត្រូវតែ ជាផលវិបាកផ្ទាល់នៃបទល្មើស ជាព្យសនកម្មផ្ទាល់ខ្លួន បានកើតឡើង និងនៅក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន”) (តទៅនេះហៅថា “ក្រម កម្ពុជា”) និងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃសាធារណរដ្ឋបារាំង () មាត្រា ២, ៧០៦-៣ ដល់ ៧០៦-១៥ (តទៅនេះហៅថា “ក្រមបារាំង”)។

27 គោលការណ៍គ្រឹះរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីសំណង មាត្រា ១១។

28 គោលការណ៍គ្រឹះរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីសំណង មាត្រា ១៥-២៣។ *សូមមើលផងដែរ* សេចក្តីប្រកាសស្តីពីគោលការណ៍គ្រឹះនៃយុត្តិធម៌ជនរងគ្រោះដោយសារអំពើឧក្រិដ្ឋកម្ម និងជនរងគ្រោះដោយការរំលោភអំណាច សេចក្តីសម្រេចលេខ ៤០/៣៤ របស់មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ សម័យប្រជុំលើកទី៤០ ឯកសារអង្គការសហប្រជាជាតិ A/RES/40/34 (២៩ វិច្ឆិកា ១៩៨៥) (ដោយបានបញ្ជាក់ពីសិទ្ធិក្នុងការទទួលបានមកវិញ (មាត្រា ៨ ដល់មាត្រា ១១) ការទទួលបានការជួសជុល (មាត្រា ១២ ដល់ មាត្រា ១៣) និងការស្តារនីតិសម្បទា (មាត្រា ១៤ ដល់ មាត្រា ១៧))។

²⁹ លក្ខន្តិកៈក្រុងរ៉ូមសម្រាប់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី ១ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០២ មាត្រា ៧៥, អនុសញ្ញាអាមេរិកាំងស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៧៨ មាត្រា ៦៣, អនុសញ្ញាស្តីពីការការពារសិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពជាមូលដ្ឋាន ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៥៣ មាត្រា ៤១។

³⁰ សាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង០០១ ឯកសារ F28 ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៦៥២។

³¹ វិធាននីតិវិធី និងភ័ស្តុតាង នៃតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី (២០ តុលា ២០១១) មាត្រា ១០៦, វិធាននីតិវិធី និងភ័ស្តុតាង នៃតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរវ៉ាន់ដា (១ តុលា ២០០៩) មាត្រា ១០៦, វិធាននីតិវិធី និងភ័ស្តុតាង នៃតុលាការពិសេសសម្រាប់ប្រទេសសេរ៉ាឡេអូន (៣១ ឧសភា ២០១២) មាត្រា ១០៥។

³² វិធាន ២៣ (១)(ខ) និង (៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា (វិសោធនកម្មលើកទី៨) ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១១ (តទៅនេះហៅថា “វិធានផ្ទៃក្នុង”) និងវិធាន ៨០ ស្ទួន(៤) (បានកត់សម្គាល់ថា សហមេធាវីនាំមុខត្រូវធ្វើ “បណ្តឹងទាមទារចុងក្រោយ”សម្រាប់សំណងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី)។

³³ វិធាន ២៣ ស្ទួនបួន(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

³⁴ សេចក្តីណែនាំស្តីពីនីតិវិធីពាក់ព័ន្ធនឹងការទាមទារសំណង និងការដាក់សេចក្តីសន្និដ្ឋានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរបញ្ចប់ការពិភាក្សាដេញដោល សំណុំរឿងលេខ ០០១/១៨ កក្កដា ២០០៧-អវតក/អជសដ ឯកសារ E159 ទំព័រ ២ ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៩។

³⁵ វិធាន ២៣ ស្ទួនបួន(១)(ក)-(ខ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ *សូមមើលផងដែរ* សាលក្រមក្នុងសំណុំរឿង០០១ ឯកសារ E188 ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១០ កថាខណ្ឌ ៦៦៥ (ដោយបានតម្រូវថា “បុរេលក្ខខណ្ឌចំពោះការផ្តល់សំណង គឺត្រូវបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់អំពីប្រភេទនៃសំណងដែលជនរងគ្រោះចង់បាន ទំនាក់ទំនងរវាងប្រភេទនៃសំណង និងព្យួសនកម្មដែលបង្កឡើងដោយពិរុទ្ធជនដែលជាអ្នកត្រូវផ្តល់សំណង និងចំនួននៃសំណងដែលពិរុទ្ធជនត្រូវសង។ ទាំងនេះគឺជាលក្ខខណ្ឌដើម្បីធ្វើឲ្យការទាមទារសំណងនោះមានប្រសិទ្ធភាព”)។

³⁶ វិធាន ២៣(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង (ចែងថា “ចាប់ពីដំណាក់កាលជំនុំជម្រះឡើងទៅ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីត្រូវរួមបញ្ចូលក្រុមតែមួយ (...)”។ *សូមមើលផងដែរ* ដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី អនុលោមតាមវិធាន ៨៩ ស្ទួនពីរ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ឯកសារ E124 ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១ កថាខណ្ឌ ៨ (ដោយបានកត់សម្គាល់ថា “ផ្អែកលើបទដ្ឋានគតិយុត្តជាធរមាន ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី មិនចូលរួមជាលក្ខណៈបុគ្គល ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃព្យួសនកម្មជាក់លាក់ដែលខ្លួនបានទទួលរងឡើយ ផ្ទុយទៅវិញដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងនេះ រួមបញ្ចូលជាបណ្តុំដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដែលបានរួមគ្នាជាក្រុមតែមួយ (...)”។

³⁷ វិធាន ២៣ ស្ទួន(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង (“រាល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់ ដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយសហមេធាវីក្រុមស៊ើបអង្កេត ឬដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះ [...] ត្រូវបង្កើតជាក្រុមរួមបញ្ចូលគ្នាតែមួយ ចាប់ពីដំណាក់កាលជំនុំជម្រះឡើងទៅ [...]”)។ *សូមមើលផងដែរ* សាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង០០១ ឯកសារ F28 ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៦៩៩ (ដោយបានកត់សម្គាល់ថា “នៅពេលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងយល់ឃើញថា មានព្យួសនកម្ម និងទទួលស្គាល់បានជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខ ដូច្នេះភាពអាចទទួលបានសំណងត្រូវបានភ័ស្តុតាងបង្ហាញ”)។

³⁸ ដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី អនុលោមតាមវិធាន ៨៩ ស្ទួនពីរ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ឯកសារ E124 ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១ កថាខណ្ឌ ៨។

³⁹ សេចក្តីសម្រេចលើការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងសំណុំរឿង០០២ បន្ទាប់ពីមានសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ចុះថ្ងៃទី ៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E284 ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ កថាខណ្ឌ ១៥៨ (តទៅនេះ

ហៅថា “ដីកាទីពីរនៃការសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី”) (ដោយបានប្រកាសថា “អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ពុំបានជ្រើសរើសចំនួនដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងកម្រិតជាក់លាក់ពីបណ្តឹងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលបានរួមគ្នាជាក្រុមតែមួយ ដើម្បីទទួលប្រយោជន៍ពីសំណងណាមួយដែលអង្គជំនុំជម្រះដំបូងបានប្រគល់ ឬអនុម័តនៅទីបំផុតនោះទេ”)។ សូមមើលផងដែរអនុស្សរណៈអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ស្តីពីសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើសំណើដែលនៅសេសសល់មុនសវនាការ (E20, E132, E135, E124/8, E124/9, E124/10, E136, E139) និងការណែនាំបន្ថែមទៅសហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឯកសារ E145 ចុះថ្ងៃទី ២៩ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ ទំព័រ ២ (ដោយធ្វើការបែងចែកពីភាពខុសគ្នារវាងសំណងដែលមានចែងក្នុងវិធាន ២៣ ស្ទួនបួន (៣)(ក) (សំណងដែលជាសោហ៊ុយរបស់ពិរុទ្ធជន) និងមាត្រា ២៣ ស្ទួនបួន (៣)(ខ) (សំណងដែលទទួលមូលនិធិពីខាងក្រៅ) ដោយបានបញ្ជាក់ថា សំណងដែលជាសោហ៊ុយរបស់ពិរុទ្ធជន អាច “ត្រឹមតែពិចារណាលើព្យសនកម្មដែលដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានទទួលរងដោយសារការប្រព្រឹត្ត និងការចោទប្រកាន់ដែលជាមូលដ្ឋាននៃសំណុំរឿង០០២/០១” ហើយសំណងដែលទទួលមូលនិធិពីខាងក្រៅ អាចផ្តល់លទ្ធភាព “ក្នុងការបង្កើតគម្រោងណាមួយដែលផ្តល់សុពលភាពដល់សំណងដែលសហមេធាវីនាំមុខបានទាមទារ” និងដែល “អាចត្រូវបានអនុវត្តឱ្យស៊ីសង្វាក់ទៅនឹងការជំនុំជម្រះលើសំណុំរឿង០០២ ទាំងមូល”)។ ថ្វីបើដូច្នោះ ពាក់ព័ន្ធនឹងសំណងដែលបានស្នើឡើងស្របតាមវិធាន ២៣ ស្ទួនបួន (៣)(ខ) អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបាន “ជំរុញសហមេធាវីនាំមុខឱ្យយកចិត្តទុកដាក់លើសំណង ដែលអាចពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿង០០២/០១ និងសំណងដែលអាចអនុវត្តបានក្នុងអំឡុងពេល ឬ ឆាប់ៗក្រោយពេលអង្គជំនុំជម្រះចេញសាលក្រមលើសំណុំរឿងនោះ។” ឯកសារ E145 ទំព័រ ៤។

⁴⁰ អនុស្សរណៈអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ស្តីពីសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើសំណើដែលនៅសេសសល់មុនសវនាការ (E20, E132, E135, E124/8, E124/9, E124/10, E136, E139) និងការណែនាំបន្ថែមទៅសហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឯកសារ E145 ចុះថ្ងៃទី ២៩ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ ទំព័រ ៣។

⁴¹ វិធាន ២៣ ស្ទួនបួន (១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

⁴² សាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង០០១ ឯកសារ F28 ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៦៨៣, សាលក្រមក្នុងសំណុំរឿង០០១ ឯកសារ E188 ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១០ កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ១១៤៤។

⁴³ សាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង០០១ ឯកសារ F28 ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៦៩៩ (ពិភាក្សាអំពីសញ្ញាណនៃសំណងសមូហភាព ដោយគូសបញ្ជាក់ពីភាពពាក់ព័ន្ធនៃសំណងនៅក្នុងបរិបទឧក្រិដ្ឋកម្មទ្រង់ទ្រាយធំ)។

⁴⁴ សាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង០០១ ឯកសារ F28 ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៦៩៨។

⁴⁵ វិធាន ២៣ ស្ទួនបួន (៣)(ក-ខ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

⁴⁶ អនុស្សរណៈអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ស្តីពីការបញ្ជាក់ជាបឋមអំពីខ្លឹមសារនៃសំណងដែលសហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមានបំណងទាមទារ ដោយអនុលោមតាមវិធាន ២៣ ស្ទួនបួន (៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ឯកសារ E125 ចុះថ្ងៃទី ២៣ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១ ទំព័រ ២។

⁴⁷ វិធាន ២៣ ស្ទួនបួន (២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង (តម្រូវឱ្យមេធាវីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបញ្ជាក់ “ទម្រង់នៃការអនុវត្តជាក់លាក់តែមួយលើសំណងនីមួយៗ ដែលមានចែងក្នុងវិធាន ២៣ ស្ទួនបួន(៣)(ក) ឬ (ខ) ដែលទាមទារ” និង វិធាន ២៣ ស្ទួនបួន (៣)(ក)-(ខ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង (ដោយបញ្ជាក់ថា “សោហ៊ុយនៃសំណងត្រូវតែជាបន្ទុករបស់ពិរុទ្ធជន” ឬ ទទួលស្គាល់ “នូវគម្រោងជាក់លាក់ដែលមានលក្ខណៈសមស្របឆ្លើយតបទៅនឹងសំណងដែលទាមទារ (...)”។

⁴⁸ សូមមើល សំណើលើកទី៣ របស់សហមេធាវីភាគីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីស្នើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ ទៅលើទ្រព្យសម្បត្តិ ទាំងអស់របស់ជនត្រូវចោទ អៀង សារី អៀង ធីរិទ្ធ នួន ជា និង ខៀវ សំផន ឯកសារ D193 ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៩ (ស្នើសុំឱ្យស៊ើបអង្កេតលើទ្រព្យសម្បត្តិដែលជនជាប់ចោទមាននៅក្នុង និងក្រៅប្រទេសកម្ពុជា ហើយទ្រព្យសម្បត្តិដែលត្រូវបាន រកឃើញ គួរតែត្រូវបានប្រើប្រាស់ធ្វើជាសំណង និងស្នើសុំឱ្យកំណត់ថាតើទ្រព្យសម្បត្តិ ទាំងឡាយដែលត្រូវបានផ្ទេរទៅ ឱ្យសាច់ញាតិផ្សេងៗ បានមកពីការបំពេញតួនាទីរបស់ជនជាប់ចោទនៅក្នុងជួរខ្មែរក្រហម ឬយ៉ាងណា) និង បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ របស់សហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចំពោះដីកាសម្រេចលើសំណើរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី សុំបំពេញកិច្ចស៊ើប សួរទាក់ទិននឹងទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ដែលជនត្រូវចោទមាន ឯកសារ D193/5/1 ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១០ (មេធាវីដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីកត់សម្គាល់ឃើញថា គោលការណ៍ច្បាប់ និងវិសាលភាពនៃការជួសជុលការខូចខាតនៃសំណងតាមផ្លូវ តុលាការ នឹងត្រូវបានប្រើប្រាស់យ៉ាងទូលំទូលាយ តាមរយៈការបង្កើតយន្តការសំណងមួយ ដែលអាចអនុញ្ញាតឱ្យតុលាការចេញ សេចក្តីបង្គាប់ស្តីពីសំណងប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទ និងអនុញ្ញាតឱ្យមានការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានពីខាងក្រៅ សំដៅសម្រួលដល់ការ អនុវត្តក្នុងរយៈពេលមួយសមស្រប។ ត្រង់ចំណុចនេះ វិធានផ្ទៃក្នុងបានបង្កើតជាស្ថានភាពមិនអាចការពារបាន ដែលក្នុងនោះ ដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ត្រូវដកខ្លួនចេញពីក្រុម ស្របតាមគោលការណ៍នៃសំណង ដែលតម្រូវឱ្យភាគីអ្នកទទួលខុសត្រូវ (ពិរុទ្ធជន) ទទួលរ៉ាប់រងសោហ៊ុយចំណាយសម្រាប់ការជួសជុលការខូចខាត ដែលតម្រូវឱ្យមានជាចាំបាច់នូវទំនាក់ទំនងរវាងឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែល ជនជាប់ចោទត្រូវបានប្រកាសពីពិរុទ្ធភាព និងភាគីអ្នកទាមទារសំណង ឬ ក៏ត្រូវទទួលយកថា សំណងត្រូវបាន “ទទួលស្គាល់” ប៉ុន្តែសំណងនោះមិនមែនត្រូវបានបង្គាប់ប្រឆាំងនឹងពិរុទ្ធជនឡើយ)។

⁴⁹ សំណើសុំធ្វើវិសោធនកម្មវិធាន ២៣ ស្ទួនបួន (៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ចុះថ្ងៃទី ៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ (ដែលសំណើនោះត្រូវបាន បញ្ជូនទៅគណៈកម្មាធិការនីតិវិធី នៃអវតក នៅថ្ងៃទី ៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២)។

⁵⁰ ដីកាសម្រេចលើសំណើរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី សុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរទាក់ទិននឹងទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ដែលជនត្រូវ ចោទមាន ឯកសារ D193/4 ចុះថ្ងៃទី ២ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១០ (ដែលបានបដិសេធសំណើរបស់មេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្ប វេណី) និង សាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង០០១ របស់សហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចំពោះដីកាសម្រេចលើសំណើរបស់ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី សុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរទាក់ទិននឹងទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ដែលជនត្រូវចោទមាន ឯកសារ D193/5/5 ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១០ (ដែលបានបដិសេធបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់មេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី)។

⁵¹ ដីកាទីពីរនៃការសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ឯកសារ E284 ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ កថាខណ្ឌ ១៥៨។

⁵² សាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង០០១ ឯកសារ F28 ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៦៦០។

⁵³ សាលក្រមក្នុងសំណុំរឿង០០១ ឯកសារ E188 ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១០ កថាខណ្ឌ ៦៦៥ (កត់សម្គាល់ថា “ការដាក់ បន្ទុកលើអង្គជំនុំជម្រះជាអ្នកសម្រេចលើបញ្ហាទាំងនេះ គឺផ្ទុយទៅនឹងយន្តការដែលចង់ឱ្យសំណងផុសចេញពីអ្នកទាមទារ។ ការ ឱ្យអង្គជំនុំជម្រះធ្វើបែបនេះក៏មិនស្របគ្នាទៅនឹង [...] រយៈពេលកំណត់នៃ អ.វ.ត.ក និងធនធានដែល អ.វ.ត.ក មាននោះដែរ”។

⁵⁴ សាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង០០១ ឯកសារ F28 ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៦៨៨ និង សាលក្រមក្នុងសំណុំ រឿង០០១ ឯកសារ E188 ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១០ កថាខណ្ឌ ៦៦៥ ។

⁵⁵ អនុស្សរណៈអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មានចំណងជើងថា “ការចង្អុលបង្ហាញអំពីគម្រោងជាអាទិភាពសម្រាប់ការអនុវត្ត សំណង (វិធាន ៨០ ស្ទួន (៤)) ឯកសារ E218/7 ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១២ ទំព័រ ២។

⁵⁶ សាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង០០១ ឯកសារ F28 ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៦៨៥។

⁵⁷ សាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង០០១ ឯកសារ F28 ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៦៨៧។

- 58 សាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង០០១ ឯកសារ F28 ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៦៨៧។
- 59 សាលក្រមក្នុងសំណុំរឿង០០១ ឯកសារ E188 ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១០ កថាខណ្ឌ ៦៦៨, ៦៦៩ និង ៦៧២។
- 60 អនុស្សរណៈអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មានចំណងជើងថា “ចម្លើយតបរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទៅនឹងការចង្អុលបង្ហាញរបស់មេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អំពីគម្រោងអាទិភាពសម្រាប់ការអនុវត្តសំណង អនុលោមតាមវិធាន ៨០ ស្ទួន (៤) (E218/7/1)” ឯកសារ E218/7/2 ចុះថ្ងៃទី ១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣។
- 61 សាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង០០១ ឯកសារ F28 ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៦៦៤។
- 62 សាលក្រមក្នុងសំណុំរឿង០០១ ឯកសារ E188 ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១០ កថាខណ្ឌ ៦៦៣។
- 63 សាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង០០១ ឯកសារ F28 ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៦៨៩។
- 64 សូមមើលសារណាដាក់ដោយសហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដើម្បីកំណត់វិសាលភាពនៃការផ្ទេរទុក្ខសោករបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី កាលពីថ្ងៃទី ៣០ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ E240 និងចម្លើយតបទៅនឹងសំណើរបស់សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដើម្បីកំណត់វិសាលភាពនៃការផ្ទេរទុក្ខសោករបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលផ្តល់សក្ខីកម្មចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ ឯកសារ E240/1 ចុះថ្ងៃទី១២ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១២។
- 65 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី ធុច ផាន់ដារា-ស ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/198.1 ទំព័រ ៣ បន្ទាត់ ២១-២៤។
- 66 ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់លោកស្រី [REDACTED] 10-VU-00186, E3/5084, ERN00865602 (ពួកខ្មែរក្រហមបានមកគោរពទូរផ្ទះរបស់ពួកយើង ហើយពេលពួកយើងបើកទូរ ពួកគេក៏បានយកកាំភ្លើងក្នុងពួកយើង ហើយបានប្រាប់ពួកយើងថាការចេញភ្លាមតែក្នុងរយៈពេលបីថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីឱ្យពួកគេអាចបោសសំអាតឱ្យអស់នៅទីក្រុង), ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ [REDACTED] 08-VU-00639, E3/4839, ERN00918036 រហូតដល់ ERN00918037 (ចំណែកឯពួកដែលមិនចង់ចេញ ឬក៏ស្នាក់ស្នើរពួកគេ សម្លាប់ភ្លាម។ មួយចំនួនត្រូវបានរុញ ឬក៏បានដួលលើដីអោយស្លាប់យ៉ាងអាណាចអាថ៌មបំផុត។ ជាទូទៅ អ្នកនៅទីនោះត្រូវបានចាក់ចេញ ត្រូវបានបង្ខំដោយកម្លាំងត្រូវបានបំបែកអំពីគ្រួសាររបស់ខ្លួន ហើយទាំងអស់គ្នាបានយំ...)។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ លោក [REDACTED] 08-VU-0127, E3/4687, ERN 00911406 (ថ្ងៃទី១៧ មេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ នៅពេលដែលពួកគេចូលមកទីក្រុងភ្នំពេញ ទាហានខ្មែរក្រហមទាំងនោះ បានប្រកាសថា អាមេរិកកាំងនឹងទំលាក់គ្រាប់បែកលើទីក្រុងភ្នំពេញក្នុងរយៈពេលបីថ្ងៃនេះ។ ដោយរលំប្រមូលទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួន គ្រួសាររបស់ខ្ញុំមិនបានចេញភ្លាមនោះទេ។ ប៉ុន្តែបីថ្ងៃក្រោយមក ដោយឃើញការបាញ់សម្លាប់គ្រួសារមួយដែលបដិសេធនីមិនព្រមចាកចេញ គ្រួសាររបស់ខ្ញុំបានសម្រេចចាកចេញពីទីក្រុង)។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ [REDACTED] 08-VU-00649,E3/4839, ERN 00918037 (នៅពេលនោះ មានទាហានក្មេងៗបីបួននាក់ ដែលស្លៀកសម្លៀកបំពាក់ពណ៌ខ្មៅប្រដាប់ដោយអាវុធ អាកា៤៧ ចំនួនពីរដើម ហើយនឹងប៉េ៤០ ចំនួនពីរដើម កំពុងឈរនៅមុខខ្ញុំ ពួកគេបានលើដៃចង្អុល ហើយត្រៀមនឹង បាញ់។ ពួកគេបានផ្ទុកកាំភ្លើងមកលើខ្ញុំ ហើយគំរាមខ្ញុំថា ចេញភ្លាម...! តើអ្នកឯងធ្វើអីនៅទីនេះ? ឯងចង់ស្លាប់អែ ភាពល្អឬល្អ? ដោយឃើញយ៉ាងដូច្នោះ ខ្ញុំលត់ជង្គង់ហើយសុំអង្វរពួកគេដោយភាពរន្ធត់)។ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយរបស់ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី [REDACTED] (E3/5590,Ern00434920) បន្ទាប់ពីប្តីរបស់ខ្ញុំបានចាកចេញទៅ ពួកខ្មែរក្រហមបាន ផ្ទុកកាំភ្លើងមកលើខ្ញុំ និងអ្នកភូមិផ្សេងទៀតដើម្បីបង្ខំអោយទៅមុខ។ ខ្ញុំបានទៅមុខជាមួយកូនរបស់ខ្ញុំ។ ពួកគេគំរាម ថាសម្លាប់យើង ប្រសិនបើ

ពួកយើងមិនទៅមុខទេ។ ខ្ញុំបានបន្តដំណើររបស់ខ្ញុំដោយគ្មានទិសដៅ។ ខ្ញុំគ្មានអ្វីគ្រប់គ្រាន់សំរាប់ បរិភោគទេ។ ខ្ញុំមាននូវសល់ តែអង្ករដែលខ្ញុំបានយកមកពីផ្ទះ។ ខ្ញុំនូវតែឯងជាមួយកូនរបស់ខ្ញុំប្រាំបីនាក់)។

66 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក [REDACTED] បដិច្ចវិកសាសនាការ ថ្ងៃទី២៧ ឧសភា ឆ្នាំ២០១៣ E1/197.1 ទំព័រ១២ ជូរទី៣ រហូតដល់៦។

67 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក [REDACTED] បតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/197.1 ទំព័រ ៨ បន្ទាត់ ២២-២៤។

68 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/199.1 ទំព័រ ៨១ បន្ទាត់ ១៧-២០។

69 ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ [REDACTED] 08-VU-00649,E3/3869, ERN 00918036-00918037 (មិនត្រូវយករបស់របរដែលឥតប្រយោជន៍ទេ ត្រូវប្រញាប់ ប្រញាល ចេញអោយលឿនបំផុត ដោយសារពួកអារម្ភិកកាំងនឹង ទំលាក់គ្រាប់បែបក្នុងរយៈពេលខ្លី។ ត្រូវតែចាកចេញ ជាងចាំខាតភ្លាមៗពីទាំងអស់នេះ ហើយយើងនឹងត្រលប់មកវិញពីរបូបី ថ្ងៃក្រោយ)។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ [REDACTED] 09-VU-00809, E3/4751, ERN00897599 (នៅ សម័យនោះទាហានខ្មែរក្រហម បានចូលមកក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ ពួកគេបានប្រកាសប្រាប់អ្នកទាំងអស់គ្នាថា ត្រូវតែរៀបចំតំរូវ ហើយនឹងត្រូវចាកចេញពី ទីក្រុងភ្នំពេញភ្លាម ដោយពួកគេខ្លាចថា កប៉ាល់ហោះរបស់អាមេរិកកាំងទំលាក់គ្រាប់បែបមកលើ ទីក្រុងភ្នំពេញ។ ពួកគេបានបញ្ជាក់ថា ទាំងអស់គ្នាអាចត្រឡប់មកវិញក្នុងរយៈពេលបីថ្ងៃក្រោយ។ ថ្ងៃនោះឪពុករបស់ខ្ញុំបានរៀបចំ រាលី របស់គាត់មុននឹងចេញពីទីក្រុងបីថ្ងៃតែប៉ុន្មាន មុននឹងចេញពីទីក្រុងជាមួយម្តាយរបស់ខ្ញុំ ប្អូនប្រុសរបស់ខ្ញុំ ប្អូនស្រីរបស់ខ្ញុំ និងខ្ញុំ)។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ [REDACTED] UV02371,E3/4707, ERN00816121) ថ្ងៃទី១៧ មេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្ញុំបានត្រូវគេបង្ខំអោយចាកចេញពីផ្ទះនៅទីក្រុងភ្នំពេញ។ នៅពេលនោះ គ្រួសាររបស់ខ្ញុំត្រូវ បានបង្ខំអោយ ចេញពីផ្ទះដោយប្រញាប់ ដោយគ្មានពេលវេលាសំរាប់យកទ្រព្យសម្បត្តិទៅជាខ្លួននោះទេ លើកលែង តែខោ អាវ ប៉ុន្មានកំផ្លេ តែប៉ុន្មោះ)។

70 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់ លោក [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី៣០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៣ ឯកសារ E1/199.1 ទំព័រ ៦ បន្ទាត់ ៨-១១

71 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់ លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/200.1 ទំព័រ ៧ បន្ទាត់ ១៤-២០។

72 ឧបសម្ព័ន្ធ ៤៖ ការពិពណ៌នាអំពីអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មដោយលោកស្រី [REDACTED] ឯកសារ E3/3963 ទំព័រ ១ ដល់ទំព័រ ៥ ឬ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់លោកស្រី [REDACTED] ឯកសារ E3/4681 (D22/40) ទំព័រ ៨ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់លោកស្រី [REDACTED] 09-VU-03598 E3/5042 ERN 00564053 (“ហើយមានបំណងមកស្នាក់ត្រឹមគឺឡើយម្រាលេខ ៨ ដែលជាផ្ទះរបស់ម្តាយខ្ញុំដើម្បីរងចាំការត្រឡប់ចូលទៅភ្នំពេញវិញ។ យើងដើរតាមផ្លូវជាតិលេខ ៥ ដែលពោពេញទៅដោយមនុស្សណែនណាន់តាន់តាប់ មានទឹកមុខស្រងូតស្រងាត់ ខ្លះបែកប្រពន្ធកូន ក្មេងខ្លះរង្វែងម្តាយ ឪពុក យំអីងកង ខ្លះឈឺស្លាប់តាមផ្លូវ បងប្អូនស្រែកយំយ៉ាងអណោចអធម៌”)។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់លោក [REDACTED] 08-VU-00649 E3/4839 ERN 00526068 (“ជាទូទៅ ពួកគាត់ចេញទៅដោយបង្ខំចិត្ត បែកបាក់ប្រាត់ប្រាស់ក្រុមគ្រួសារដោយទឹកភ្នែកគ្រប់ៗគ្នា”)។

⁷³ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី [REDACTED] 08VU00231, E3/3833, ERN00932666 (ថ្ងៃទី ១៨ មេសា ១៩៧៥ ខ្មែរក្រហមបានបណ្តេញនិងបញ្ជូនគ្រួសាររបស់ពួកយើងចេញពីភ្នំពេញ។ ពួកគេបានប្រកាសដោយមានមេក្រូថា ជនរួមជាតិសូមចេញពីផ្ទះទៅជនបទសំរាប់រយៈពេលបីថ្ងៃពីព្រោះថាអាមេរិចកាំងមកទំលាក់គ្រាប់បែក។ យករបស់របរតែបន្តិច បន្តួចបានហើយមិនបាច់បិទទ្វារចាក់សោរទេអង្គការនិងទទួលខុសត្រូវ។ អ្នកនិងមិនបាត់បង់អ្វីទាំងអស់)។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី លោក [REDACTED] E3/4674, ERN00278195 (របបនេះបានយកទ្រព្យសម្បត្តិខ្ញុំដូចជា ផ្ទះ ដី ឡាន។ (ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី [REDACTED] 10-VU-00382, E3/5745, ERN0011400 បន្ទាប់ពីរបបខ្មែរ ក្រហមខ្ញុំបានបាត់បង់ដីប្រហែល៣០ហិកតា ស្ថិតនៅស្រុកគីរីវង់ ខេត្តតាកែវ គោ២០ក្បាល ស្ថិតនៅស្រុកគីរីវង់ ខេត្តតាកែវ ផ្ទះបី ស្ថិតនៅខេត្តតាកែវ ឡាន និងកង់)។

⁷⁴ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/199.1 ទំព័រ ៤០ បន្ទាត់ ៨-១១។

⁷⁵ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការថ្ងៃទី ៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ E1/141.1 ទំព័រ ១១ បន្ទាត់ ២៥ និង ទំព័រ ១២ ERN 00៨៥៩៣១២ បន្ទាត់ ១-២។

⁷⁶ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/198.1 ទំព័រ ១២ បន្ទាត់ ១៨-២១។

⁷⁷ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/200.1 ទំព័រ ១៦ បន្ទាត់ ២៣-២៥ និងទំព័រ ១៧ ERN 00៩១៨៨៤៨ បន្ទាត់ ១-២។

⁷⁸ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់ លោក នូរ ហ៊ិន ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/199.1 ទំព័រ ១១ បន្ទាត់ ៥-១២។

⁷⁹ ឯកសារព័ត៌មានបន្ថែមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី, E3/4721, ERN00898058 (ការធ្វើដំណើរនេះធ្វើឱ្យមានទុក្ខវេទនាខ្លាំង ណាស់ ដោយសារខ្ញុំបានឆ្លងទន្លេពីអាទិត្យមុន ព្រឹត្តិការណ៍នេះ។ ខ្ញុំត្រូវដើរច្រើនយកទ្រព្យសម្បត្តិ ដោយគ្មានអ្វីផឹកស៊ី ដោយ ឈឺចាប់ និងក្រោមកំដៅថ្ងៃប្រាំងក្តៅហែង។ ខ្ញុំនៅដោយយូរចំពោះមុខកូនតូចរបស់ខ្ញុំដែលយំ។), ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ [REDACTED] 10-VU-00186- ERN 00865588 (ពេលធ្វើដំណើរ យើងដេកលើដីក្នុងរថយន្ត យើងបានដួល ដោយខ្វះចំណី និងខ្មែរក្រហមមិនបានផ្តល់អ្វីទាល់តែសោះឱ្យហូប យើងផឹកទឹកដែលយើងប្រទះ)។ ឯកសារបន្ថែមរបស់ដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីE3/4721, ERN00898050 (ការធ្វើដំណើរនោះគឺបង្កឱ្យមានទុក្ខវេទនាខ្លាំងណាស់ដោយខ្ញុំបានឆ្លងទន្លេ រយៈពេល២សប្តាហ៍មុនមានព្រឹត្តិការណ៍នេះ។ ខ្ញុំត្រូវដើរអស់រយៈពេលជាច្រើនក៏ទ្រព្យសម្បត្តិដោយអត់បាយអត់ទឹក និងទទួលរងនូវ កំដៅថ្ងៃដ៏ក្តៅហែងនៅរដូវប្រាំង)។ (ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី [REDACTED] 09-VU-03598, E3/5042, ERN00909899 (យើងបានដើរក្រោមកំដៅថ្ងៃ ហើយនិងភ្លៀង និងពេលយប់តាមបណ្តោយផ្លូវនៅក្នុងពេលយប់នោះមនុស្សមួយ ចំនួនមិនបានដេកដោយគ្មានមុង។ គេបានបង្កាត់ភ្លើង។ កូនៗបានយំដោយហេរខ្លាំងណាស់។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណី [REDACTED] E3/5736, ERN00390015 (យើងដើរដោយពិបាកបំផុតជាមួយ និងសាក់ការងារយើងនៅហ្នឹង ដែរហូតរកកោង។ វាមានកំដៅហូតទៅ ដល់៤០ដឺក្រេ។ រដូវប្រាំងគឺជាដូវដែលក្តៅខ្លាំងជាងគេនៅកម្ពុជា។ យើងឆ្ពោះទៅមុខ គ្មានគោលដៅ គ្មានទឹក គ្មានចំនីអាហារ ផ្លូវគឺខូចខាតខ្លាំងណាស់)។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី [REDACTED] 09- VU-00112, E3/3811, ERN00923387 (ដោយសារមូលហេតុខ្លះៗតាមមីន ៦ខែ បន្ទាប់ពីឆ្លងទន្លេកូនតូចរបស់ខ្ញុំបានស្លាប់ ដោយខ្ញុំគ្មានទឹកដោះឱ្យបោ។ ចំនែកឯកសារស្រីរបស់ខ្ញុំម្នាក់ទៀតឈ្មោះ [REDACTED] ស្លាប់ដោយគ្មានចំណីអាហារ)។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួន

ជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី [REDACTED] 08-VU-02353, E3/4812, ERN00794750 (ខ្ញុំធ្លាក់ខ្លួនឈឺហើយ និងខ្ញុំគ្មានទឹកដោះស្រាយបំបៅកូនខ្ញុំតូចដែលមានអាយុ៩ខែបានស្លាប់ដោយគ្មានទឹកដោះ)។

⁸⁰ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/200.1 ទំព័រ ៨ បន្ទាត់ ១៦-២០។

⁸¹ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/197.1 ទំព័រ ៤៨ បន្ទាត់ ២០-២២។

⁸² សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/197.1 ទំព័រ ១២ បន្ទាត់ ២៤-២៥។

⁸³ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី [REDACTED] E3/4664, ERN 00845824 (នៅតាមផ្លូវមុន្នីវង្សខ្ញុំបានឃើញខ្មោចទាហានដែលត្រូវបានសម្លាប់បានស្លាប់ ដោយការបាញ់គ្នានិងសាកសពជនស៊ីវិលដែលសម្លាប់ដោយខ្មែរក្រហមដែលបានបដិសេធគោរពតាមបទបញ្ជានិងបោះបង់ផ្ទះរបស់គាត់ចោល)។ Anex1.2, Anex4, E3/4759, ERN 00932707 (ក្នុងរយៈពេលធ្វើដំណើរក្នុងរយៈពេល២ខែខ្ញុំសុំខ្មែរក្រហមហូប ឬក៏ហូបស្លឹកឈើ។ សាកសពស្លាប់ក្នុងស្រែ ក៏អណ្តែត នៅក្នុងទឹកទន្លេដែលជាផលវិបាកនៃសង្គ្រាមនេះ)។

⁸⁴ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/200.1 ទំព័រ ៨៤ បន្ទាត់ ៦-២១។

⁸⁵ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/197.1 ទំព័រ ៩ បន្ទាត់ ១០-១២។

⁸⁶ ស្ត្រីដែលមានទំងន់ធ្ងន់ទន្លេ : ឯកសារបន្ថែមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីE3/4951, ERN 00874079-00874080 (នៅក្នុងកំឡុងពេលធ្វើដំណើររបស់យើងពីរបស់ខ្ញុំឈឺគាត់មិនអាចធ្វើដំណើរបានទេ។ គាត់ឈឺដូច្នោះខ្ញុំទាញគាត់ឱ្យនៅក្នុងរទេះមួយ។ ហើយដែលពេលនោះខ្ញុំមានទំងន់៨ខែក្នុងពោះ។ លក្ខខណ្ឌនៅក្នុងការជម្លៀសនេះគឺអាក្រក់ណាស់ គឺជាអ្វីដែលឈឺចាប់បំផុតជាការស្លាប់ទៅទៀត)។ ឯកសារបន្ថែមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី E3/4721, ERN 00895050 (ការធ្វើដំណើរនេះគឺមានការលំបាកខ្លាំងណាស់ដោយសារខ្ញុំបានឆ្លងទន្លេក្នុងរយៈពេលពីរសប្តាហ៍មុនមានព្រឹត្តិការណ៍នេះកើតឡើង។ ខ្ញុំត្រូវដើរអស់រយៈពេលរាប់រយគីឡូម៉ែត្រដោយគ្មានអ្វីផឹក ហូប ដោយមានការឈឺចាប់ និងស្ថិតនៅក្រោមកំដៅថ្ងៃដ៏ក្តៅបំផុត។ ខ្ញុំបានឈរនៅចំពោះមុខកូនៗរបស់ខ្ញុំនិងកូនរបស់ខ្ញុំដែលជាក្មេងៗបានយំយ៉ាងខ្លាំង)។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី [REDACTED] 09-VU-03598, E3/5042, ERN 00909897 (គាត់ខំប្រឹងស្វែងរកបងប្អូនរបស់គាត់តែរកមិនឃើញ ព្រះអើយគ្មាននរណាជួយបានទេដោយសារតែម្នាក់ៗគិតតែពីជីវិតរបស់ខ្លួនតែប៉ុណ្ណោះ។ ស្ត្រីមួយចំនួនបាន ឆ្លងទន្លេដោយគ្មានធុបញ្ជកគាត់ស្លែកស្លាំងខ្លាំងណាស់គឺគួរឱ្យអាណិតខ្លាំងមែនទែន)។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី [REDACTED] 09-VU-00112, E3/4811, ERN 00923386 (ខ្ញុំបានបង្កើតកូនមួយដោយពិបាកបំផុតគ្មានអ្នកព្យាបាល ឬគ្មានថ្នាំអ្វីទាំងអស់)។ ក្មេងៗ មែនទែនយំ : ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី [REDACTED] 09-VU-03598, E3/5042, ERN 00909897 (យើងបានដើរក្រោមកំដៅថ្ងៃក្តៅខ្លាំង និងភ្លៀងយើងបានធ្វើដំណើរលើកំណាត់ផ្លូវដង្កើង។ យប់នោះមនុស្សមួយចំនួនមិនបានដេកទេដោយគ្មានមុងពួកគេបានបង្កាត់ភ្លើង។ ក្មេងៗបានយំដោយគ្មានចំនីអាហារហូប)។ កុមារត្រូវបានបំបែកចេញពីឪពុកម្តាយ។ ឯកសារបន្ថែមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី E3/4721, ERN 00898059 (កូនបីនាក់របស់ខ្ញុំឈ្មោះ ជា ពៅ, ជា ផល្លី, និងជា រតនា

បានត្រូវបំបែកពីកងកុមារហើយឱ្យធ្វើការដូចមនុស្សធំ ខ្ញុំមានការពិបាកចិត្តខ្លាំងណាស់។ដោយពួកគេមិនបានរៀន និងបរិភោគ អាហារបានគ្រប់គ្រាន់ និងផ្អែកទេ។

⁸⁷ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់លោកស្រី [REDACTED] 09-VU-01969 ឯកសារ E3/5005 (D22/2953) ទំព័រ ៤។

⁸⁸ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការថ្ងៃទី ៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ E1/141.1 ទំព័រ ២១ បន្ទាត់ ២៥ និង ទំព័រ ២២ ERN 00859322 បន្ទាត់ ១-៤ ។

⁸⁹ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/198.1 ទំព័រ ៥៥ បន្ទាត់ ១២។

⁹⁰ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/199.1 ទំព័រ ៨៤ បន្ទាត់ ២១-២២។

⁹¹ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់លោកស្រី [REDACTED] ឯកសារ E3/4653 (D22/306) ទំព័រ ៥។ សូមមើល វងវងរ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក ពិន យ៉ាថៃ ប្រតិចារិកសវនាការថ្ងៃទី ៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/170.1 ទំព័រ ២២ បន្ទាត់ ១១-១២, សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/198.1 ទំព័រ ៥៥ បន្ទាត់ ៩-១៤ និងពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់លោកស្រី [REDACTED] 08-VU-00650 ឯកសារ E3/4838 (D22/1340) ទំព័រ ៥។

⁹² ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ [REDACTED] E3/5736, ERN 00490015 (ពេលទៅដល់ជ្រុងម្ខាងទៀត នៃទីក្រុងខ្ញុំបានឃើញក្មេងកូនងារតូចមួយនៅជិតសាកសពដែលនៅស្ងៀមមួយកន្លែងដែលម្តាយបានស្លាប់មុននេះ (ប្រហែលជា ពេលព្រឹក)។ កូនតូចនោះវាទៅរកដោះ ដោយវាខំកាយខ្លាំងឡើងៗ។ គ្មាននរណាម្នាក់ហ៊ានធ្វើអ្វីមួយឡើយដោយសារគេគ្មាន សិទ្ធិចាកចេញពីជួរនៃការជម្លៀសដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីទាហានខ្មែរក្រហម បើមិនដូច្នោះទេនឹងមានការបាញ់សម្លាប់ភ្លាមៗនៅ នឹងកន្លែង។ សភាវគតិរបស់ខ្ញុំប្រាប់ខ្ញុំថាត្រូវតែធ្វើអ្វីមួយដើម្បីកូនដឹកសត់នោះ។ ពេលនោះទោះជាខ្ញុំនឹងធ្វើអ្វីមួយក៏ដោយ ខ្ញុំដឹង ថាទាហានក្មេងម្នាក់ដែលមានអាវុធបាននៅជិតក្មេងនោះ។ គាត់បានកាត់ដៃពួរកូននោះ។ យកចេញពីសាកសពរបស់ម្តាយ កូនតូច យំកាន់តែខ្លាំងឡើង។ អាព្រៃផ្សែនោះ បានកាន់ជើងទាំងពីររបស់ក្មេងនោះដោយជើងមួយកាន់ដៃមួយ ជើងមួយកាន់ដៃមួយពួរ ឡើង និងធ្វើការយំវិញក្នុងជើងនោះ ហែកជើងក្មេងនោះចេញពីខ្លួនរបស់ក្មេងដោយគ្មានខ្លួនអ្វីទាំងអស់ ដោយគ្មានស្ទូនខ្លួនឯង ទាល់តែសោះ ស្លាប់ភ្លាមៗ ខ្ញុំស្លេកស្លាំងខ្លាំងណាស់ ខ្ញុំចង់យកដៃមកបិទមុខខ្ញុំតែដៃទាំងនេះកំពុងតែកាន់សម្តាយ នៅពេលនោះ កុំឱ្យឃើញអំពើដ៏ព្រៃផ្សែរបបនេះទៀត ខ្ញុំបែរមុខបន្តដំណើរតាមផ្លូវបន្តទៅទៀត។ ឆាកនៅក្នុងការសម្លាប់ក្មេងតូចនេះត្រូវបាន ចរិកនៅក្នុងរូបគំនូររបស់ លោកវណ្ណាត។

⁹³ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/197.1 ទំព័រ ១២ បន្ទាត់ ១០-១២។

⁹⁴ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក យស ផល ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/197.1 ទំព័រ ៦៤ បន្ទាត់ ៩-១២ និង បន្ទាត់ ១៥-១៧។

⁹⁵ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ [REDACTED] E3/4664, ERN 00845824-00845825 នៅពេលនោះហើយ ដែលឪពុករបស់ខ្ញុំបានទៅមុខជាមួយអ្នកផ្សេងទៀតចំនួន ៧នាក់។ ខ្មែរក្រហមបានសរសេរឈ្មោះរបស់គាត់ ហើយរុញពួកគាត់ ចូលក្នុងឡានទ្រុង ដូចពួកគាត់ជាអ្នកជាប់គុកអញ្ចឹង។ គ្រួសាររបស់ខ្ញុំបានរង់ចាំដំណឹងរបស់ឪពុករបស់ខ្ញុំរយៈពេល បីខែ ដោយ

គ្មានដំណឹងអ្វីទាំងអស់។ នៅពេលនោះដែលគ្រួសាររបស់ខ្ញុំកំពុងរង់ចាំ ខ្ញុំបានឃើញសាកសពពូអណ្តែតតាមទឹកគឺជាមនុស្សប្រុស ដែលត្រូវបានចងបិទមុខ។ ម្នាក់បាននិយាយថាខ្ញុំពុករបស់ខ្ញុំអាចត្រូវបានសម្លាប់ដោយខ្មែរក្រហម ដោយសារគាត់ជាដោយសារ មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ត្រូវបានទទួលបញ្ជាឱ្យសម្លាប់ក្នុងអំពីសាកសពទាំងអស់នេះ។ ពួកគេត្រូវបានបង្អត់អាហារ ហើយនិងនាំទៅទាំង ដើម្បីសម្លាប់។ ខ្លួនខ្ញុំផ្ទាល់ ខ្ញុំអស់សង្ឃឹមខ្លាំងណាស់ តែម្តាយខ្ញុំគាត់នៅមានសង្ឃឹម។ Annexe 1: Annexes 4, E3/4759, ERN 00932707 (ចាប់ពីពេលថ្ងៃនោះមកខ្ញុំត្រូវបានបំបែកចេញពីគ្រួសារជារៀងរហូត។ ខ្ញុំបានស្វែងរកពួកគេតាំងពីផ្លូវជាតិ លេខ១ រហូតដល់ផ្លូវជាតិលេខ៥ តែគ្មានដំណឹងអ្វីទាល់តែសោះ។ ពាក្យបណ្តឹងរបស់ ថៃ ឡេង 10-VU-00573, E3/5105, ERN 00891070 (គ្រួសារធំ នៅឆ្នាំ ១៩៧៥ ត្រូវបានក្លាយទៅជាគ្រួសារកូនកំព្រា ហើយត្រូវបានបែកបាក់រហូតដល់ឆ្នាំ ១៩៧៩។ នៅពេលចេញដំណើររបស់ខ្ញុំពីភ្នំពេញ គ្រួសារមានសក្តាចំនួន ១៥នាក់ តែក្រោយមកនៅសល់តែ ៦នាក់ ហើយ ៩នាក់ត្រូវបានបាត់បង់)។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ [REDACTED] 09-VU-00112, E3/4811, ERN 00923386 ក (...) ប្តីរបស់ខ្ញុំ ហើយនិងកូនរបស់ខ្ញុំបានបាត់ខ្លួនតាំងពីពេលនោះមក។ ការដែលឃើញកូនរបស់ខ្ញុំបានស្លាប់ និងបាត់បង់ប្តីរបស់ខ្ញុំ និងកូនរបស់ខ្ញុំដោយមិនបានជួបតទៅទៀតគឺជាអ្វីដែល អាក្រក់អាក្រែកបំផុតនៅក្នុងជីវិតរបស់ខ្ញុំ។ ឯកសារ ព័ត៌មានបន្ថែមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី E3/4832, ERN 00903098 (នៅពេលដែលបាត់ខ្លួនខ្ញុំគិតថា គាត់ទៅកន្លែងណា មួយ។ ខ្ញុំប្រឹងស្វែងរកព័ត៌មានអំពីខ្ញុំពុករបស់ខ្ញុំ និងបងស្រីរបស់ខ្ញុំ ប៉ុន្តែមិនបានឮគេនិយាយអ្វីសោះអំពីពួកគាត់។ ប្រសិនបើ ពួកយើងរស់នៅជួបជុំគ្នានៅថ្ងៃនេះ ខ្ញុំគិតថាគ្រួសាររបស់ខ្ញុំពិតជាវិកលយោជនៈ ហើយជីវិតរបស់ខ្ញុំនឹងប្រសើរជាងនេះ)។

⁹⁶ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/200.1 ទំព័រ ៩១ បន្ទាត់ ២២-២៣។

⁹⁷ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/200.1 ទំព័រ ៤២ បន្ទាត់ ១៤-១៩។

⁹⁸ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/197.1 ទំព័រ ២៨ បន្ទាត់ ១៤-១៧ និងបន្ទាត់ ២១-២៤។

⁹⁹ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ E1/146.1 ទំព័រ ៧៨ បន្ទាត់ ២១-២៥។

¹⁰⁰ ឯកសារបន្ថែមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី E3/4951 លេខ ERN 00587131-00587132 (“ពេលធ្វើដំណើរពីនាងខ្ញុំ កំពុងមានជម្ងឺ ដើរមិនរួចនោះទេ។ នាងខ្ញុំអូសគាត់តាមរទេះរហូតដោយខ្ញុំមានផ្ទៃពោះ ៨ខែផង។ កាលនោះខ្ញុំ និងប្តីលំបាកណាស់ លំបាកជាងស្លាប់ទៀត។ នៅតាមផ្លូវខ្មែរក្រហមបានទាញរទេះ និងយកប្តីនាងខ្ញុំទៅវាយ និងអារកសម្លាប់គាត់នៅចំពោះមុខ ខ្ញុំតែម្តង។ នៅពេលនោះខ្ញុំស្រែកយំ អង្វរក ពួកខ្មែរក្រហមកុំឱ្យសម្លាប់គាត់ តែខ្មែរក្រហមនៅតែសម្លាប់គាត់។ ខ្ញុំមានការឈឺចាប់ ខ្លាំងណាស់ មិនអាចរៀបរាប់បាន”

¹⁰⁰ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់ [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៩ ឧសភា ២០១៣, E1/198.1, ទំព័រទី ១០, បន្ទាត់១៦-២១ និង ២៣-២៤

¹⁰⁰ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់ [REDACTED], ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៧ ឧសភា ២០១៣, E1/197.1, ទំព័រ៨២, បន្ទាត់ ១៥- ១៧

¹⁰⁰ សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី 29 Mai 2013, E1/198.1, p. 22, lignes 18-25.

- 101 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/198.1 ទំព័រ ៧ បន្ទាត់ ១-៣ និង បន្ទាត់ ៤-៥។
- 102 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/197.1 ទំព័រ ៦៦ បន្ទាត់ ១៧-១៩។
- 103 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/198.1 ទំព័រ ១៤ បន្ទាត់ ៨-១២។
- 104 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/200.1 ទំព័រ ៦៦ ERN 00918897 បន្ទាត់ ១១-១៥ (“អាហ្នឹងដោយមូលហេតុបែកបាក់បងប្អូនដើររក។ នៅខាងនោះរហូតដល់ទៅចេញទៅជំរំ ទៅរកបងប្អូនទៅដល់កន្លែងជំរំទៀតក៏មិនឃើញទៀត ហើយជ្រាលទៅដល់ធ្វើ ហេតុតែធ្លាប់តែនិស្ស័យធ្វើទាហានពីលន់ នល់ ទៅចង់ធ្វើទាហានប៉ារ៉ាទៀត ដើម្បីចង់ដឹងមើលតើអ្នកណាធ្វើឱ្យខ្មែរហ្នឹងបែកបាក់គ្នា។ ទៅរកមិនឃើញរហូតដល់សព្វបងប្អូនខ្ញុំម្នាក់សោះ អស់រលីង”)។
- 105 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/198.1 ទំព័រ ១០ បន្ទាត់ ២២-២៥ និង ទំព័រ ១១ ERN 00917429 បន្ទាត់ ១-៤។
- 106 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការថ្ងៃទី ៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ E1/141.1 ទំព័រ ១២ បន្ទាត់ ១២-១៥។
- 107 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/197.1 ទំព័រ ៦២ បន្ទាត់ ២៥ និងទំព័រ ៦៣ បន្ទាត់ ១។
- 108 ពាក្យប្តឹងរបស់ [REDACTED] 10-VU-00573, E3/5105, ERN 00891070 (ធ្វើដំណើរតាមរទេះភ្លើងនៅរដូវភ្លៀង ដោយគ្មានចំណីអាហារ និងគ្មានក្បូរ និងគ្មានការថែរក្សារ ហើយបណ្តាលឱ្យស្លាប់មនុស្សចាស់ និងក្មេងជាច្រើន)។
- 109 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/196.1 ទំព័រ ២៧ ERN 00916628 បន្ទាត់ ៨-១៧។
- 110 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/200.1 ទំព័រ ៨២ បន្ទាត់ ២-៧។
- 111 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ E1/199.1 ទំព័រ ៤៨ បន្ទាត់ ២៥ និង ទំព័រ ៤៩ ERN 00917951 បន្ទាត់ ១-៥។
- 112 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/198.1 ទំព័រ ៣៥ បន្ទាត់ ១៦-២៤។
- 113 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/199.1 ទំព័រ ៨៧ បន្ទាត់ ៣-១០។
- 114 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/198.1 ទំព័រ ១២ បន្ទាត់ ៩-១២។
- 115 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់ លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/200.1 ទំព័រ ១១ ERN 00918842 បន្ទាត់ ៤-៥។

116 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/200.1 ទំព័រ ១៤ ERN 00918845 បន្ទាត់ ២៥ និង ទំព័រ ១៥ ERN 00918846 បន្ទាត់ ១-៥ និង បន្ទាត់ ១៨។

117 ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ [REDACTED] E3/5736, ERN 00490017-00490018 (មួយ បានប្រាប់ខ្ញុំថាគាត់គិតដោយគ្មានឈប់ឈរសោះអំពីកូនរបស់គាត់ដែលបានបាត់ខ្លួនតាំងពីពេលជម្លៀស...។ រហូតដល់ពេល បញ្ចប់ពួកខ្មែរក្រហមបាននិយាយប្រាប់ខ្ញុំថាឱ្យភ្នែកឱ្យធំៗ និងត្រចៀក នៅពេលដែលពួកខ្មែរក្រហមឱ្យ មួយ លុតជង្គង់មុខ រណ្តៅ។ ដោយកាន់រំពាត់នៅនឹងដៃ ខ្មែរក្រហមម្នាក់ក្នុងចំណោមពីរនាក់បាននិយាយទៅ មួយ ថាឯងចង់ឃើញឪពុកម្តាយ និងគ្រួសាររបស់ឯងឬ? ឥឡូវយើងជួយឱ្យទៅជួបពួកគាត់។ ចប់ហ្ន៎ភ្លាម ខ្ញុំឃើញគេវាយគាត់មួយដំបង ចំកញ្ជឹងក)។ ពាក្យសុំរបស់ [REDACTED] 09-VU-00219, E3/4808 ERN 00891205 (ប្តូរស្រីរបស់ខ្ញុំ ហើយនិងខ្ញុំបានខំបិទមាត់ ពួកយើងមិនហ៊ានបញ្ចេញសំឡេងដោយភ័យខ្លាចគេសម្លាប់)។

118 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/197.1 ទំព័រ ៥០ ERN 00917376 បន្ទាត់ ១១-២៥។

119 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/198.1 ទំព័រ ៧០ ERN 00917488 បន្ទាត់ ២២-២៤។

120 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់អ្នកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការថ្ងៃទី១២ ធ្នូ ២០១២ , E1/152.1 ទំព័រ១១៥, បន្ទាត់ ៣-១០។

121 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] Denise Affon-o) ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ១៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ E1/153.1 ទំព័រ ៧៥ បន្ទាត់ ២១-២៤។

122 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/200.1 ទំព័រ ៨០ ERN 00918911 បន្ទាត់ ២៤-២៥ និង ទំព័រ ៨១ ERN 00918912 បន្ទាត់ ១-១០។

123 ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី [REDACTED] 09-VU-00112, E3/4811 ERN 00923387 (សមាជិកគ្រួសារ របស់ខ្ញុំបានស្លាប់ជាបន្តបន្ទាប់ នេះហើយដែលធ្វើឱ្យខ្ញុំស្ទើរតែឆ្កួត និងចង់ស្លាប់ដែរ)។

124 ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់លោកស្រី [REDACTED] 09-VU-00126 ឯកសារ E3/4656 (D22/2068) ទំព័រ ៤។

125 ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់លោកស្រី [REDACTED] ឯកសារ E3/4695 (D22/131) ទំព័រ ២ នៃឧបសម្ព័ន្ធ។

126 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ E1/199.1 ទំព័រ ៨៥ ERN 00917987 បន្ទាត់ ៩-១២។

127 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/197.1 ទំព័រ ៣២ បន្ទាត់ ៧-៩។

128 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/199.1 ទំព័រ ៥៤ ERN 00917956 បន្ទាត់ ៩-១១។

129 ឯកសារព័ត៌មានបន្ថែមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី E3/4800, ERN 00907576 (សមាជិកគ្រួសាររបស់ខ្ញុំ១០នាក់ ត្រូវបានគេសម្លាប់នៅក្នុងបបនេះ នៅពេលដែលខ្ញុំនឹករលឹកនូវអនុស្សាវរីទាំងនេះខ្ញុំចង់សម្លាប់ខ្លួនឯង និងចង់ទៅជួបពួកគាត់។ ខ្ញុំគិតជានិច្ចទៅដល់ពួកគាត់។

- 130 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/200.1 ទំព័រ ៨២ ERN 00918913 បន្ទាត់ ១៤-១៦។
- 131 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ E1/199.1 ទំព័រ ៨៨ ERN 00917990 បន្ទាត់ ១១-១២។
- 132 ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់លោក [REDACTED] 09-VU-01909 ឯកសារ E3/5000 (D22/2896) ទំព័រ ៦។
- 133 ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី [REDACTED] E3/4892, ERN 00894003 (នៅឆ្នាំ១៩៧៥ ពួកខ្មែរក្រហមបានហាមឃាត់មិនឱ្យក្រាបសំពះ(ឧទ្ទិសទៅដល់ព្រះ) ។
- 134 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់លោក ស្តេហ្វេន ហេដឺរ (Stephen Heder) ប្រតិចារិកសវនាការថ្ងៃទី ១០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/221.1 ទំព័រ ៥៨ បន្ទាត់ ១៩-២២។
- 135 ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី [REDACTED] E3/4706, ERN 00898349 (១៩៧៦ ពួកខ្មែរក្រហមបានបញ្ចប់សាសនា។ ឥស្លាម គឺជាគោលដៅដ៏សំខាន់ក្នុងការលប់បំបាត់ចោល។ ខ្មែរក្រហមហាមឃាត់យ៉ាងតឹងតែងបំផុតដល់ប្រជាជនចាមក្នុងការគោរពសាសនា និងយាយភាសាចាម និងហាមឃាត់យើងទាំងអស់គ្នាមិនឱ្យគោរពទំនៀមទម្លាប់ចាម (ពាក់កន្សែងលើក្បាល និងសំលៀកបំពាក់ចាម)។ ឯកសារព័ត៌មានបន្ថែម E3/5079, ERN 00894118 (ពួកគេបានឡើងទៅគ្រប់ផ្ទះចាម ដើម្បីស្វែងរកគម្ពីកូរ៉ាំង និងសៀវភៅសរសេរជាភាសាចាមក្នុងគោលដៅបំផ្លាញចោល។ ពួកគេបានដុតវិហារ និងប្រែក្លាយឱ្យទៅជាប្លាំងសៀវភៅ)។ ឯកសារបន្ថែមដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី E3/5060, ERN 00898089 (ខ្មែរក្រហមបង្ខំឱ្យយើងស៊ីសាច់ជ្រូកប្រសិនបើយើងបដិសេធ គេនឹងសម្លាប់យើងចោល)។
- 136 ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់លោកស្រី [REDACTED] ឯកសារ E3/4734 (D22/309) ទំព័រ ៥, ទម្រង់បែបបទសុំព័ត៌មានបន្ថែម ឯកសារ E3/4976 (D22/2673a) ទំព័រ ៣។
- 137 ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់លោក [REDACTED] ឯកសារ E3/5729 (D22/31) ទំព័រ ៣ និង ទំព័រ ៤ នៃឧបសម្ព័ន្ធ។
- 138 ទម្រង់បែបបទសុំព័ត៌មានបន្ថែម ឯកសារ E3/4962 (D22/2560a)។
- 139 ពាក្យសុំបន្ថែមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី **E3/4951**, ERN 00874080 (បន្ទាប់មកខ្ញុំបាត់បង់ការចងចាំ និងមានការភ័យខ្លាចរហូតមកដល់ពេលនេះ។ ខ្ញុំត្រូវទៅជួបជាមួយអ្នកជំនាញចិត្តសាស្ត្រដែលបានផ្តល់ថ្នាំមកខ្ញុំនៅខេត្តកំពត និងខេត្តតាកែវ)។ ឯកសារព័ត៌មានបន្ថែមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី **E3/4721**, ERN 00898060 (គ្រួសាររបស់ខ្ញុំបានរស់នៅដោយក្រីក្របំផុតរហូតដល់ពេលនេះដោយសារពួកខ្មែរក្រហមបានកំទេចទ្រព្យសម្បត្តិរបស់គ្រួសារយើងខ្ញុំ)។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី [REDACTED] 08-VU-00243, **E3/4850**, ERN 00906238 (បន្ទាប់ពីជ័យជម្នះ ៧មករា ១៩៧៩ បន្ទាប់ពីបានបាត់បង់ឪពុកម្តាយរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំដែលជាក្មេងកំព្រាដែលគ្មានអ្នកទទួលបន្ទុកខ្ញុំ ខ្ញុំបានទៅរស់នៅជាមួយម្តាយមីងរបស់ខ្ញុំ នៅក្នុងឃុំការស្រុកកណ្តាលស្ទឹង ខេត្តកណ្តាល)។ ពាក្យសុំជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី លោកស្រី [REDACTED] **E3/4695**, ERN 00899406 (ដោយសារវាពិបាកណាស់នៅក្នុងការគិតអំពីរបបនោះ។ ខ្ញុំនឹកប្តីរបស់ខ្ញុំខ្លាំងណាស់ និងកូនរបស់ខ្ញុំ ដែលគ្មានកំហុសទាល់តែសោះ ដែលត្រូវបានសម្លាប់ និងស្លាប់ដោយសារខ្វះចំណីអាហារ)។ ឯកសារបន្ថែមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី **E3/4807**, ERN 00846969 (ខ្ញុំមានជំងឺនៅនឹងគ្រលានដោយសារខ្ញុំផឹកទឹកមិនល្អ និងបរិភោគចំណីអាហារមិនស្អាត។ ខ្ញុំឈឺក្បាលជាញឹកញយ និងមានការឈឺចុកចាប់ខ្លាំងណាស់នៅនឹងក្បាលជាពិសេសខ្ញុំមានបញ្ហាប្រសែប្រសាទ និងការចងចាំ)។

140 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/197.1 ទំព័រ ៦៥ បន្ទាត់ ១៨-២១។

141 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/200.1 ទំព័រ ៣១ បន្ទាត់ ២-៥។

142 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/197.1 ទំព័រ ៣២ បន្ទាត់ ២-៣។

143 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/197.1 ទំព័រ ៣៣ បន្ទាត់ ១២-១៩ ។

144 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/197.1 ទំព័រ ១២ បន្ទាត់ ៦-៧, ៩-១០ និង ១៣-១៤។

145 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/198.1 ទំព័រ ៣៩ បន្ទាត់ ១៨-១៩ និង បន្ទាត់ ២២-២៤។

146 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/199.1 ទំព័រ ៦៥ បន្ទាត់ ២២-២៣។

147 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/198.1 ទំព័រ ៧៤ បន្ទាត់ ១១-១២។

148 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/198.1 ទំព័រ ៧៥ បន្ទាត់ ២០-២៤។

149 ឯកសារបន្ថែមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី E3/4842 លេខ ERN 00581471 (“នាងខ្ញុំមានការឈឺចាប់ជាខ្លាំងចំពោះទុក្ខវេទនាដែលនាងខ្ញុំបានឆ្លងកាត់ក្នុងរបបដីយង់ប្លងនោះ។ មកដល់សព្វថ្ងៃ នាងខ្ញុំនៅតែមានការសោកស្តាយចំពោះសាច់ញាតិជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំដែលត្រូវបានគេកាប់សម្លាប់ទាំងគ្មានកំហុស”) មកដល់សព្វថ្ងៃ

150 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៤ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ E1/138.1 ទំព័រ ៥៥ បន្ទាត់ ១៤-២០។

151 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/198.1 ទំព័រ ១៣ បន្ទាត់ ២២-២៤។

152 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/198.1 ទំព័រ ១០ បន្ទាត់ ១១-១៤។

153 ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់លោកស្រី [REDACTED] ឯកសារ E3/4667 ERN 00195306 (“ខ្ញុំបានយល់សិរិរក្រក់ៗជាញឹកញាប់ ហើយរាល់យប់ខ្ញុំគិតទៅដល់រយៈពេលដ៏ឈឺចាប់ដែលខ្ញុំបានឆ្លងកាត់ និងដល់ការបាត់ខ្លួនរបស់ឪពុករបស់ខ្ញុំក្នុងលក្ខខណ្ឌដ៏គួរឱ្យខ្លាច”) ; ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់លោក [REDACTED] ឯកសារ E3/4694 លេខ ERN 00365049 (“ពេលនឹកដល់របបខ្មែរក្រហមធ្វើឱ្យខ្ញុំចេះតែភ័យ។ ពេលឮសូរសម្លេងខ្លាំងៗ ខ្ញុំភ្ញាក់ ហើយចេះតែរិលមុខ”)

- 154 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការថ្ងៃទី ៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ E1/141.1 ទំព័រ ៥២ បន្ទាត់ ១១-១៣។
- 155 ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ [REDACTED] ឯកសារ E3/4667 (D22/10) ទំព័រ ១៣-១៤។
- 156 ឧបសម្ព័ន្ធ ១៖ កិច្ចសម្ភាសរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ជាមួយ សន សែន ឯកសារ E3/4846 (D22/1370.1) ទំព័រ ៣០។
- 157 ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់លោក [REDACTED] ; 10-VU-00210 ឯកសារ E3/5095 (D22/3766) ទំព័រ ១០។
- 158 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/198.1 ទំព័រ ១០ បន្ទាត់ ២០-២២។
- 159 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់ លោក [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/199.1 ទំព័រ ៩ បន្ទាត់ ៦-១៤។
- 160 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/200.1 ទំព័រ ៥០ បន្ទាត់ ១៥-២១ ERN ០០៩១៨៨៨១។
- 161 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោកស្រី [REDACTED] ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/198.1 ទំព័រ ១៣ បន្ទាត់ ៥-១៥។
- 162 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក ឈឹម សុធាវី ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/201.1 ទំព័រ ៥៤ បន្ទាត់ ៥-៧។
- 163 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក ឈឹម សុធាវី ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/201.1 ទំព័រ ៥៥ បន្ទាត់ ៧-១០។
- 164 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក ឈឹម សុធាវី ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/201.1 ទំព័រ ៦៧ បន្ទាត់ ១០-១៩។
- 165 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក ឈឹម សុធាវី ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/202.1 ទំព័រ ៦២ បន្ទាត់ ៣ និងទំព័រ ៦៣ បន្ទាត់ ១០។
- 166 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក ឈឹម សុធាវី ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/201.1 ទំព័រ ៧៥ បន្ទាត់ ១៤-២០។
- 167 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក ឈឹម សុធាវី ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/202.1 ទំព័រ ៥៧ បន្ទាត់ ១-៣ និងប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/202.1 ទំព័រ ៦១-៦២ (ចាប់ពីម៉ោង ១៣:៥១:៣៨ នៃប្រតិចារិកជាភាសាខ្មែរ) ។
- 168 សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់របស់លោក ឈឹម សុធាវី ប្រតិចារិកសវនាការ ថ្ងៃទី ៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/201.1 ទំព័រ ៨៦ បន្ទាត់ ១៤-២២ និងឧបសម្ព័ន្ធ ១៖ Beth Van Schaack, Daryn Reicherter and Youk Chhang, eds., Cambodia Hidden Scars. Trauma Psychology in the Wake of the Khmer Rouge, (Phnom Penh: DC-Cam, 2011) ឯកសារ E285.1.1 ទំព័រ ៧៦-៨១ (ជាភាសាអង់គ្លេស)។

- 169 ឧបសម្ព័ន្ធសាធារណៈ ៤៖ Nadine Stammel et al, “Prolonged Grief Disorder Three Decades Post Loss in Survivors of the Khmer Rouge Regime in Cambodia,” Journal of Affective Disorders 144 (2013): 87, E285.1.4 ទំព័រ ៥ (ជាភាសាអង់គ្លេស)។
- 170 ឧបសម្ព័ន្ធ ៣៖ Grant N. Marshall et al, “Mental Health of Cambodian Refugees 2 Decades After Resettlement in the United States,” Journal of the American Medical Association 294 (2005): 571 ឯកសារ E285.1.3 ទំព័រ ៥-៦ (ជាភាសាអង់គ្លេស)។
- 171 យោងដូចខាងលើ ទំព័រ ៥-៦ (ជាភាសាអង់គ្លេស)។
- 172 លិខិតលេខ LCLs-2013-00014 របស់សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចុះថ្ងៃទី ០៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣
- 173 លិខិតលេខ ១១៣៤ សជណ ពីទីស្តីការរដ្ឋមន្ត្រី ចុះថ្ងៃទី ១១ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣
- 174 ឯកសារ E218/7 អនុស្សរណៈរបស់អង្គជំនុំជម្រះ (ទំព័រ ២ បន្ទាត់ទី ៥នៃកថាខណ្ឌចុងក្រោយ)
- 175 សូមមើលលិខិតសន្យា ចុះថ្ងៃទី២២ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៣ ទំព័រ១-២
- 176 លិខិតសន្យារវាងសហមេធាវីនាំមុខ អង្គភាពគាំពារជនរងគ្រោះ អង្គការយុវសន្តិភាព និងអង្គការក្តីករុណា ចុះថ្ងៃទី២២ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៣ ឧបសម្ព័ន្ធ២ ទំព័រ១-២
- 177 លិខិតសន្យារវាងសហមេធាវីនាំមុខ អង្គភាពគាំពារជនរងគ្រោះ និងអង្គការយុវសន្តិភាព និងអង្គការក្តីករុណា ថ្ងៃទី២២ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៣ ឧបសម្ព័ន្ធ ២ ទំព័រ ១-២
- 178 យោងលិខិតលេខ ១១៣៤ សជណ ចុះថ្ងៃទី១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣ របស់ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ជូនចំពោះសហមេធាវី នាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងសំណុំរឿង ០០២
- 179 សូមមើលកំណត់ចំណាំលើគម្រោង សេវា ឧបសម្ព័ន្ធ ៣ ឯកសារគាំទ្រសម្រាប់គម្រោងសំណងទី៣៖ គម្រោងបូជនីយដ្ឋាន វិញ្ញាបនបត្រជនរងគ្រោះ “ជូនចំពោះជនដែលបានបាត់បង់ជីវិត” ទំព័រទី ៥ (សូមមើល “ឧបសម្ព័ន្ធ ៣”)
- 180 សូមមើលការពិពណ៌នាគម្រោង និងប្រភេទរូបភាព ឧបសម្ព័ន្ធ៣ ទំព័រ១២-២៨
- 181 សូមមើលលិខិតសន្យារបស់ សេវា ចុះថ្ងៃទី០១ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៣ ឧបសម្ព័ន្ធ៣ ទំព័រ១
- 182 សូមមើលលិខិតសន្យារបស់សមាគម និងសហគ្រាស ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៣ ឧបសម្ព័ន្ធ៣ ទំព័រ២-៣
- 183 សូមមើលលិខិតសន្យារបស់អង្គការដៃគូគម្រោង ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៣ ឧបសម្ព័ន្ធ៣ ទំព័រ២-៣
- 184 ដូចខាងលើ លិខិតរបស់ទូតបារាំងប្រចាំនៅកម្ពុជា ធ្វើជូន ឯកឧត្តម **ត្រាណូ តូធី** ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៣ ឧបសម្ព័ន្ធ ៣ ទំព័រ ៧
- 185 សូមមើលការបង្ហាញរបស់អង្គការដៃគូនៃគម្រោង “ការសាងសង់ស្នូបវិញ្ញាបនបត្រជនរងគ្រោះរបបខ្មែរក្រហមសម្រាប់ ប្រជាជនខ្មែរនៅប្រទេសបារាំង” ឧបសម្ព័ន្ធ៤៖ ឯកសារគាំទ្រ សម្រាប់គម្រោងសំណងទី៤៖ ការសាងសង់ស្នូបវិញ្ញាបនបត្រ ជនរងគ្រោះរបបខ្មែរក្រហមសម្រាប់ប្រជាជនខ្មែរនៅប្រទេសបារាំង (សូមមើល ឧបសម្ព័ន្ធ៤) ទំព័រ៣
- 186 សូមមើលលិខិតពី FIDH (Letter of Intent) ចុះថ្ងៃទី១៨ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៣ ឧបសម្ព័ន្ធ៤ ទំព័រ៧
- 187 ដូចខាងលើ។
- 188 សូមមើលការបង្ហាញខ្លីរបស់អង្គការចិត្តសង្គមអន្តរវប្បធម៌ (TPO) ឧបសម្ព័ន្ធ៥ និង៦៖ ឯកសារគាំទ្រសម្រាប់គម្រោង សំណងទី៥ និង៦៖ វិធីប្រាបាលផ្លូវចិត្តតាមរបៀបចងក្រងជាសក្តិកម្ម និងក្រុមជួយខ្លួនឯង (សូមមើល ឧបសម្ព័ន្ធ៥ និង៦) ទំព័រ៥

189 សូមមើលលិខិតសន្យាសម្រាប់គម្រោងវិធីព្យាបាលផ្លូវចិត្តតាមរបៀបចុងក្រុងជាសក្ខីកម្ម និងក្រុមជួយខ្លួនឯង ចុះថ្ងៃទី០៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣ ឧបសម្ព័ន្ធ៥ និង៦ ទំព័រ១-២

190 លិខិតរបស់អ្នកតំណាងប្រចាំនៅកម្ពុជានៃក្រសួងសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច និងអភិវឌ្ឍន៍ នៃសហព័ន្ធអាល្លឺម៉ង់ ផ្ញើជូន ឯកឧត្តម ត្រាស្វ័រ តូនី ការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានពីអាឡឺម៉ង់ចំពោះកម្មវិធីសំណង អ.វ.ត.ក ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៣ ឧបសម្ព័ន្ធ៥ និង៦ ទំព័រ ៦-៧

191 សូមមើលលិខិតសន្យាសម្រាប់គម្រោងវិធីព្យាបាលផ្លូវចិត្តតាមរបៀបចុងក្រុងជាសក្ខីកម្ម និងក្រុមជួយខ្លួនឯង ចុះថ្ងៃទី០៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣ ឧបសម្ព័ន្ធ៥ និង៦ ទំព័រ១-២

192 លិខិតរបស់អ្នកតំណាងប្រចាំនៅកម្ពុជានៃក្រសួងសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច និងអភិវឌ្ឍន៍ នៃសហព័ន្ធអាល្លឺម៉ង់ ផ្ញើជូន ឯកឧត្តម ត្រាស្វ័រ តូនី ការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានពីអាឡឺម៉ង់ចំពោះកម្មវិធីសំណង អ.វ.ត.ក ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៣ ឧបសម្ព័ន្ធ៥ និង៦ ទំព័រ ៦-៧

193 លិខិតនៃ Stiftung Kriegstrauma-Therapie ឆ្លើយតប: ការគាំទ្រដល់អង្គការចិត្តសង្គមអន្តរវប្បធម៌កម្ពុជា និងគាំទ្រ គម្រោងសំណង ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៣ ឧបសម្ព័ន្ធ៥ និង៦ ទំព័រ៨

194 លិខិតរបស់អ្នកតំណាងប្រចាំនៅកម្ពុជានៃក្រសួងសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច និងអភិវឌ្ឍន៍ នៃសហព័ន្ធអាល្លឺម៉ង់ ផ្ញើជូន ឯកឧត្តម ត្រាស្វ័រ តូនី ការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានពីអាឡឺម៉ង់ចំពោះកម្មវិធីសំណង អ.វ.ត.ក ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៣ ឧបសម្ព័ន្ធ៥ និង៦ ឯកសារគាំទ្រសម្រាប់គម្រោងសំណងទី៧ និងទី៩ ៖ ការតាំងពិព័រណ៍អចិន្ត្រៃយ៍នៅសារៈមន្ទីតាមបណ្តា ខេត្តទាំង៥ និងការសរសេរជាជំពូកសៀវភៅទាក់ទងនឹងការជម្លៀសដោយបង្ខំ និងទីតាំងសម្លាប់នៅទូលពោធិ៍សែនជ័យ (សូមមើល “ឧបសម្ព័ន្ធ៥ និង៦ ទំព័រ ១៣-១៤”)

195 អនុស្សាវរណៈរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង “សេចក្តីសម្រេចជាបន្តបន្ទាប់ និងចុងក្រោយរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង លើភាពជាក់លាក់ដែលបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពនៃ គម្រោងសំណងអាទិភាពរបស់ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អនុលោមតាមវិធាន ៨១ស្ទួន៤ (ឯកសារ E218/7/3)” E218/7/4 ចុះថ្ងៃទី០៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៣ កថាខណ្ឌទី៦

196 សូមមើលសេចក្តីសង្ខេបនៃគម្រោងសំណង អ.វ.ត.ក ឧបសម្ព័ន្ធ៨ ៖ ឯកសារគាំទ្រសម្រាប់គម្រោងសំណងទី៨ ៖ ការតាំង ពិព័រណ៍ចល័តលើការជម្លៀសដោយបង្ខំ (សូមមើល ឧបសម្ព័ន្ធ៨) ទំព័រ៣

197 សូមមើលការពិពណ៌នានៃដៃគូគម្រោង ឧបសម្ព័ន្ធ៨ ទំព័រ៤-៦

198 សូមមើលលិខិតសន្យាសម្រាប់គម្រោងតាំងពិព័រណ៍ចល័តលើការជម្លៀសដោយបង្ខំ ឧបសម្ព័ន្ធ៨ ទំព័រ១-២

199 លិខិតរបស់អ្នកតំណាងប្រចាំនៅកម្ពុជានៃក្រសួងសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច និងអភិវឌ្ឍន៍ នៃសហព័ន្ធអាល្លឺម៉ង់ ផ្ញើជូន ឯកឧត្តម ត្រាស្វ័រ តូនី ការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានពីអាឡឺម៉ង់ចំពោះកម្មវិធីសំណង អ.វ.ត.ក ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៣ ឧបសម្ព័ន្ធ៥ និង៦ ទំព័រ ៧-៨

200 កិច្ចព្រមព្រៀងរវាង BMZ និង VSS/ECCC

201 សូមមើលសេចក្តីសង្ខេបនៃគម្រោងសំណង អ.វ.ត.ក ឧបសម្ព័ន្ធ៨ ទំព័រ៣ និងសំណើគម្រោងសំណង ឧបសម្ព័ន្ធ៨ ទំព័រ៩- ៣៣

202 សូមមើលលិខិតសន្យា ស្តីពីគម្រោងអប់រំអំពីប្រល័យពូជសាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបញ្ចូលវាជាសំណង ឧបសម្ព័ន្ធ៧ និង៩ ទំព័រ១-២

203 សូមមើលការបញ្ជាក់នៃមូលនិធិដែលត្រូវបានធានាសម្រាប់គម្រោងសំណង ឧបសម្ព័ន្ធ៧ និង៩ ទំព័រ១១

- 204 លិខិតពីរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាឆ្លើយតបទៅនឹងសំណើសុំការអនុញ្ញាតដើម្បីប្រើប្រាស់ឈ្មោះ Sleuk Rith Institute សម្រាប់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារអចិន្ត្រៃយ៍កម្ពុជាពីឆ្នាំ២០១១ ថ្ងៃទី២៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១០ ឧបសម្ព័ន្ធ៩ ទំព័រ១០ និង ១១
- 205 អនុស្សាវរណៈរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង “សេចក្តីសម្រេចជាបន្តបន្ទាប់ និងចុងក្រោយរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង លើភាពជាក់លាក់ដែលបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពនៃគម្រោងសំណងអាទិភាពរបស់ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អនុលោមតាមវិធាន ៨១ស្ទួន៤ (ឯកសារ E218/7/3)” E218/7/4 ចុះថ្ងៃទី០៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៣ កថាខណ្ឌទី៨
- 206 លិខិតអនុញ្ញាតពីអាជ្ញាធរឃុំ ឧបសម្ព័ន្ធទី១០ ឯកសារគាំទ្រសម្រាប់គម្រោងសំណងទី១០៖ ការសាងសង់មជ្ឈមណ្ឌល សិក្សាសន្តិភាពសហគមន៍ នៅសំរោងក្នុង (សូមមើល “ឧបសម្ព័ន្ធទី១០”) ទំព័រ ១៦-១៨
- 207 សូមមើលសំណើគម្រោងសំណង ការសាងសង់មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាព ឧបសម្ព័ន្ធទី១០ ទំព័រ ១៩-៣៣
- 208 លិខិតសន្យារបស់អង្គការយុវសន្តិភាព សម្រាប់គម្រោងសំណងការសាងសង់មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពសហគមន៍នៅសំរោងក្នុង ក្នុងខេត្តបាត់ដំបង ចុះថ្ងៃទី២២ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៣ ឧបសម្ព័ន្ធទី១០ ទំព័រ ១-២
- 209 សូមមើលកិច្ចសន្យាលេខ ៨១០១៩១៣១ រវាង Swiss Confederation និងអង្គការយុវសន្តិភាព ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៣
- 210 សូមមើលលិខិតពីអាជ្ញាធរឃុំ ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៣ ឧបសម្ព័ន្ធទី១០ ទំព័រ១៦-១៨
- 211 សូមមើលសំណើគម្រោងសំណង ឧបសម្ព័ន្ធទី១១៖ ឯកសារគាំទ្រសម្រាប់គម្រោងសំណងទី១១៖ រឿងរ៉ាវរបស់ដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណី - សៀវភៅរឿងរំលេចរូបភាពនៃជនរងគ្រោះសម័យខ្មែរក្រហមក្នុងការចូលរួមក្នុង អ.វ.ត.ក (សូមមើលឧបសម្ព័ន្ធ ១១) ទំព័រ១២-២៦
- 212 សូមមើលលិខិតសន្យាសម្រាប់ រឿងរ៉ាវរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៃអង្គការ CHRAC: សៀវភៅរឿងរំលេចដោយរូបភាព នៃជនរងគ្រោះសម័យខ្មែរក្រហម ក្នុងការចូលរួមនៅក្នុង អ.វ.ត.ក ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៣ ឧបសម្ព័ន្ធទី១១ ទំព័រ ១-២
- 213 សូមមើលការបង្ហាញខ្លឹមរបស់គណៈកម្មាធិការប្រព្រឹត្តកម្មនៃអង្គការ-សមាគមការពារសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា (CHRAC) ឧបសម្ព័ន្ធ ១១ ទំព័រ ៤
- 214 សូមមើលលិខិតផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានសម្រាប់គម្រោងសំណង ឧបសម្ព័ន្ធ ១១ ទំព័រ ៥
- 215 សូមមើលឧបសម្ព័ន្ធ ១២ ទំព័រ ៣ និង៤
- 216 សូមមើលឧបសម្ព័ន្ធសម្ងាត់ ១២ និង១៣៖ ឯកសារគាំទ្រសម្រាប់គម្រោងសំណងទី ១២ និង១៣៖ ការបោះពុម្ពសាលក្រម និងការបោះពុម្ពឈ្មោះរបស់ដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណី ទំព័រ ១
- 217 ដូចខាងលើ។
- 218 សូមមើលសាលដីកានៃសំណុំរឿងលេខ ០០១ F28 ថ្ងៃទី០៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១២ កថាខណ្ឌទី៦៦១ សូមមើលផងដែរ Bámaca-Velásquez v. Guatemala. Reparations and Costs. Inter-Amer. Ct. H.R., 22 Feb 2002 (Ser. C) No. 91; Myrna Mack Chang v. Guatemala, Merits, Reparations and Costs, Inter-Amer. Ct. H.R., 25 Nov. 2003 (Ser. C) No. 101; Las Dos Erres Massacre v. Guatemala, Preliminary Objection, Merits, Reparations and Costs, Inter-Amer. Ct. H.R., 24 Nov. 2009 (Ser. C) No. 211 , paras. 284- 285; et Blake v. Guatemala. Reparations and Costs, Inter-Am. Ct. H.R. (ser. C) No. 48 (22 Jan. 1999).
- 219 សាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង០០១ ឯកសារ F28 ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៦៥៨។
- 220 ដីកាទីពីរនៃការសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ឯកសារ E284 ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣។

²²¹ គោលការណ៍គ្រឹះ និងសេចក្តីណែនាំពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិទទួលបានជំនួយ និងសំណង សម្រាប់ជនរងគ្រោះដោយការរំលោភ ជាក់ស្តែងលើច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ និងការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ ឯកសារ A/RES/60/147 ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៦។

²²² វិធាន ២៣ ស្ទួនបួន (៣)(ខ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

²²³ សាលក្រមក្នុងសំណុំរឿង០០១ ឯកសារ E188 ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១០ កថាខណ្ឌ ៦៦៣។